

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings- och kulturavdelningen
Utbildningsbyrån, U2

Beslutande
Minister
Annika Hambrudd

Föredragande
Specialsakkunnig
Katarina Halme-Wiklund

Justerat
Omedelbart

Nr 60

Utredning av hemundervisning i grundskolan

ÅLR 2021/9940

133 U2

Beslut

Landskapsregeringen beslöt 23.6.2022 att anteckna rapporten *Hemundervisning på Åland - Kartläggning av åtgärder för att förbättra förutsättningarna för hemundervisade barns rätt till likvärdig undervisning på Åland* för kännedom.

Ålands landskapsregering tillsatte en arbetsgrupp den 19 november 2021 med uppdraget att utreda behov av förtydliganden och stöd gällande hemundervisningen på Åland. Arbetsgruppens uppdrag har varit att kartlägga vilka utmaningar som finns i dagsläget gällande hemundervisningen och utreda vilka åtgärder som kunde förbättra förutsättningarna för hemundervisade barns rätt till likvärdig undervisning samt att stöda kommunen i tillsynsansvaret över hemundervisade barn. Rapporten omfattar de frågor som arbetsgruppen haft som uppdrag att utreda och innehåller kartläggning över nuläget och förslag på åtgärder som kunde göras för att möta de frågeställningar som identifierats inom hemundervisningen på Åland samt områden som behöver vidareutredas.

Representanter från Ålands hemundervisarförening r.f har inkommit med avvikande åsikt som bifogas rapporten som bilaga.

Beslut gällande de förslag som rapporten innehåller fattas i genom särskilda beslut i enskilda ärenden.

Rapporten och tillhörande bilagor bifogas beslutet.

Hemundervisning på Åland

*Kartläggning av åtgärder för att förbättra
förutsättningarna för hemundervisade barns rätt
till likvärdig undervisning på Åland*

ARBETSGRUPPENS SLUTRAPPORT

Ålands landskapsregering

Utbildningsbyrån

Dnr: ÅLR2021/9940

Datum: 15.6.2022

Innehållsförteckning

Hemundervisning på Åland.....	0
Inledning och uppdrag	3
Beskrivning av arbetsgruppens arbetssätt och metoder	4
1. Bakgrund	5
2. Hemundervisning på Åland och i omvärlden	6
3. Nuvarande juridiska förutsättningar.....	6
4. Arbetsgruppens slutsatser och förslag.....	7
a. Anmälningförfarandet eller ansökningsförfarande.....	7
b. Barnets läropliktsenliga rätt till de kunskaper och färdigheter som läroplanen anger	9
c. Kommunens tillsyn och förutsättningarna för en likvärdig prövning av hemundervisades kunskaper.....	10
d. Förtydligande riktlinjer för plan för hela läroplikten och den terminsvisa redogörelsen inför prövningstillfälle.....	12
e. Stöd för lärande och skolgång.....	13
f. Fortsatta studier och särskild examen.....	13
g. Förslag på åtgärder för att förbättra informationen kring hemundervisning	15
h. Behov av förändring i lag och förordning	15
5. Olika perspektiv på hemundervisning	16
a. Rädda barnens perspektiv på hemundervisning.....	16
b. Barnskyddets perspektiv på hemundervisning.....	17
6. Sammanfattning	18
Definitioner	19
Referenser.....	19
Bilagor:	
Bilaga 1 Förslag på mall årsplan åk 1–4	
Bilaga 2 Förslag på mall för redogörelse över periodens arbete åk 1–4	
Bilaga 3 Förslag på mall för redogörelse över periodens arbete åk 5–6	
Bilaga 4 Förslag på mall kommunens redogörelse åk 1–4	
Bilaga 5 Förslag på mall för redogörelse över periodens arbete åk 7–9	
Bilaga 6 Förslag på mall kommunens redogörelse åk 7–9	

Arbetsgruppen avger härmed sin slutrapport och anhåller samtidigt om befrielse från sitt uppdrag

Mariehamn den 16 juni 2022

Pernilla Blomqvist

Biträdande rektor, Vikingaåsens skola

Petra Brunila

Timlärare, Mariehamns stad

Jonas Eriksson

Lektor, Godby högstadieskola

Jonas Himmelstrand

Ordförande, Ålands hemundervisarförening r.f.

Laura Korpi

Avdelningsjurist UKA Landskapsregeringen

Barbro Lindqvist

Lektor, Godby högstadieskola

Mikael Rosbäck

Utbildningschef, Mariehamns stad

Maria Persson

Styrelseledamot, Ålands hemundervisarförening r.f.

Kerstin Lindholm, ordförande

Utbildningschef, Södra skärgården

Katarina Halme-Wiklund, sekreterare

Specialsakkunnig, UKA Landskapsregeringen

Inledning och uppdrag

Ålands landskapsregering tillsatte en arbetsgrupp den 19 november 2021 med uppdraget att utreda behov av förtydliganden och stöd gällande hemundervisningen på Åland.

Arbetsgruppens uppdrag har varit att kartlägga vilka utmaningar som finns i dagsläget gällande hemundervisningen och utreda vilka åtgärder som kunde förbättra förutsättningarna för hemundervisades barns rätt till likvärdig undervisning samt att stöda kommunen i tillsynsansvaret över hemundervisade barn.

Gruppens arbete har fokuserat på följande frågeställningar:

- Anmälningförfarandet och uppgörande av plan som grund för hemundervisning.
- Hur tillse barnets läropliktsenliga rätt till de kunskaper och färdigheter som läroplanen anger?
- Utreda möjligheten till likvärdig prövning av hemundervisades kunskaper och färdigheter samt grund för särskild examen.
- Utreda behovet av förtydligande riktlinjer för plan för hela läroplikten och den terminsvisa planen inför prövningstillfälle, samt ta fram underlag för mall för den plan om hemundervisning som vårdnadshavarna ska utforma.
- Utreda behovet av lagändring.
- Utreda hur/i vilken form allmänhetens kunskap om vad hemundervisning innebär kunde förbättras.

Arbetsgruppens sammansättning:

Arbetsgruppen består av representanter med olika bakgrund och olika kompetens och erfarenhet kring utbildning och hemundervisning på Åland. Syftet med valet av arbetsgruppens medlemmar var att få en så bred bild som möjligt av behoven av åtgärder för att förbättra likvärdigheten gällande undervisningen i hemmet.

Följande personer har ingått i arbetsgruppen:

Pernilla Blomqvist, biträdande rektor vid Vikingaåsens skola

Petra Brunila, timlärare och anställd för att ansvara för prövningen av Mariehamns och Sottungas hemundervisade barn

Jonas Eriksson, lektor vid Godby högstadieskola

Jonas Himmelstrand, ordförande i hemundervisarföreningen på Åland

Laura Korpi, avdelningsjurist UKA

Kerstin Lindholm, utbildningschef Södra skärgården

Barbro Lindkvist, lektor vid Godby högstadieskola

Maria Persson, styrelseledamot i hemundervisarföreningen

Mikael Rosbäck, utbildningschef i Mariehamn

Landskapsregeringen utsåg Kerstin Lindholm till arbetsgruppens ordförande.

Specialsakkunnig Katarina Halme-Wiklund har bistått arbetsgruppen som sekreterare.

Beskrivning av arbetsgruppens arbetssätt och metoder

Arbetsgruppen har under perioden januari 2022 – maj 2022 haft 9 möten.

Uppdraget har utförts genom att arbetsgruppen haft olika frågeställningar som diskuterats och gruppen har hört personer med olika perspektiv på hemundervisning.

Personer som hörts av gruppen:

9.2.2022 Maria Säll-Öfverström (Ålands Folkhögskola)

3.5.2022 Lotta Angergård och Jonna Varsa från Rädda Barnen

8.5.2022 Paulina Eklund och Suzette Marchini från KST/Barnskyddet – *mötet avbokades, endast skriftliga svar på gruppens frågor*

1. Bakgrund

Rätten till avgiftsfri grundläggande utbildning fastställs i grundlagens 16 §. Enligt samma paragraf fastställs bestämmelser om läroplikten i lag. Enligt 18 § 14 punkten i självstyrelselag (1991:71) för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om undervisning och läroavtal. Enligt motiven till självstyrelselagen hör läroplikten till landskapets lagstiftningsbehörighet (RP 73/1990 rd s. 43 och s. 67). På Åland regleras läroplikten i 1 § i del III i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola (nedan LBG). Åland har alltså lagstiftningsbehörighet gällande läroplikten i sig och kan därmed forma den enligt egna system om så önskas. Enligt gällande lagstiftning innebär fullgörande av läroplikten på Åland en skyldighet att inhämta grundskolans lärokurs. Läroplikten kan fullgöras i grundskolan, i en alternativ skola eller genom *hemundervisning*. Oavsett hur läroplikten fullgörs så har alla barn rätt till en miniminivå på utbildning vilken regleras i läroplanen för grundskolan.

Rätten till gratis grundskoleutbildning regleras även i barnkonventionen. I barnkonventionen stadgas att undervisningen bör förbereda barnet för livet, utveckla respekt för mänskliga rättigheter och fostra i en anda av förståelse, fred, tolerans och vänskap mellan folken och i läroplanen anges att grundskolan ska ge möjligheter för livslångt lärande, vilket är en förutsättning för ett gott liv.

Hemundervisning är en form av lärande och skola är en annan form av lärande, men hemundervisning är inte en form av skola. Antalet barn på Åland som får läroplikten uppfyllt genom hemundervisning har ökat markant de senaste åren. Såväl skolorna som de hemundervisande familjerna har önskat tydligare föreskrifter och riktlinjer för hemundervisning. Kommunerna har lyft det ökade behovet av större tillsyn över verksamheten i och med att antalet barn inom hemundervisning ökat. I framtagningen av den nya landskapslagen om barnomsorg och grundskola (2020:32) föreslogs att bestämmelser om hemundervisning skulle lyftas från förordning och läroplan till lagnivå, vilket det även gjordes. Trots att hemundervisningen nu regleras i lag så har det identifierats ett behov av tydligare riktlinjer för att garantera alla barns rätt till utbildning.

För att fullgöra läroplikten genom hemundervisning förutsätts inte i dagsläget ett myndighetstillstånd. Beslutet att hemundervisa fattas av vårdnadshavaren som anmäler det till kommunen och därefter ansvarar för att ordna den läropliktiga grundskolestudier. Vårdnadshavaren ansvarar för att läroplikten blir fullgjord och det är på vårdnadshavarens ansvar att se till de praktiska arrangemangen för att möjliggöra att barnet tillgodogör sig den kunskap hen har rätt till.

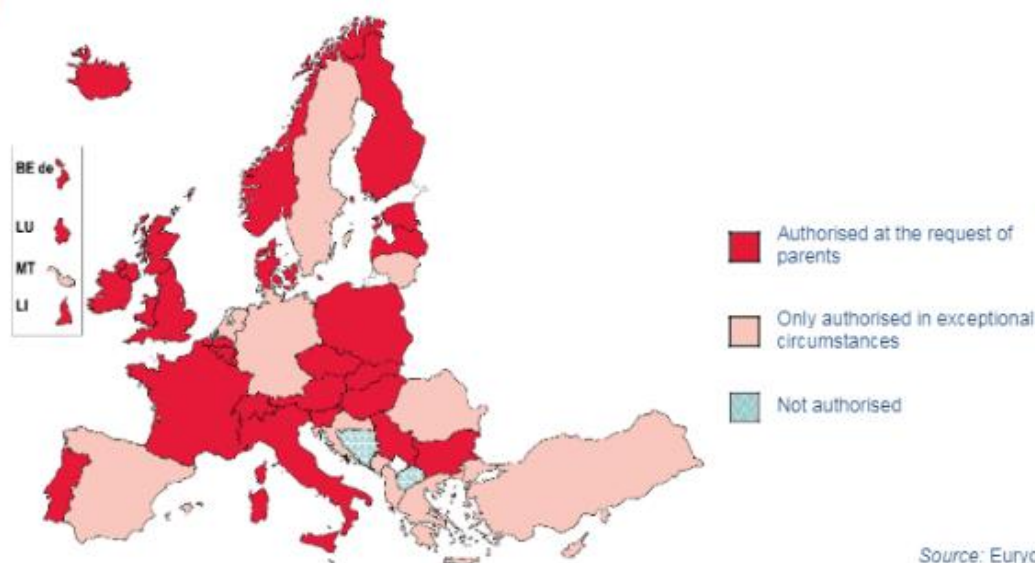
Även i hemundervisningen ska barnet studera alla läroämnen som hör till grundskolans lärokurs. Vårdnadshavaren ansvarar för att ett barn i hemundervisning inhämtar kunskaper och färdigheter som motsvarar grundskolans lärokurs. Kommunen där den hemundervisade är skriven ansvarar för att tillse att barnets kunskaper och utveckling motsvarar läroplanens krav. Om kommunen konstaterar att det råder allvarliga brister i barnets kunskapsutveckling och om vårdnadshavaren brister i sin skyldighet att ansvara över fullgörandet av barnets läroplikt så kan kommunen avbryta hemundervisningen.

2. Hemundervisning på Åland och i omvärlden

Hemundervisningen på Åland har ökat stadigt under de senaste åren. Under höstterminen 2021 uppgav ÅSUB att det fanns 99 barn som hemundervisades på Åland, jämfört med 8 barn inom hemundervisning under hösten 2012 är det här en markant ökning. Nästan 50 procent av de hemundervisande familjerna bor på landsbygden, över 40 procent i Mariehamn och resterande dryga 10 procent i skärgården. Över 80 procent av de som får hemundervisning på Åland är födda i Sverige. De barn som hemundervisas på Åland motsvarar 3 % av alla läropliktiga barn på Åland och som referens kan konstateras att man i fasta Finland angett att 0,1 procent av barnen deltar i hemundervisning. I och med den markanta ökningen av hemundervisade barn på Åland så ökar även behovet av tydligare riktlinjer och strukturer för tillsyn.

Runt om i världen har man på olika sätt reglerat och skapat system för hemundervisning. Utgående från Eurydices rapport (*Home education policies in Europe (2018)*) kan konstateras att hemundervisning är möjligt i majoriteten av länderna i Europa. I vissa länder krävs tillstånd och i andra är det som på Åland att endast ett anmälningförfarande som krävs. I sex (6) länder krävs antingen lärarlegitimation (Slovakien, Schweiz och Liechtenstein) eller en viss minimiutbildningsnivå (Tjeckien, Italien och Norge) av den som hemundervisar. Avbrytande av hemundervisning är möjligt även i Estland, Frankrike, Italien, Österrike och Norge.

Figure 1: National legislation on home education during primary and lower secondary education, 2018/19

3. Nuvarande juridiska förutsättningar

Genom den reviderade lagstiftningen för grundskoleutbildning på Åland överfördes bestämmelser gällande hemundervisning från förordning och läroplan till lag. I enlighet med den nya lagen innebär hemundervisning att vårdnadshavaren valt att ansvara för att ett barn, som har sin hemort på Åland enligt lagen om hemkommun, uppfyller sin läroplikt. Vårdnadshavaren ansvarar för att barnet tillägnar sig sådana kunskaper och färdigheter som anges i läroplanen för grundskolan.

I enlighet med lagskrivningar så kan en vårdnadshavare för ett barn som har sin hemort på Åland enligt lagen om hemkommun välja hemundervisning. Kommuner på Åland har lyft svårigheten att kunna

kartlägga vilka läropliktiga som bor i kommunen och att garantera att familjen verkligen är fast bosatt i kommunen. I dagsläget saknas system och strukturer för kommunerna att kunna kartlägga alla kommuninvånare. Det finns tecken som visar på att man i vissa fall använt Åland som en tillflyktsort från den svenska skolplikten och anmält barn till hemundervisning men trots det fortsatt vara bosatt i Sverige. Arbetsgruppen har diskuterat frågeställningen och konstaterat att det ytterligare behöver utredas hur man kunde skapa ett bättre system för att garantera att hemundervisade familjer har hemort på Åland och är fast boende här.

Vidare regleras i nuvarande lagstiftning ett anmälningsförfarande då vårdnadshavaren önskar att hemundervisa sitt barn. I enlighet med 29 § del III i LGB ska vårdnadshavarna läsårsvis skriftligt anmäla till hemkommunen att läroplikten fullgörs genom hemundervisning. Till anmälan ska fogas en plan över hur vårdnadshavaren ska ordna undervisningen så att hela läroplikten fullgörs. Planen ska vara skriven på svenska. Om inflyttningen sker mitt under en termin så görs anmälan så fort som möjligt i samband med inflyttningen.

Därtill regleras i lag hur kommunens tillsynsansvar ska ske. Då ett barn fullgör sin läroplikt genom hemundervisning ska barnets utveckling och framsteg i förhållande till läroplanen prövas av kommunen en gång per termin. Vårdnadshavarna ska i god tid innan tillsynen lämna in en redogörelse för periodens arbete. Tillsynen tar fasta på barnets framsteg genom diskussioner med barnet, skriftliga och muntliga prov, praktiska prov, studier och portfolier som beskriver studieresultaten. Efter tillsynen sammanställer kommunen en skriftlig redogörelse över barnets framsteg vilken ges till vårdnadshavarna. Vid byte av bosättningskommun ska vårdnadshavaren tillstålla den nya kommunen den senaste redogörelsen över barnets utveckling och framsteg i förhållande till läroplanen.

En förändring i den nya lagstiftningen i jämförelse med tidigare regelverk är att kommunen kan avbryta hemundervisning. Om barnets framsteg vid tillsynen är väsentligt lägre än vad som rimligen kan förväntas och om vårdnadshavaren brister i sitt ansvar för att barnet fullgör sin läroplikt, så ska kommunen meddela vårdnadshavarna om detta så att de kan åtgärda bristerna under kommande termin. Om förbättring inte skett till kommande provningstillfälle och kommunen anser att barnets läroplikt inte fullgörs genom hemundervisningen kan kommunen fatta ett beslut om att avbryta hemundervisningen. Beslutet innebär att barnet ska uppfylla läroplikten i grundskolan eller i en ersättande grundskola. Ett beslut om avbrytande av hemundervisning ska fattas skriftligen av grundskolechefen eller utbildningschefen. Ärendet bereds av skolföreståndaren eller skolans rektor. Innan beslutet fattas ska barnet och dennes vårdnadshavare samt eventuellt andra sakkunniga höras.

4. Arbetsgruppens slutsatser och förslag

I uppdraget för arbetsgruppen fanns specifika frågeställningar som gruppen skulle behandla och ge förslag på förbättringar kring. Nedan beskrivs gruppens synpunkter på de frågeställningar som formulerats. I flertalet av frågor har arbetsgruppen inte kunnat enas om förslag på åtgärder och i de fallen redogörs för de olika åsikterna i frågan.

a. Anmälningsförfarandet eller ansökningsförfarande

I enlighet med nuvarande lagstiftning krävs inget tillstånd för att bedriva hemundervisning. Vårdnadshavaren ska anmäla att man avser hemundervisa sitt barn men något beslut om att man beviljas denna undervisningsform krävs inte. Arbetsgruppen har diskuterat anmälningsförfarande och

arbetsgruppen, förutom Åhufs representanter, har varit eniga om att det i dagsläget är problematiskt ur flera synvinklar. Bland annat upplever kommuner det märkligt att fatta beslut om att avbryta något som man inte har beviljat. Kommunens representanter i arbetsgruppen lyfte även att anmälningsförfarandet ger små möjligheter att inledningsvis identifiera om det finns förutsättningar hos familjen att utföra hemundervisning eller inte. Då en vårdnadshavare anmäler att man avser hemundervisa sitt barn så finns inget system för kommunen att i det skedet säkra barnets bästa och att rätten till utbildning garanteras. Genom att vårdnadshavare endast anmäler till kommunen att de avser idka hemundervisning så dröjer det ända till första provningstillfället innan eventuella brister i förutsättningarna identifierats. Kommunen kan inte heller då avbryta hemundervisningen eftersom vårdnadshavare enligt lag har rätt att få en termin på sig att åtgärda bristerna. Det här innebär att det kan gå ett helt år där barnet inte får den utbildning som hen har rätt till innan kommunen kan ingripa. Arbetsgruppens medlemmar, förutom Åhufs representanter, konstaterade att kommunen genom ett ansökningsförfarande där man godkänner ett tillstånd för hemundervisning bättre kunde säkerställa i ett tidigt skede att förutsättningar finns för att bedriva hemundervisning.

Arbetsgruppen har diskuterat landskapsregeringens förslag att införa ett ansökningsförfarande i stället för anmälan. Förslaget innebär att ansökan om tillstånd skulle godkännas med den övergripande planen som grund. Genom att ansöka om tillstånd för att hemundervisa kunde man skapa ett system där man bättre kan stöda och tillse hemundervisade barns rätt till grundskoleutbildning. Genom ett ansökningsförfarande kunde kommunen även få bättre verktyg för att garantera att familjen verkligen är stadigvarande bosatt på Åland. Genom att ansökan godkänns eller avslås utgående från den övergripande planen så kan vårdnadshavaren tydligare visa på att hen satt sig in i ansvaret som hemundervisning innebär. I ansökningskedet föreslås en träff med den/de personer som kommer att utföra tillsynen ske för att skapa en relation och en kontakt för fortsatt samarbete.

Arbetsgruppen har inte kunnat enas om ett ansökningsförfarande i enlighet med förslaget som landskapsregeringen lade fram. Representanter från hemundervisarföreningen (Åhuf) anser det inte nödvändigt att kräva ett tillstånd för hemundervisning. De har lyft den osäkerhet som ett ansökningsförfarande kunde vålla den hemundervisande familjen. Åhufs representanter betonar att man ofta flyttar till Åland på grund av att man vill hemundervisa och har etablerat ett liv runt den möjligheten. Om ett krav på tillstånd införs skulle det enligt föreningens representanter skapa en stressituation för berörda barn och familjer. Om det finns risk att man blir nekad tillstånd så skulle det vålla stor oro och stress. Som motvikt till det argumentet lyftes att om man är väl insatt i vilka skyldigheter hemundervisning innebär och har en plan för den, så finns det ingen risk för att ett tillstånd inte skulle beviljas. Nekande av tillstånd skulle grunda sig på tydliga brister i den uppgjorda planen eller att det finns tydliga indikationer att man inte har förutsättningar att uppfylla barnets läroplikt i hemmet eller att man inte är bosatt på Åland.

Åhufs representanter i arbetsgruppen lyfte även risken för den ökade administration som ett ansökningsförfarande kunde medföra och svårigheten med att rättssäkert bedöma vem som har rätt till tillstånd för hemundervisning. Därtill poängterade de att de förslag på åtgärder som arbetsgruppen enats om (tydligare mallar för plan och redogörelse) skulle räcka som insats för att förbättra förutsättningarna för hemundervisades barns rätt till likvärdig undervisning samt att stöda kommunen i tillsynsansvaret över hemundervisade barn. Åhufs representanter i arbetsgruppen förmedlade även önskemålet att låta den nya

lagen mogna och implementeras klart innan man gör någon lagrevidering och därmed inte inför något ansökningsförfarande i nuläget.

De övriga medlemmarna i arbetsgruppen föreslår att ansökningsförfarande ytterligare utreds innan en sådan förändring görs. Bland annat behöver man utreda vilka konsekvenser det skulle innebära ekonomiskt och administrativt för kommunerna samt se över hur inskrivningsförfarande skulle se ut för övriga elever i grundskolan. Man behöver även utreda hur en anvisning om beviljande av tillstånd skulle se ut och vilka kriterier som skulle krävas för ett tillstånd.

b. Barnets läropliktsenliga rätt till de kunskaper och färdigheter som läroplanen anger

Varje barn har rätt till grundskoleutbildning vilket regleras genom läroplikt på Åland. Att uppfylla läroplikten innebär att barnet tillgodogör sig de kunskaper som anges i läroplanen för grundskolan på Åland. Läroplanen omfattar nio årskurser och 20 olika läroämnen. Varje läroämne är uppbyggt av ett centralt innehåll kopplat till lärandemål och bedömningskriterier för årskurserna 2, 4, 6 och 9. I läroplanen beskrivs de olika läroämnenas olika karaktär, där vissa ämnen omfattar kunskaper som utvecklas mer kumulativt och man tar upp samma delområden flera gånger som bygger på varandra och följer en tydlig progression. I andra ämnen tas fristående delområden upp som inte bygger lika mycket på varandra. Typiska ämnen där kunskapen byggs upp kumulativt är matematik, svenska och språk.

Då läroplikten fullgörs genom hemundervisning finns i nuläget ingen reglering kring hur läroplanens innehåll behandlas. I enlighet med lagstiftningen ska vårdnadshavaren kunna beskriva hur hen avser uppfylla hela läroplikten, alltså hela läroplanen, i den övergripande plan som ska lämnas in i samband med den läsårsvisa anmälan. Det finns däremot inga tydliga riktlinjer att läroplanen ska följas linjärt årskursvis eller att man måste behandla alla ämnen under alla perioder. Lärarrepresentanter i arbetsgruppen lyfte att läroämnen med en mer kumulativ karaktär är utmanande att utvärdera under provningstillfällena, speciellt om man som hemundervisande utgår från att lärande sker enligt barnets intresse och vilja. Lärarrepresentanterna problematiserade det faktum att kunskapsutvecklingen som prövas av kommunen ska speglas mot de målsättningar som läroplanen anger men om vårdnadshavaren inte angett att man arbetat inom vissa läroämnen så prövas inte kunskaperna inom dessa. Lärarrepresentanterna konstaterade att för att bättre kunna utvärdera om kunskapsutvecklingen motsvarar det som läroplanen anger så skulle det krävas att man inom vissa ämnen följer läroplanen mer linjärt och årskurskopplat för att garantera barnets lärande och uppfyllande av läroplikten.

Arbetsgruppen har diskuterat problematiken att kunna se progressionen i barnets lärande under provningstillfällena. Arbetsgruppen, förutom Åhufs representanter, har konstaterat att det skulle behöva utredas vidare hur man kunde reglera kopplingen till läroplanen och vissa läroämnen och årskurser. Förslag som har diskuterats är att man kunde ha ett krav på att kärnämnen (svenska, matematik och engelska) kunde prövas under varje provningstillfälle. Därtill föreslås av kommunens representanter i arbetsgruppen att den övergripande planen skulle kortas ner så att den skulle omfatta ett kortare tidsspann och tydligare kopplas till innehållet i de olika årskurserna.

Utöver det har arbetsgruppen identifierat problem kring rättigheten till elevhandledning för hemundervisade elever. Under hörandet av Rädda Barnen lyftes frågan hur man garanterar hemundervisade barns rätt till den elevhandledning som beskrivs i läroplanen. För elever i grundskolan finns dels undervisning i elevhandledning i klass där läroplanen anger tydliga lärandemål, vilka också ska uppnås inom hemundervisning, men som tillägg till det får elever i grundskolan även individuell personlig handledning. I slutskedet av grundskolan ska handledningen innehålla studie- och yrkesvägledning i syfte att fördjupa elevens kännedom om olika utbildningsmöjligheter och yrkesbranscher. Eleven ska också få möjlighet till praktisk arbetslivsorientering (PRAO) där eleven får bekanta sig med yrken och pröva på olika arbeten. Utöver detta har en elev som har gått ut grundskolan och inte erhållit en studieplats inom utbildning på gymnasienivå rätt till elevhandledning från sin tidigare grundskola under ett år efter att läroplikten har upphört. Åhufs representanter ansåg inte att det finns några svårigheter i att garantera hemundervisade barn handledning eftersom de ser hemundervisning i sig självt är individuell personlig handledning. De övriga medlemmarna i arbetsgruppen ansåg att rätten till den personliga handledningen är svår att uppnå inom hemundervisning och föreslog att förutsättningar till detta utreds ytterligare.

c. Kommunens tillsyn och förutsättningarna för en likvärdig prövning av hemundervisades kunskaper

I enlighet med nuvarande lagstiftning har kommunen ett tillsynsansvar över hemundervisade barn som är bosatta i kommunen. Då ett barn fullgör sin läroplikt genom hemundervisning ska barnets utveckling och framsteg i förhållande till läroplanen prövas av kommunen en gång per termin. Efter tillsynen sammanställer kommunen en skriftlig redogörelse över barnets framsteg vilken ges till vårdnadshavarna. Vårdnadshavarna ska i god tid innan tillsynen lämna in en redogörelse för periodens arbete. Tillsynen tar fasta på barnets framsteg genom diskussioner med barnet, skriftliga och muntliga prov, praktiska prov, studier och portfolier som beskriver studieresultaten.

I praktiken ser det olika ut hur man förverkligar tillsynen i olika kommuner. Prövningen av hemundervisades kunskaper sköts av lärare som åläggs uppdraget men vilka resurser lärarna får för uppdraget ser olika ut. Även tiden lärare har till sitt förfogande för att sköta uppdraget och hur det är organiserat varierar från kommun till kommun. Det skiljer sig även mellan hur skolor med årskurser 1–6 och skolor med årskurserna 7–9 förverkligar tillsynen. Vissa kommuner har bestämt att tillsynen alltid görs av två lärare medan lärare i andra kommuner blir ålagda att sköta uppdraget ensamma. Några kommuner har anställt en person för att ansvara för tillsynen.

I nuvarande struktur för tillsynen över hemundervisade barns kunskaper och färdigheter så har det identifierats brister i riktlinjer och anvisningar för hur tillsynen och redovisningen ska utföras. I enlighet med LGB ska kommunen tillse att hemundervisade barns utveckling och framsteg sker i enlighet med vad läroplanen anger. Prövningen ska ske inom de ämnesområden som vårdnadshavaren har nämnt i redogörelsen för periodens arbete som skickas in inför tillsynstillfälle. Däremot är det inte reglerat att hemundervisade bör följa läroplanen linjärt enligt de årskurser som motsvarar barnets ålder vilket, enligt lärarrepresentanter i arbetsgruppen, försvårar kommunens uppgift att tillse att lärandet sker i enlighet med läroplanen. Det finns heller inga anvisningar för hur kommunens redogörelse ska se ut efter prövningstillfället. Därtill vållar begreppen i lagen en förvirring eftersom samma begrepp används både för vårdnadshavarens redogörelse över periodens arbete och kommunens redogörelse över

kunskapsutvecklingen efter provningstillfället. Här föreslår arbetsgruppen att begreppen ändras och förtydligas vid nästa lagrevidering.

I arbetsgruppen konstaterades tidigt att det finns många oklarheter och frustration gällande tillsynen. Frustrationen finns både på skolans sida och från hemundervisarnas sida. Från skolans perspektiv handlar problematiken bland annat om att man upplever att man har bristfälligt med tid för uppdraget och att man möter vårdnadshavare som har en misstro mot skolan och att samarbetet inte fungerar. Lärarrepresentanter i arbetsgruppen berättar om situationer där vårdnadshavare vägrat samarbeta och i vissa fall upplevts som hotfulla. Situationer där nuvarande styrdokument tolkats olika av hemundervisande vårdnadshavare än hur skolan tolkat dem har skapat konflikter och samarbetssvårigheter. Från hemundervisarnas perspektiv är man frustrerad över att tillsynen ibland utövas av personer som saknar insikt om hemundervisningens särskilda förutsättningar.

Ett förslag som genomgående diskuterats i alla frågeställningar har varit ett kompetenscenter. De kommunala representanterna och hemundervisarföreningen har varit eniga om att en samordning av kompetenser kring hemundervisning skulle förbättra förutsättningar både för kommunen och de hemundervisande familjerna. Ett samordnat kompetenscenter kunde stöda den kontinuitet som behövs för ett gott samarbete mellan familjer och tillsynsmyndighet samt skapa en trygg miljö för provningen av utveckling och framsteg som ska göras terminsvis. Noteras ska att tillsynen över hemundervisades utveckling och kunskaper ligger hos kommunen och det är inget som kan delegeras genom köp av tjänster, ansvaret ligger fortfarande hos kommunen.

Arbetsgruppen har diskuterat två förslag på samordning av hemundervisningen:

Förslag A

Ålands folkhögskola som aktör för samordning av hemundervisning

Som förslag på samordnande part för ett kompetenscenter nämndes Ålands folkhögskola. För att utreda möjligheten till att folkhögskolan skulle bli en aktör i hemundervisningen bjöds Maria Säll-Öfverström, rektor på skolan, in för hörande av arbetsgruppen.

Ett samarbete mellan kommuner och folkhögskolan skulle innebära

- att minst två lärare anställs för att kunna möta det antal hemundervisade som finns i nuläget.
- att lärare anställda för uppdraget skulle behöva ha kompetens kring grundskolans läroplan, både lägre och högre årskurserna. Av två lärare behöver minst en ha klasslärarbehörighet.
- en större kontinuitet och en neutral plats för provningstillfället.
- en stor administration för att boka tider och hålla kontakt med hemundervisande familjer.
- kommunerna kunde genom köptjänst anlita folkhögskolan att utföra provningstillfällena men ett nära samarbete skulle ändå behövas i och med att det är kommunen som måste fatta eventuella beslut om avbrytande av hemundervisning.
- ett utmanande uppdrag för en aktör att samarbeta med så många kommuner.
- intresse finns hos folkhögskolan att vara aktör i samarbetet men personresurser saknas i nuläget.

Förslag B

Kommunal samordning av hemundervisning

Ett annat alternativ till samordning av hemundervisning kunde vara att en kommun skulle agera som huvudman för ett kompetenscenter. Liknande samordning har gjorts gällande skolpsykologer där Mariehamn i dagsläget är huvudman.

En kommunal samordning av hemundervisning kunde innebära:

- gemensamma riktlinjer för uppdraget som tillsynslärare.
- att lärare skulle få mer tid till sitt uppdrag genom att några lärare från varje distrikt skulle få en nedsatt undervisningsskyldighet samt schemalagt arbete med hemundervisning.
- ett utvidgat uppdrag där det skulle ingå utförande av provningstillfällen men även genomgång av de övergripande planerna och kontakt med hemundervisade familjer där det behövs samt samarbete med övriga tillsynslärare.
- bättre förutsättningar för kontinuitet och relation med hemundervisande familjer.
- att man skulle sammanföra den kompetens som finns för hemundervisning i dagsläget.
- både klasslärare och ämneslärare skulle ingå i samordningen.
- skapa ett nätverk för lärare som fått uppdraget.
- skapa en större likvärdighet i tillsynen av hemundervisning.

Ur hemundervisarföreningens (Åhuf) perspektiv så är det viktigt att det är lärare som är intresserade av och positivt inställda till hemundervisning som utför uppdraget och att man undviker att ålägga uppdraget på lärare som inte vill det.

d. Förtydligande riktlinjer för plan för hela läroplikten och den terminsvisa redogörelsen inför provningstillfälle

Arbetsgruppen har konstaterat att de planer och redovisningar som krävs av hemundervisade familjer i nuläget varierar mycket i kvalitet och omfattning. I enlighet med LBG ska vårdnadshavare årligen lämna in en övergripande plan som beskriver hur man avser uppfylla hela läroplikten, alltså hela läroplanen. Arbetsgruppen har diskuterat svårigheten i att skriva den övergripande planen och arbetsgruppen var överens, förutom Åhus representanter, att planen upplevs som omöjlig att förverkliga.

För att stöda hemundervisande vårdnadshavare att förverkliga lagens intentioner föreslår arbetsgruppen att landskapsregeringen tar fram en mall för den övergripande planen samt för den redovisning som ska göras inför provningstillfället. Mallarna behöver direkt kopplas till läroplanens innehåll och mål så att både vårdnadshavare och tillsynskommunen kan följa elevens lärande bättre. Arbetsgruppen, förutom Åhufs representanter, föreslår att både mallen för plan och mall för redogörelse skulle omfatta ett kortare tidsspann för att bli lättare att hantera. Genom att mallen för redovisning innehåller alla lärandemål inom årskurserna så kan man lättare se om något saknas och både vårdnadshavare och kommunen får en bättre överblick över barnets kunskapsutveckling. Dessa åtgärder kunde förbättra förutsättningarna för en mer likvärdig provning och skulle stöda kommunikationen mellan hemundervisade och skolan.

Exempel på förslag på mall för övergripande plan (för perioden 1–4) och mallar för redovisning av periodens arbete (för perioderna 1–4, 5–6 och 7–9) samt mall för kommunens redogörelse (för år 1-4 och 7-9) finns som bilagor till rapporten.

e. Stöd för lärande och skolgång

I enlighet med 17 § del III LBG har varje elev i grundskolan rätt till handledning och stöd enligt behov för sitt lärande och sin skolgång. Stöden ges som allmänpedagogiskt stöd, specialpedagogiskt stöd och mångprofessionellt stöd. Med det allmänpedagogiska stödet avses enligt 18 § i del III i LBG sådant stöd som ges till alla elever som tillfälligt behöver stöd för sitt lärande och sin skolgång. Det specialpedagogiska stödet, ska enligt 19 § i del III i LBG tillämpas då elevens behov av stöd inte längre kan anses vara tillfälligt utan regelbundet och då situationen kräver flera stödåtgärder samtidigt. Inom denna stödform kan alla stödinsatser, förutom specialundervisning på heltid och anpassade lärokurser, användas. Om eleven trots vidtagna stödåtgärder inte når målen för grundskolans allmänna läroplan ska en elev enligt 20 § i del III i LBG överföras till mångprofessionellt stöd. Stödet innebär att en individuell plan görs upp för eleven och att eleven följer en individuellt anpassad lärokurs i ett eller flera läroämnen. Om en elev har anpassad lärokurs i tre eller flera läroämnen kan ett beslut om mångprofessionellt stöd i specialklass fattas.

Med en elev i grundskolan avses ett barn som är inregistrerad i skolan, alltså en elev som fullgör sin läroplikt i kommunens grundskola. I och med att en hemundervisad elev inte är en elev inskriven i grundskolan har hemundervisade barn inte heller rätt till stödåtgärder och kan inte följa anpassade lärokurser.

Detta innebär att hemundervisade barn inte kan följa anpassade lärokurser med egna mål och kunskapskriterier utan bör följa den allmänna lärokursen och prövas utgående från den. Det här kan upplevas strängare bundet till läroplanens mål och kunskapskriterier eftersom utvärderingen av barnets kunskaper inte kan grunda sig på anpassade mål och kriterier utan ska följa den allmänna lärokursen.

Enligt Åhufs representanter i arbetsgruppen anser man att det borde utredas vidare hur en lagändring kunde göras för att möjliggöra att hemundervisade barn kunde följa anpassade lärokurser. Åhufs representanter lyfte att det finns forskning som stöder att barn med behov av särskilt stöd mår bäst av att lära sig i en miljö som de har nära anknytning till.

Orsaken till begränsningen gällande anpassad lärokurs för hemundervisade elever ligger i barnets rätt till stöd. Arbetsgruppens medlemmar, förutom Åhus representanter, var eniga om att ett barn med så stora behov av mångprofessionellt stöd att det innebär en anpassad lärokurs inte kan anses få tillräckligt och adekvat professionellt stöd i hemmet som hen har rätt till.

De kommunala representanterna i arbetsgruppen ansåg att om ett barn inte har förutsättningar att uppfylla målen för den allmänna lärokursen så kan inte läroplikten fullgöras i hemmet – endast i skolan finns det professionella stödet som barnet har rätt till och där kan man göra upp en individuell plan med anpassade mål och bedömningskriterier som gynnar barnets lärande bäst. Åhufs representanter var inte eniga med de övriga gruppmedlemmarnas synpunkter i frågan.

f. Fortsatta studier och särskild examen

När en hemundervisad elev har fullgjort läroplikten, det vill säga när hen uppfyllt de kunskaper som enligt läroplanen ingår i grundskolans lärokurs, ska kommunen skriva ett intyg över fullgjord läroplikt. Intyget är inte ett betyg. Enligt antagningskriterier till gymnasialutbildning krävs i regel ett avgångsbetyg från grundskolan för att söka in. Ett avgångsbetyg innebär ett betyg med godkända vitsord i alla läroämnen i grundskolan.

Om en vårdnadshavare önskar att hens hemundervisade barn ska få ett betyg som motsvarar avgångsbetyg ska barnet utföra en särskild examen i enlighet med 30 § 1 mom. i del III i LBG. Möjligheten till en särskild examen har funnits redan tidigare men då reglerats i läroplan. Vårdnadshavaren ska meddela skolan ett år på förhand att man avser avlägga en särskild examen antingen i alla grundskolans ämnen (för ett avgångsbetyg) eller i enskilda ämnen. Resultatet av den särskilda examen ska visa att barnet innehar kunskaper och färdigheter i de läroämnen som vårdnadshavaren önskar att barnet ska bedömas i. Bedömningen utgår från de bedömningskriterier som anges för varje ämne i läroplanen.

Arbetsgruppen har kunnat konstatera att möjligheten till den särskilda examen är problematisk på många sätt. Dels är det ett stort merarbete för lärare och en svår uppgift att bedöma en hemundervisad elev, som man bara träffar några gånger, enligt samma kriterier som man bedömer elever som man möter under tre års tid. Många av bedömningskriterierna i läroplanen handlar om samarbete och kunskaper som man inte kan mäta i ett skriftligt test, vilket blir utmanande att bedöma på bara några tillfällen. I nuläget finns inga standardiserade test eller stöd för den särskilda examen vilket leder till att varje skola måste skapa egna sätt att bedöma eleven i de ämnen vårdnadshavaren önskar att barnet blir bedömd i. För barnet innebär det en stressituation, för skolan är det mer eller mindre en omöjlig uppgift och gentemot övriga elever i grundskolan upplevs det som ett orättvist system.

Arbetsgruppen föreslår att särskild examen tas bort. Åhufs representanter understödde inte förslaget. Som alternativ till den särskilda examen föreslår kommunens representanter i arbetsgruppen att man kan uppmuntra vårdnadshavare som önskar att deras barn ska få ett avgångsbetyg att låta barnet gå i skola från årskurs 7 eller 8. På det här sättet ges barnet en möjlighet att utveckla en studievana som behövs för eventuella vidarestudier och bedömningen blir mer likvärd med övriga elevers bedömning. Ett annat alternativ för att få ett betyg som motsvarar avgångsbetyget är att efter läropliktens avslut utföra grundskoleutbildning för andra än läropliktiga (grund vux) och genom den utbildningen avlägga ett avgångsbetyg. För att ta bort den särskilda examen krävs en lagändring.

Argumentet för den särskilda examen är att den kan ge barnet möjligheter till vidarestudier genom att hen får ett avgångsbetyg. I den här frågan har arbetsgruppen konstaterat att det i nuläget finns möjligheter för hemundervisade till vidarestudier i gymnasiet genom antagning enligt prövning i betygskvoten. Till Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium kan hemundervisade i nuläget söka och provas i läroämnena matematik, engelska och svenska och på det sättet bli antagna om de klarar testerna. Genom att möjligheten till antagning enligt prövning i betygskvoten bibehålls för hemundervisade elever, behövs inte den särskilda examen. Åhufs representanter poängterar vikten av att inte både den särskilda examen och antagningen enligt prövning tas bort eftersom det skulle försämra hemundervisades möjlighet till vidarestudier avsevärt.

g. Förslag på åtgärder för att förbättra informationen kring hemundervisning

Arbetsgruppen har i sitt arbete kunnat konstatera att den kunskap om hemundervisning som finns hos allmänheten ibland är bristfällig och i vissa fall direkt felaktig. Det finns missuppfattningar om vilka regelverk som gäller och vad hemundervisning innebär. För att förbättra förutsättningarna för samsyn kring vad hemundervisning innebär föreslår arbetsgruppen att landskapsregeringen tar fram ett informationsmaterial. Arbetsgruppen anser att materialet kan vara digitalt och inte behöver tryckas upp eftersom informationen eventuellt kommer att behöva uppdateras inom kort om förslaget till lagändringar förverkligas. Noteras kan att för att nå ut till målgruppen kan ett uppträckt material vara mera tillgängligt.

Som tillägg till informationsmaterialet avser utbildningsbyrån att hålla informations/diskussionstillfällen för lärare som innehar uppdraget som tillsynslärare för att skapa nätverk och kunna dela "best practise". Åhufs representanter föreslår även att landskapsregeringen skulle hålla informationstillfällen gemensamt med tillsynslärare och hemundervisande familjer.

I informationsmaterialet föreslås att det på ett tydligt och lättförståeligt sätt ska framgå:

- vilket ansvar som vårdnadshavare tar på sig genom att välja hemundervisning för sina barn,
- vilket ansvar, skyldigheter och rättigheter kommunen har
- vilka rättigheter barnet har.
- vilka rättigheter och skyldigheter vårdnadshavare har
- anmälningsförfarande och övergripande plan (hänvisning till mall)
- beskrivning av vad hemundervisning är/kan vara
- vad läroplikt innebär och vad som avses med att fullgöra läroplikten
- info om Ålands läroplan (vad den innehåller, var den finns)
- redovisningen för periodens arbete – hänvisning till mall
- beskrivning av provningstillfället – allt som skrivs i redogörelsen behöver kunna verifieras under provningstillfället
- intyg över fullgjord läroplikt
- möjligheter till avgångsbetyg
- avbrytande av hemundervisning

h. Behov av förändring i lag och förordning

Arbetsgruppens medlemmar har diskuterat att nuvarande lagstiftning kan behöva ändras för att kunna åtgärda vissa av de problem som identifierats inom hemundervisning. Bland annat förutsätter ansökningsförfarande där vårdnadshavare antingen beviljas eller avslås rätten till hemundervisningen utgående från den övergripande plan som ska lämnas in vid ansökningen, en ändring i LBG. Åhufs representanter anser inte att en lagrevidering är aktuell.

Vidare föreslår arbetsgruppen att den övergripande plan som nämns i lagen skulle omformuleras till en plan över en kortare period, förslagsvis 3-års period.

Därtill föreslås att den särskilda examen tas bort och att terminologin gällande vårdnadshavarens redogörelse och kommunens redogörelse ändras för att förtydligas.

Utöver det finns det formuleringar 29 § i del III i LBG som kan vara tolkningsbara. I paragrafen anges att om barnets utveckling och lärande under ett läsår uppvisar allvarliga brister och kommunen anser att barnets läroplikt inte fullgörs genom hemundervisningen och att vårdnadshavaren inte uppfyller sin skyldighet att ansvara för att barnet fullgör sin läroplikt, kan kommunen fatta ett beslut om att avbryta hemundervisningen och kräva att barnet uppfyller läroplikten i grundskolan eller i en ersättande grundskola. Här föreslås en ändring från kan till ska.

5. Olika perspektiv på hemundervisning

Under arbetsgruppens arbete hördes olika parter för att ge ett så brett perspektiv på hemundervisningen som möjligt. På grund av en snäv tidtabell utfördes inte alla höranden som arbetsgruppen önskat. Bland annat uteblev hörandet av tidigare hemundervisade elever.

a. Rädda barnens perspektiv på hemundervisning

Två representanter från Rädda Barnen bjöds in till arbetsgruppens möte för att bland annat diskutera kopplingen mellan barnkonventionen och hemundervisning. Rädda Barnen tar inte ställning för eller emot hemundervisning men konstaterade att alla barn har individuell och subjektiv rätt till en bestämd kvalitet på utbildningen utgående från staten (landskapet) angetts som miniminorm (läroplanen för grundskolan på Åland). Huvudmålet med utbildningen är att utveckla det enskilda barnets personlighet, anlag och färdigheter med hänsyn till det faktum att varje barn har unika egenskaper, intressen, färdigheter och behov av lärande. Vidare lyfte representanterna att utbildningen ska syfta till att ge varje barn grundläggande livskunskap, och till att inget barn lämnar skolan utan att vara rustad för de utmaningar som hen kan förvänta sig att möta i livet. Grundläggande färdigheter handlar inte bara om att kunna läsa, skriva och räkna, utan också livskunskap som att kunna fatta övervägda beslut, lösa konflikter utan våld, samt att utveckla en hälsosam livsstil, goda sociala relationer, ansvar, kritiskt tänkande, kreativa anlag och andra färdigheter som ger barn de verktyg som behövs för att kunna utnyttja sina möjligheter i livet.

Rädda Barnen lyfter att alla undervisningsinstitutioner ska följa principer som fastställts i artikel 29 i barnkonventionen och undervisningen ska stå i överensstämmelse med läroplanen. Rädda Barnen har i tidigare remissvar till förslaget till LBG lyft fram att man önskar tydligare skrivningar om hur det säkerställs att barnkonventionen och alla läroplanens nyckelkompetenser ingår i hemundervisningen. Rädda Barnen rekommenderar att det i kommande anvisningar kring uppgörandet av den övergripande planen som vårdnadshavare ska göra upp, läggs till ett krav på en tydlig beskrivning om hur vårdnadshavaren säkerställer att hemundervisningen grundar sig på barnkonventionen och beaktar artikel 29 och ger barnet en möjlighet att utveckla alla läroplanens nyckelkompetenser.

Under hörandet diskuterades vikten av att barn som hemundervisas vet om att det är möjligt att gå i skolan. Rädda Barnen ställde frågan hur man säkerställer att barn ges information och blir lyssnade till och att barnet har en förståelse för vad hemundervisning innebär gällande möjligheter, vidare studier osv. Representanterna problematiserade den oklarhet som finns i tillvägagångssättet om ett barn uttrycker sin åsikt om att hen vill gå i skolan och föräldrarna motsätter sig det. Rädda Barnen poängterade även frågan om hur elevhandledning för hemundervisade förverkligas (som även tidigare nämnts i rapporten).

Arbetsgruppen ställde frågan om hur Rädda Barnen ser på hemundervisning speglat mot barnets bästa. Rädda Barnen svarade att barnets bästa är ett dynamiskt koncept, som kräver att man gör bedömningar anpassade till det specifika sammanhanget. Åland har en skyldighet att säkerställa att alla rättsliga och administrativa beslut, samt policyer och lagstiftning som gäller barn, visar att barnets bästa har bedömts och i första hand beaktats. Normen är att självstyrelsen säkerställer barns rätt till utbildning genom grundskola och gymnasienivå. Möjligheten finns att göra på annat sätt såsom hemundervisning och ersättande skolor men då måste barnens rättigheter efterlevas och förutsättningar finnas för att garantera barnets rätt till utbildning och välmående. Rädda barnens representanter lyfte vikten av trygghet och insyn i familjer: De konstaterade att det inte är skolans huvuduppgift att ta reda på hur barnet har det i sin hemmiljö men det bör finnas strukturer för att kunna säkerställa en trygg hemmiljö. Om hemmiljön brister så har barnet inte skolan, den pedagogiska personalen och de andra barnen att spegla sig mot och som exempel på vad som kan vara "normalt". Representanterna från Rädda Barnen konstaterade att tillsynen över hemundervisande nu är på kommunal nivå men att det kan vara utmanande att göra och att ett gemensamt team (samordning) med en bredare kompetens kunde vara en åtgärd för att stöda kommunen i tillsynsansvaret över hemundervisade barn.

Under diskussionen kring en samordning lyfte avdelningsjuristen fram att tjänstemännen har ett ansvar att beakta särskilt utsatta barngrupper, i detta fall hemundervisade barn, vid beredning av lagstiftning. Alla åländska barn har rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning som utgår från den åländska läroplanen. Barn som fullgör läroplikten genom hemundervisning är i en utsatt ställning med tanke på sin grundlagsenliga rätt till grundläggande utbildning och lagstiftaren måste därmed garantera att det finns mekanismer att följa upp kunskapsutvecklingen gentemot den åländska läroplanen. Åhufs representanter motsatte sig benämningen "särskilt utsatt grupp" och framförde att hemundervisande familjer är lika heterogena som övriga familjer. Som förslag att minska den eventuella utsattheten lyfte Åhufs representanter förslaget att låta hemundervisade barn delta i samhället på samma villkor som skolbarn. Hemundervisarföreningen har som önskemål att hemundervisade barn alltid skulle bjudas in till evenemang som riktar sig till skolbarn, eller barn i skolåldern.

b. Barnskyddets perspektiv på hemundervisning

Representanter från KST/Barnskyddet bjöds in till arbetsgruppens möte men avbokades på grund av förhinder. I stället för att delta i mötet svarade representanterna skriftligt på arbetsgruppens frågor.

Utgående från de svar gruppen fick av KST/barnskyddet kunde konstateras att barn som lever i familjer där det finns riskfaktorer som t.ex. psykisk ohälsa, missbruk, svag begåvning hos förälder gynnas av barnomsorg och skola. Också bland hemundervisande föräldrar finns det familjer med "riskfaktorer". Inom skolan träffar barnet andra vuxna vilket är viktigt för barnets utveckling. Dessa andra personer kan förenklat "kompensera" föräldrarnas eventuella oförmågor.

Inom barnskyddet/tidigt stöd träffar man hemundervisande familjer endast då någon har en oro för barnen. Att en familj inte sköter sin hemundervisning är inte tillräckligt för tvingande åtgärder från barnskyddet att sätta in några stödåtgärder. I vissa fall har det till exempel funnits indikationer på att flytten till Åland inte varit så väl förberedd. Inom barnskyddet har man upplevt att det kan finnas ett motstånd mot myndigheter över lag vilket försvårar utredningen av barnets situation.

Inom de flesta familjer finns det perioder under barnets uppväxt som är mindre gynnsamma för barnet men det är när riskfaktorerna är flera och varar över en längre tid som det kan finnas behov av stödåtgärder från bland annat barnskyddet. De flesta stödåtgärder som barnskyddet beviljar är frivilliga vilket innebär att vårdnadshavare kan tacka nej till föreslagen stödåtgärd. Med dagens hemundervisningssystem finns det möjligheter för familjer att leva helt isolerat. Hemundervisade barn i de familjer som isolerar sig går ofta miste om barnomsorg, de kommer inte till barnrådgivningen och deltar inte alltid heller i skolhälsovården. Inom barnskyddet uppfattar man att det kan finnas familjer som är skrivna på Åland men att de vistas någon annanstans. Det är upp till vårdnadshavare om man vill nyttja barnomsorg eller besöka t.ex. barnrådgivningen eller inte men om de inte utnyttjar möjligheten leder det till att det är ytterst få vuxna som träffar dessa barn förutom deras vårdnadshavare.

6. Sammanfattning

Enligt gruppens förslag så behöver följande åtgärder vidtas för att förbättra förutsättningarna för att hemundervisningen på Åland ska vara likvärdig och barns rätt till utbildning garanteras. Arbetsgruppen kunde enas om förslagen som inte kräver en lagändring.

Förslag på åtgärder som kan verkställas utan lagändring:

1. Ett informationsmaterial tas fram av landskapsregeringen.
2. Landskapsregeringen håller informations-/diskussionstillfällen för lärare som innehar uppdraget som tillsynslärare.
3. Ett gemensamt kompetenscentrum för hemundervisning alternativt ett kommunalt samarbete inom distrikt utreds vidare inom kommunal regi.
4. Landskapsregeringen tar fram en mall för den övergripande planen, för redovisningen inför periodens arbete och för kommunens redogörelse över barnets framsteg och kunnande.

Förslag på åtgärder som kräver lagändringar

1. Anmälningförfarande ändras till ansökan om tillstånd.
2. Den särskilda examen tas bort.
3. Den övergripande planen avsmalnas till plan över kortare period.

Områden där det identifierats behov av vidareutredning:

- Möjligheten att reglera hemundervisningen mer till läroämnen och årskurser
- Krav på vårdnadshavare för att beviljas tillstånd för hemundervisning och behov av reglering kring vårdnadshavarnas kompetens att undervisa, t.ex. krav på utbildningsnivå eller krav på legitimation.
- Vilka konsekvenser ett ansökningsförfarande skulle medföra
- Mångprofessionellt samarbete (kommun – ÅHS – KST) för att säkerställa alla barns välmående
- Hur identifiera de familjer som inte har Åland som bostättningsort och därmed inte har rätt till hemundervisning?

Definitioner

Med *hemundervisning* avses en utbildningsform där vårdnadshavaren för ett läropliktigt barn har ansvaret för barnets utbildning. En vårdnadshavare för ett läropliktigt barn som studerar hemma ansvarar för att barnet tillägnar sig sådana kunskaper och färdigheter som anges i läroplanen för grundskolan.

Barns rätt till utbildning - enligt barnkonventionen har alla barn rätt till grundskoleutbildning. Undervisningen bör förbereda barnet för livet, utveckla respekt för mänskliga rättigheter och fostra i en anda av förståelse, fred, tolerans och vänskap mellan folken. Barn har således rätt till en miniminivå på utbildning.

Läroplikt en skyldighet för barnet att inhämta grundskolans lärokurs som kan uppfyllas i grundskolan, i en ersättande grundskola eller genom hemundervisning. Läroplikten börjar höstterminen det år barnet fyller sju år och avslutas då eleven uppfyllt sin skyldighet eller senast efter tio år efter att den börjat.

Grundskolans lärokurs innebär kunskaper och förmågor som beskrivs i läroplanen för grundskolan på Åland.

Skolplikt innebär en lagstadgad skyldighet för barn inom ett visst åldersintervall att låta sig undervisas i grundskola. Skolplikt innebär att barn måste gå i skolan och delta i den verksamhet som anordnas där. För att inte behöva gå till skolan ska barnet ha ett giltigt skäl, till exempel sjukdom eller ledighet som skolan beviljat.

Prövningstillfällen/tillsynstillfällen är de möten som kommunen ordnar för att tillse att hemundervisade elever uppnår de mål för kunskaper och färdigheter som anges i läroplanen för grundskolan på Åland.

Avgångsbetyg är det betyg en elev i grundskolan får efter att ha fullgjort hela grundskolan med godkända vitsord i alla grundskolans ämnen.

Skiljebetyg är det betyg en elev får som har fullgjort sin läroplikt men inte har godkända vitsord i alla ämnen.

Intyg över fullgjord läroplikt är det intyg en elev får då kommunen genom prövningstillfällen kunnat konstatera att eleven införskaffat sig de kunskaper som grundskolans lärokurs i alla läroämnen omfattar. Om eleven inte uppnått de målsättningar som läroplanen anger får eleven inget intyg.

Referenser

- FN:s konvention om barnets rättigheter, UNICEF (1989)
- Landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola
- Läroplanen för grundskolan på Åland (2021)

UTKAST Mall för övergripande plan för hemundervisning

**ANVISNING FÖR UTARBETANDE AV ÖVERGRIPANDE PLAN FÖR
HEMUNDERVISNINGENS UPPDRAG ATT FULLFÖLJA LÄROPLIKTEN
ÅK 1-4**

Dnr: ÅLR2021/9940

Datum: 15.6.2022

Utbildnings- och kulturavdelningen

Innehåll

Inledning.....
Bakgrundsuppgifter
Målsättning, metoder och lärmiljöer
Ämnesvis plan för uppfyllandet av läroplanens målsättningar inom årskursspannet 1–6.....
SVENSKA.....
MATEMATIK.....
OMGIVNINGSKUNSKAP
RELIGIONS- OCH LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP
IDROTT
BILDKONST
MUSIK
SLÖJD
ENGELSKA (från åk 3)

FÖRSLAG

Inledning

Med hemundervisning avses att vårdnadshavaren ansvarar för att ett barn som har sin hemort på Åland enligt lagen om hemkommun uppfyller sin läroplikt. Vårdnadshavaren ansvarar för att barnet tillägnar sig sådana kunskaper och färdigheter som anges i läroplanen för grundskolan.

Vårdnadshavarna för barn som fullgör sin läroplikt i hemmet ska läsårvis skriftligt anmäla till hemkommunen att läroplikten fullgörs genom hemundervisning. Till anmälan ska en uppdaterad plan bifogas där det framkommer hur vårdnadshavaren planerar att undervisningen ska ordnas så att hela läroplikten fullgörs i enlighet med målen i läroplanen.

Den uppdaterade planen ska följa anvisning XX och lämnas in till kommunen inför varje läsår. Planen ska ligga som grund för den redogörelse av periodens arbete som ska lämnas in i god tid innan periodens provningstillfälle.

FÖRSLAG

Bakgrundsuppgifter

Barnets namn: _____

Barnets ålder: _____

Vårdnadshavares namn och kontaktuppgifter: _____

Planen är uppdaterad inför läsår _____ och för motsvarande årskurs _____

Målsättning, metoder och lärmiljöer

I den övergripande planen krävs att vårdnadshavaren kan beskriva hur man avser fullfölja barnets läroplikt dvs garantera att barnet tillägnar sig sådana motsvarande kunskaper och färdigheter som anges i Ålands läroplan för grundskolan.

- *Beskriv bakgrunden till valet av hemundervisning och hur ni avser att fullfölja läroplikten.*
- *Vilka intresseområden har ert barn och hur ser ni på förutsättningarna för lärande?*
- *Vilka avser ni samarbeta med för att uppfylla ansvaret över att ert barn tillägnar sig kunskaper enligt läroplanen?*
- *Vilka lärmiljöer (lokaler, platser, grupper och aktiviteter där studierna och lärandet sker) använder ni er av?*

Ämnesvis plan för uppfyllandet av läroplanens målsättningar inom årskursspannet 1–6

Följande läroämnen finns inom årskurserna 1–4 i den åländska grundskolan:

- Svenska
- Matematik
- Omgivningskunskap
- Religions- och livsåskådningskunskap
- Idrott
- Bildkonst
- Musik
- Slöjd
- Engelska (från åk 3)
- Historia (åk 4)
- Biologi (åk 5–6)
- Geografi (5–6)
- Fysik&kemi (5–6)
- Hälsokunskap (5-6)

SVENSKA

Läroämnet svenska har som uppdrag att utveckla elevens språk-, text- och kommunikationsfärdigheter och att stöda elevens lärande om språk och litteratur.

Beskriv hur ni avser att uppfylla de målsättningar som läroplanen anger inom läroämnet svenska. Vilka arbetssätt och metoder? Har ni några läromedel? Vilka verktyg (analogo/digitala)

Sammanfattning centralt innehåll enligt ÅLp21 svenska åk 1–4:

Delområdet: Att lyssna och tala

Barnet ska få öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld. Barnet ska få dela med sig av sina tankar, erfarenheter och öva sig på att ta och ge konstruktiv respons som kommunikatörer i olika kommunikationsmiljöer. Barnet ska få övning i att uttrycka egna åsikter och motivera dessa och att berätta ansikte mot ansikte i olika slag av kommunikationssituationer och för olika syften.

- aktivt lyssnande
- diskussioner i grupp
- övning i att uttrycka egna åsikter och motivera dessa
- kortare muntliga presentationer
- medverkan i kulturproduktioner

Delområdet: Att läsa och tolka texter

Barnet utvecklar sin läsförmåga och övar sig sin läsförståelse och att tillämpa lässtrategier och tankestrategier som är lämpliga för olika situationer. Läsoplevelsorna diskuteras tillsammans och barnet övar sig att återge en text med egna ord och reflektera kring texters innehåll, ordval och ords betydelser och vidgar på så sätt sitt ordförråd. Barnet läser och lyssnar på barnlitteratur som hen själv är med och väljer.

- sambandet mellan ljud och bokstav
- känna igen ordbilder
- olika texttyper på elevens nivå, bland annat skönlitteratur, faktatexter, medietexter och spel
- språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild
- typiska språkliga och textuella dragen i berättande, beskrivande och instruerande text

Delområdet: Att skriva

Barnet övar sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser. Barnet producerar fiktiva texter och faktatexter. Produktion av texter steg för steg från idé till planering och respons

- textade gemener och versaler för hand
- tangentbordshantering och digitalt skrivande
- hela meningar och skiljetecken
- grundläggande skrivregler och struktur på texter
- skriva olika slags texter såsom instruerande och berättande text
- digitalt skrivande

Delområdet: Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik

Barnets språkliga medvetenhet stärks genom att få laborera med talat språk och grundläggande språkliga begrepp. Barnet arbetar med det talade och skrivna språket och dess strukturer och med ålder- och nivåanpassad litteratur.

- språkliga strukturer och stavningsregler, stavningsregler och skiljetecken
- introduktion till ordklasser
- skillnad mellan tal- och skriftspråk
- diskussioner och bearbetning av olika texter
- tolkning av bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter
- berättelsens grundelement såsom huvudperson, plats, tid och händelseförlopp
- berättelsens delar, inledning, handling, avslutning
- kulturutbudet för barn i närområdet
- informationssökning och källkritiskt tänkande
- bibliotekskunskap
- nordiska grannspråken och nordisk kultur och litteratur
- grundläggande mediekunskap

MATEMATIK

Matematikundervisningen har som uppgift att utveckla barnets kreativa och exakta tänkande. Barnet ska ges möjligheter att lära sig matematiska begrepp och olika metoder att lösa problem.

Beskriv hur ni avser att uppfylla de målsättningar som läroplanen anger inom läroämnet matematik. Vilka arbetssätt och metoder? Har ni några läromedel? Vilka verktyg (analog/digitala)

Sammanfattning centralt innehåll enligt ÅLp21 matematik åk 1–4:

Delområdet: Matematiskt tänkande

Barnet övar sig att se matematiska situationer ur olika perspektiv. Förmågan att se mönster, att jämföra och att klassificera övas samt olika problemlösningstrategier. Barnets analytiska tänkande utvecklas genom att barnet får laborera med obekanta tal och placeringen av likhetstecknet. Barnet får systematiskt söka alternativ samt upptäcka orsakssammanhang och samband i matematiken. Barnet utvecklar grundläggande algebraiskt tänkande.

- likheter, skillnader och mönster
- likhets- och större än- och mindre än- tecknet
- olika tal och symboler
- regelbundenheter och förhållanden i bilder
- talföljder
- problemlösning enskilt och i grupp
- presentation av resultat och slutledningar med hjälp av konkret material
- orsakssammanhang och samband i matematiken
- samband mellan räknesätten
- begreppet obekant tal med en symbol
- jämförelse, klassificering och ordning av tal
- bedömning av resultatens rimlighet

Delområdet: Tal och räkneoperationer

I räkneoperationerna används naturliga tal. Eleven breddar sin förståelse av tal genom att räkna, observera och uppskatta antal. Elevens förståelse av positionssystemet utvecklas. Eleven utvecklar sina huvudräkningsstrategier inom alla räknesätt.

- taluppfattning, grunderna till positionssystemet
- huvudräkningsstrategier begreppen inom alla räknesätt

- sifferskrivning
- antal, räkneord och siffersymboler; 0–100 i åk 1 och 0–1000 i åk 2
- ramsräkning uppåt och nedåt, 0–100 i åk 1, 0–1000 i åk 2
- begreppen inom addition och subtraktion
- beräkningar och algoritmer med addition, subtraktion
- multiplikation
- enkla bråk ($\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{4}$) med hjälp av konkreta hjälpmedel
- tal upp till 10 000; talföljder och storlekssamband
- räkneseättens ordningsföljd
- kort division och introduktion till divisionsalgoritm
- decimaltal i storleksordning
- avrundning till heltal
- första kvadranten i koordinatsystemet

Delområdet: Geometri och mätning

Elevens förmåga att uppfatta den tredimensionella omgivningen och plangeometrin i den utvecklas. Kroppar och plana figurer studeras tillsammans samt tid och rum. Barnet övar och handleds att inse mätningens principer och övar sig att mäta och se rimligheten i sina resultat.

- geometriska figurer i omgivningen: cirklar, fyrhörningar, trianglar
- geometriska kroppar: kub, räblock, kon, klot och cylinder
- geometriska grundbegrepp: punkt, sträcka och linje
- enkla återspeglings och symmetri
- mätning och användning av olika mätverktyg
- tid, pengar, längd, massa och volym
- digital och analog tid
- veckor, månader och datum
- omvandlingar av måttenheter
- uppskattning av mätresultaten
- rät linje och vinkelenhetsbyten med de vanligaste måttenheterna
- mäta och klassificera vinklar
- förstoringar och förminskningar
- omkretsen av kvadrat och rektangel

Delområdet: Informationsbehandling och statistik

Eleven lär sig samla och registrera information om intressanta ämnesområden. Kunskap om programmeringens grunder utvecklas genom att eleven övar att skapa stegvisa instruktioner.

- programmeringens grunder (analogt och digitalt)
- tolkning av tabeller och diagram
- systematisk informationssökning
- introduktion till sannolikhet i vardagen
- introduktion till en visuell programmeringsmiljö

OMGIVNINGSKUNSKAP

Omgivningskunskap ska lägga grund för kunskaper inom de olika ämnesområdena som ingår. I flera av ämnesområdena kan innehållet med fördel behandlas ur ett historiskt perspektiv.

- Inom *biologi* är det centralt att eleven får kunskap om naturen, människan, livet och dess utveckling samt villkoren för liv på jorden samt utvecklar grundläggande artkännedom.
- Inom *geografi* är det viktigt att eleven undersöker elevens egen närmiljö och utvecklar grundläggande kartkunskap och namngeografi.
- Inom *fysik* ska eleven introduceras till naturens grundstrukturer och fenomen.
- Inom *kemi* är det centralt att iaktta olika ämnen i elevens omgivning. Eleven ska få undersöka, beskriva och förklara ämnens egenskaper och användning.
- Inom *samhällskunskap* får eleven utveckla en grunduppfattning om hur närsamhället är uppbyggt och elevens egen roll i samhället samt träna praktiska samhällsfärdigheter.
- Inom *hälsokunskap* är syftet att eleven ska utveckla förståelse för faktorer som stöder hälsa, välbefinnande, trygghet och säkerhet.

Beskriv hur ni avser att uppfylla de målsättningar som läroplanen anger inom läroämnet omgivningskunskap. Vilka arbetssätt och metoder? Har ni några läromedel? Vilka verktyg (analog/digitala)

Sammanfattning centralt innehåll enligt ÅLp21 omgivningskunskap åk 1–4

Delområdet: Metoder och arbetssätt

Som innehåll väljs problemlösnings- och undersökningsuppgifter med anknytning till naturen, den byggda miljön, vardagliga företeelser samt människan och samhället. Barnet ska få insikt i de olika faserna av en undersökning. Barnet ska få utveckla förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.

- hypotes, utförande och utvärdering
- observation av naturfenomen
- trygg användning av undersöknings- och arbetsredskap
- introduktion till kartan
- trygg användning av informations- och kommunikationsteknik
- grundläggande förståelse för källor
- lokala nyheter

Delområdet: Säkerhet och samhälle

Barnet får öva att röra sig på ett säkert sätt i närmiljön och i trafiken. Barnet utvecklar förmågan att hantera olika situationer i vardagen, att respektera fysisk integritet och att identifiera och förebygga mobbning. Barnet får öva sig att beskriva vardagliga situationer, fenomen och företeelser från olika ämnesområden. Barnet ska få grundläggande kunskaper kring levnadsförhållanden, befolkningsfördelning och näringar på Åland, i Finland och Norden. Barnet introduceras till demokratins grundprinciper, barnkonventionen och påverkan

- familjerelationer och kamratskap
- överenskommelser och regler
- trafiksäkerhet, trafikmärken och -regler
- nödsituationer och enkla åtgärder i första hjälp
- introduktion till pengar och konsumtion
- arbeten och yrken
- åländsk kulturmiljö och åländska traditioner
- introduktion till det åländska samhällets uppbyggnad
- allemansrätten och sjövätt
- grundläggande säkerhet kring brand och olyckor
- kartkunskap och grundläggande namngeografi inom Åland, Finland och Norden

Delområdet: Kropp och hälsa

Barnet får kunskap om främjande av både fysiskt och psykiskt välbefinnande. Barnet får öva sina emotionella färdigheter, såsom empati, respekt för sig själv och andra. Barnet ska utveckla kunskap om hälsa, välmående och lärande. Barnet ska få kunskap om människokroppen och centrala livsfunktioner. Barnet övar sig att identifiera olika fysiska och psykiska signaler för att bli medveten om sina egna tankar, känslor och behov.

- människokroppens delar och viktigaste organ och sinnen
- verbal och icke-verbal kommunikation
- hälsovanor och ansvar för den egna hälsan, kost, hygien, sömn
- olika funktionsvariationer

Delområdet: Natur och miljö

Barnet övar sig att iaktta och undersöka naturen i olika naturmiljöer och byggda miljöer. Naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider studeras. Barnet får bekanta sig med istidens spår, jordmånen och berggrunden. Områden som behandlas är Åland, Finland och Norden. Naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider studeras och beskrivs med hjälp av ämnesspecifika begrepp

- förutsättningarna för liv – näring, vatten, luft och värme
- grunderna till olika arters fortplantning
- dricksvattnets ursprung
- tamdjur och odlingsväxter
- vilda växter och djur, grundläggande artkännedom
- enkla näringskedjor
- introduktion till planeten jorden och rymden
- väderfenomen

- grundläggande artkännedom i Norden
- djur och växters livsmiljöer
- näringsproduktion och matens kretslopp
- berg, hav, sjöar och älvar i Norden
- årstiderna, växlingen mellan dag och natt
- jordklotets uppbyggnad

Delområdet: Naturvetenskapligt tänkande

Innehållet fokuserar på att ge barnet grundläggande begrepp för att förklara företeelser och fenomen i vardagen.

- vatten
 - o vattnets egenskaper
 - o aggregationstillstånd
 - o vattnets kretslopp
- luft
 - o luftens egenskaper och sammansättning
 - o luftmotstånd
 - o lufttryck
- fotosyntesen
- väder som fysikaliskt fenomen

Delområdet: Hållbar utveckling

Olika hållbarhetsperspektiv ska lyftas. Barnet får delta i aktiviteter som främjar välbefinnandet i den närmaste omgivningen och i skolan. Barnet introduceras till ekologiskt tänkande. Barnet får reflektera över hur egna val och aktiviteter påverkar en själv, andra människor, djurens välmående, naturen och samhället. I den egna närmiljön övas miljövänlig verksamhet och omsorg om andra. I undervisningen lyfts det egna kulturarvet och värdet av mångkulturellt samhälle.

- sortering, återanvändning och återvinning
- tillhörighet i den egna hembygden och dess betydelse
- reflektion kring hur egna handlingar påverkar en själv, andra, den närmsta omgivningen och miljön
- naturens mångfald
- introduktion till människans levnadsvillkor i övriga världen
- återanvändning och ekotänkande
- introduktion till kemikalier i vardagen
- rening av vatten

RELIGIONS- OCH LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP

Uppdraget för undervisningen i religions- och livsåskådningskunskap är att stöda barnet att utveckla förståelse för religionens och livsåskådningens roll för både individ och samhälle på Åland och i omvärlden. Läroämnet ska främja förståelse för förhållandet mellan religion och kultur samt utveckla religiös multilitteracitet genom att lyfta språk, symbolik och begrepp som är kännetecknande för religioner och övriga livsåskådningar.

Beskriv hur ni avser att uppfylla de målsättningar som läroplanen anger inom läroämnet religions- och livsåskådningskunskap. Vilka arbetssätt och metoder? Har ni några läromedel? Vilka verktyg (analog/digitala)

Sammanfattning centralt innehåll enligt ÅLp21 religions- och omgivningskunskap åk 1–4

Delområdet: Religioner och övriga livsåskådningar

Innehållet väljs utgående från de religioner och livsåskådningar som förekommer i barnets närmiljö. Även irreligiositet beaktas i innehållet. Barnet ska utveckla förståelse för ord, begrepp och symboler kopplade till religioner och livsåskådningar. Innehållet ska fokusera på att barnet ska ges möjlighet att utveckla religiös multilitteracitet. Barnets sak få ska få bekanta sig med olika religiösa källor, heliga skrifter och personer. Centrala berättelser inom religioner och livsåskådningar behandlas. Innehållet väljs huvudsakligen utgående från kristendomen, judendomen och islam.

- några relevanta symboler och berättelser
- vardagsnära berättelser ur olika religiösa skrifter
- världens uppkomst och skapelseberättelser
- religionens och livsåskådningens betydelse i människors vardag
- centrala tankegångar och levnadsregler

Delområdet: Religion och livsåskådning i samhället

Barnet ska introduceras till bakgrunden till de traditioner som finns i närmiljön och utveckla förståelse för sambandet mellan religion och tradition. I undervisningen behandlas bakgrunden till religioner, livsåskådningar och traditioner på Åland och i Norden idag.

- platser för religionsutövning i närområdet
- seder, högtider och traditioner i elevens närmiljö
- konst, musik, vetenskap och kultur kopplade till religioner och livsåskådningar

- heliga platser och byggnader
- kristendomens betydelse för värderingar och kultur i det åländska samhället
- människors religiösa och livsåskådningsmässiga tillhörigheter i Norden idag
- förkristen tid i Norden

Delområdet: Individen och livsfrågor

I undervisningen behandlas elevnära livsfrågor och barnets roll och ansvar i dessa. Centralt innehåll är egna handlingar och konsekvenser av dem. Introduktion till barnets rättigheter utgående från FN:s konvention om barnets rättigheter. Barnet ska få möjlighet att reflektera kring frihet och ansvar, i synnerhet tanke-, religions- och livsåskådningsfrihet. Barnet ska få reflektera kring egna val och handlingar och vilka värden som påverkar dem. Etik och moral ska behandlas och förmågan att motivera sina åsikter och synpunkter ska utvecklas. Undervisningen ska behandla betydelsen av barnets eget ansvar i vardagliga moraliska frågor.

- normer och regler i elevens livsmiljö
- diskussioner kring etiska och moraliska frågeställningar
- livsfrågor och religiösa tolkningar
- etiska normer och uppfattningar
- värdegrundsdiskussioner ur olika hållbarhetsperspektiv

IDROTT

Idrottsundervisningens syfte är att stöda barnets välbefinnande genom att utveckla den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan och en positiv inställning till den egna kroppen. Undervisningen i idrott ska ge barnets positiva upplevelser, rörelseglädje, rörelseförståelse och stöda en aktiv livsstil.

Beskriv hur ni avser att uppfylla de målsättningar som läroplanen anger inom läroämnet idrott. Vilka redskap, arbetssätt och metoder? Vilka verktyg (analog/digitala)

Sammanfattning centralt innehåll enligt ÅLp21 idrott åk 1–4:

Delområdet: Rörelse och idrott

Barnets ka introduceras till olika former av rörelse och idrott. Barnet ska få möjlighet att utveckla balans och rörelseförmåga samt förmågan att hantera olika redskap. Barnet ska få möjlighet att träna rums- och kroppsuppfattning genom lek. Barnet ska uppmuntras att våga pröva på och utmana sig själv i trygga lärmiljöer. Undervisning utomhus och introduktion till friluftsliv uppmuntras.

- grovmotoriska övningar
- öga-hand koordination
- övningar med redskap, både handredskap och stora redskap
- grundteknik i löpning, hopp och kast
- övningar att hantera en karta i närmiljön
- bollövningar och spel med stor och liten boll
- konditions- och styrkefrämjande lekar
- rörelse och improvisationsövningar till musik
- grundteknik i löpning, hopp och kast
- racket- och bollteknik samt spelövningar med anpassade regler
- vattenövningar och simteknik
- grunderna i livräddning
- grundläggande teknik och lek på skidor
- grundläggande teknik och lek på skridskor

Delområdet: Socialt, psykiskt och fysiskt välbefinnande

Idrottsundervisningen omfattar rörelse genom lek med regler, uppgifter och spel där barnen samarbetar och får erfarenhet av att hjälpa varandra. I undervisningen väljs lekar, spel och uppgifter där barnen får uppleva att hen lyckas. Par- och gruppuppgifter, lekar, övningar och spel som ökar den positiva gemenskapen och där barnet lär sig att ta hänsyn till och hjälpa varandra, samt uppgifter där barnet lär sig att ta ansvar för de egna handlingarna, gemensamma aktiviteterna och reglerna. Barnet ska utveckla förståelse för säker idrottsutövning och förebyggande av skador. I undervisningen används uppgifter där barnet lär sig att kämpa långsiktigt på egen hand och tillsammans med andra för att uppnå ett mål.

- Uppvärmning och rörlighet
- sambandet mellan rörelse, hälsa och välmående
- klädsel, utrustning och hygien
- trygghet och säkerhet inom olika grenar

FÖRSLAG

BILDKONST

Undervisningen i bildkonst har som uppdrag att handleda eleven att genom konsten utforska och uttrycka en kulturellt mångskiftande verklighet. Bildkonst som ämne innebär både tvådimensionellt och tredimensionellt skapande. Genom att skapa och tolka bilder och konst formas elevens identitet samtidigt som den kulturella kompetensen och gemenskapen stärks.

Beskriv hur ni avser att uppfylla de målsättningar som läroplanen anger inom läroämnet bildkonst. Vilka material och verktyg?

Sammanfattning centralt innehåll enligt ÅLp21 bildkonst åk 1–4:

Delområdet: Egen bildframställning

Innehållet väljs utgående från barnets egna erfarenheter och upplevelser av bildkonst. Barnet ska uppmuntras och inspireras att skapa egna bilder och uppskatta andras bilder. Barnet ska få experimentera med olika tekniker och material och ges möjlighet till kreativt skapande.

- undersökande arbetssätt (linjen, färger, materialegenskaper)
- introduktion till
 - o tekniker: teckning, målning, enkla konstruktioner, pappersvikning och tryck
 - o materialkännedom: blyerts, kol, kritor, färg, materialvård
 - o färglära: primärfärger, sekundärfärger, varma och kalla färger samt färgblandning
 - o kompositionslära: rörelse och former i omgivningen
- planera, skissa och dokumentera arbetsprocessen
- introduktion och fördjupning:
 - o tekniker: tvådimensionellt arbete och origami
 - o materialkännedom: blyerts, kol, kritor, färg och materialvård
 - o färglära: primärfärger, sekundärfärger och komplementfärger
 - o kompositionslära: geometriska former, rum och rörelse
 - o perspektiv: förgrund, bakgrund, horisont och storleksperspektiv
- ljus och skugga
- ansiktsproportioner
- fotografering
- bildframställning inspirerad av andra konstnärer

Delområdet: Bildkonst i samhället

Innehållet omfattar olika omgivningar, föremål och virtuella världar. Barnet ska introduceras till enkel bildanalys och inspireras att se bilder i närmiljön och media. Barnet ska få utforska sina egna tolkningar och uppfattningar av bilder och estetiska uttryck i närmiljön. Innehållet i undervisningen utgörs av olika föremål, mediekulturer och virtuella världar. Barnet ska introduceras till bilders påverkan i samhället.

- formgivning och visuell kommunikation
- tolka olika symboler i vår närmiljö (t.ex. trafikmärken)

- enkla illustrationer
- introduktion till digitala bilder
- digitala bilder
- nordisk design
- symboler
- kartor

Delområdet: Konsthistoria och kultur

Barnet ska introduceras till förståelse för bildkonst under olika tider, miljöer och kulturer. Bekantar sig med bildkonstens värld genom att titta på olika verk, teman och fenomen. I undervisningen bekantar man sig med konsten i närsamhället.

- bekanta sig med konst från olika kulturer och tidsperioder
- konstnärer och illustratörer i barnkultur
- i mån av möjlighet bekanta sig med lokala konstnärers arbeten
- åländska och nordiska konstnärers arbeten
- förhistorisk konst

Delområdet: Hållbarhet

Innehållet ska belysa förhållandet mellan bildkonst och hållbar utveckling. Barnet ska introduceras till konstupplevelser och hur konst i samhället kan påverka individens mående.

- hållbar utveckling och skapande med hjälp av naturmaterial och återanvändbart material
- skapandeglädje
- återanvändning
- estetik i samhället

MUSIK

Musikundervisningens uppdrag är att skapa förutsättningar för mångsidig musikalisk aktivitet och ett aktivt kulturellt deltagande. Musikens olika kunskapsformer bidrar till musikalisk medvetenhet och en vilja att använda sig av musik som uttrycksform och kommunikationsmedel.

Beskriv hur ni avser att uppfylla de målsättningar som läroplanen anger inom läroämnet musik. Vilka lärmiljöer använder ni? Har ni tillgång till instrument?

Sammanfattning centralt innehåll enligt Ålp21 musik åk 1–4:

Delområdet: Musicerande och musikskapande

I samband med musicerande fästs uppmärksamhet vid att arbeta kreativt både enskilt och i grupp. Barnet ska uppmuntras att uttrycka sig och komma med idéer, sjunga, skapa musik samt hantera för åldern lämpade instrument på ett ändamålsenligt sätt. Barnet tillägnar sig musikaliska kunskaper och färdigheter genom att musicera, improvisera och komponera samt genom tvärkonstnärligt arbete.

- sjunga, leka, spela och improvisera
- grundläggande röst användning på ett lekfullt sätt
- rytminstrument och kroppsrytmik
- röst användning, avspänning och sångteknik
- rytm-, melodi- och ackordinstrument
- taktarter och rytmens grunder
- kroppen som rytminstrument och enkla rörelseserier
- kanon och enkel stämsång
- instrument, utrustning och tekniska hjälpmedel

Delområdet: Musklära och instrumentkännedom

Undervisningen ska utveckla barnets förmåga att uppfatta rytm, puls, melodi, harmoni, form, klangfärg och dynamik. I takt med att barnets kunskaper utvecklas börjar man namnge och använda egna eller vedertagna symboler för att beskriva musikaliska skeenden. Barnet ska utveckla förståelse för ämnesspecifika begrepp och symboler.

- introduktion till grundläggande notation
- introduktion till instrumentkännedom.

Delområdet: Musik i samhället

Undervisningen ska behandla barnets erfarenheter och iakttagelser såväl gällande musik som olika vardagliga ljudmiljöer. Eleven ska ges möjlighet att reflektera över musikens betydelser i olika

livssituationer och under olika tidsperioder. Innehållet väljs så att eleven får mångsidig insikt i olika musikkulturer och -stilar. Undervisningen planeras också så att den kulturella förståelsen vidgas och elevens egen kultur beaktas.

- barnsånger
- traditionella sånger och lekar
- sånger inom olika kulturer
- musiklyssnande
- åländsk och nordisk musik
- musik inom olika kulturer

Delområdet: Hållbarhet

Undervisningen ska ge barnet möjligheter att uppleva musik och reflektera kring hur musiken påverkar känslor och välbefinnande. Undervisningen ska visa barnet på vikten av en trygg musik- och ljudmiljö samt förebyggande av hörselskador. I musikalisk verksamhet fästs också uppmärksamhet vid olika sätt att tolka och uttrycka musik samt hur känslor förmedlas genom musik.

- diskussioner kring musikupplevelser och iakttagelser

SLÖJD

Undervisningen i slöjd ska syfta till att eleven utvecklar intresse för och kunskaper i olika hantverk samt förmåga att arbeta med olika material, uttrycksformer och teknologi. Eleven ska utveckla förståelse för slöjdprocessen i sin helhet.

Beskriv hur ni avser att uppfylla de målsättningar som läroplanen anger inom läroämnet slöjd. Vilka lärmiljöer använder ni? Har ni tillgång till verktyg och material?

Sammanfattning centralt innehåll enligt ÅLp21 slöjd åk 1–4:

Delområdet: Arbetsprocessen inom textilslöjd och teknisk slöjd

Barnet utvecklar förståelse för hela arbetsprocessen i slöjdarbete. Barnet lär sig att planera, utföra, dokumentera och utvärdera olika slöjdprodukter. Barnet lär sig att utarbeta en plan för att framställa en egen produkt och utvecklar planen vid behov. Digitala verktyg används som hjälpmedel i planeringen och dokumentationen.

- olika sätt att hämta inspiration och idéer
- planering
- mått, mängd, skala
- dokumentation av slöjdprocessen
- utvärdering av produkt

Delområdet: Tekniker och material

Barnet ska ges möjlighet att pröva olika material och arbetstekniker för att utveckla sina idéer till en produkt. I slöjd kombinerar barnet färger, figurer, olika ytor, stilar och former och utnyttjar materialens egenskaper. Barnet bekantar sig med hur de vanligaste redskap, verktygen och handmaskinerna som behövs i slöjdarbetet fungerar. Barnet ska lära sig benämna de vanligaste verktygen och redskapen. Barnet ska ges möjlighet att bekanta sig med enkel programmering inom slöjdområdet.

Teknisk slöjd

- *material*: träslag
- *arbetsredskap*: olika sågar, borrar, hyvel, rasp, fil, sandpapper, mätverktyg, handmaskiner (t.ex. skruvdragare, slipmaskin)
- *tekniker*: täljning, kapsågning, figursågning, urholkning,
- fogningstekniker och ytbehandlingar

Textilslöjd

- *material*: garn, tyg, fibrer
- *arbetsredskap*: symaskin, måttband, sax, olika nålar
- *tekniker*: garntekniker, broderi, tovning, symaskinssömnad
- grunderna i mönsterförståelse och användning av enklare mönster

Delområdet: Hållbarhet

Barnet bekantar sig med material och säkra arbetssätt. Barnet utforskar egenskaperna hos produkter och material med tanke på återvinning. Barnet ska ges möjlighet att skapa nytt av gammalt.

- Säkerhetsföreskrifter
- arbets säkerhet.

FÖRSLAG

ENGELSKA (från åk 3)

Undervisningen i engelska ska syfta till att barnet utvecklar kunskaper i engelska språket och tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften. Barnet ska utveckla kunskaper om engelskans utbredning och ställning.

Beskriv hur ni avser att uppfylla de målsättningar som läroplanen anger inom läroämnet engelska. Hur arbetar ni för en funktionell språkinläring? Har ni några läromedel, vilka?

Sammanfattning centralt innehåll enligt ÅLp21 engelska åk 3–4:

Delområdet: Förmåga att kommunicera

Innehållet väljs utgående från elevens vardag med målet att väcka elevens nyfikenhet för engelska. Eleven ska få möjlighet att öva användningen av språket i enkla elevnära situationer. Eleven lär sig grunderna i språket genom till exempel sång, lek och spel. I undervisningen introduceras eleven till uttal och satsbetoning.

- hälsningsfraser
- dialoger

Delområdet: Förmåga att tolka texter

Barnet ska introduceras till ord och strukturer i engelska genom att få lyssna på och läsa enkla texter kopplade till elevens vardag.

- sånger, korta berättelser och ramsor
- enkla instruktioner och beskrivningar
- texter med gradvis ökat ordförråd

Delområdet: Förmåga att producera texter

Eleven ska få öva att skriva ord och meningar med hjälp av olika stödmaterial.

- bildtexter
- korta brev och meddelanden

Delområdet: Kulturellt språkbruk

Barnet ska introduceras till engelskans användningsområden. Barnet ska ges möjlighet att bekanta sig med skillnader mellan tal- och skriftspråk i engelska.

- språkbruk i olika medier

Delområdet: Färdigheter för språkstudier

Barnet introduceras till engelskans uppbyggnad och grundläggande grammatik genom att få möjlighet att använda språket i praktiska övningar. Undervisningen ska lyfta vikten av att kunna göra sig förstådd med ringa kunskaper i språk.

- enkla fraser och grammatiska mönster
- substantiv
 - o bestämd och obestämd artikel
 - o regelbunden pluralis
- adjektiv
 - o färger
 - o motsatsord
- räkneord
 - o grundtal 1–99
- pronomen
 - o personliga
 - o possessiva
- verb
 - o presens
- prepositioner
- introduktion till klockan, hel- halv och kvartttimme

FÖRSLAG

FÖRSLAG

Mall för redovisning över periodens arbete

**UNDERLAG FÖR REDOVISNING AV PERIODENS ARBETE INOM
HEMUNDERVISNING GÄLLANDE MOTSVARANDE ÅRSKURSERNA
1-4**

Dnr: ÅLR2021/9940

Datum: 15.6.2022

Utbildnings- och kulturavdelningen

Innehåll

Bakgrund	2
Redovisning ämnesvis	2
Svenska	2
Matematik.....	4
Omgivningskunskap	5
Religions- och livsåskådningskunskap	7
Idrott.....	8
Bildkonst.....	9
Engelska	10
Historia.....	10
Övrigt	11

FÖRSLAG

Bakgrund

Inför varje provningstillfälle ska vårdnadshavaren i god tid inlämna en redovisning på periodens arbete. I redovisningen kan ingå alster, portfolio, filmer eller annat material som visar på barnets kunskaper och lärande. I tabellen med lärandemål kryssar man i de mål som berörts under perioden och skriver en kommentar hur, här kan man även hänvisa till de alster och arbeten man bifogar. Utöver de ämnesvisa delarna kan man även beskriva områden som man jobbat med som kan kopplas till andra årskursers innehåll i läroplanen.

Redovisning ämnesvis

Följande läroämnen finns inom årskurserna 1–4 i den åländska grundskolan. Markera de ämnen som ni arbetat med under perioden.

	Svenska
	Matematik
	Omgivningskunskap
	Religions- och livsåskådningskunskap
	Idrott
	Bildkonst
	Musik
	Slöjd
	Engelska åk 3-4
	Historia åk 5
	Övrigt

Svenska

Lärandemål svenska:	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för och självförtroende i svenska.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.		
Delområde: Att lyssna och tala		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig muntligt, uttrycka åsikter och delta i samtal		
Eleven utvecklar förmåga att delta i olika kommunikationssituationer.		
Eleven utvecklar förmåga att följa muntliga instruktioner.		
Eleven utvecklar språk, fantasi och kommunikations- och samarbetsförmåga.		
Eleven utvecklar förmåga att återberätta händelseförlopp ur t.ex. text, pjäs, film.		

Eleven utvecklar förståelse för vad det innebär att vara en god lyssnare		
Eleven utvecklar förmåga att hålla en muntlig presentation med olika hjälpmedel		
Delområde: Att läsa och tolka texter		
Eleven känner till samband mellan bokstav och ljud, stavelser och fonologi.		
Eleven utvecklar läsförmåga och läsfärdighet samt olika strategier läsförståelse		
Eleven utvecklar intresse för läsning av olika texter.		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera sina läsoplevelser.		
Eleven utvecklar förmåga att återberätta innehåll i en text.		
Eleven utvecklar kunskap om olika texttyper.		
Delområde: Att skriva		
Eleven utvecklar förmåga att forma bokstäver och använda tangentbord.		
Eleven utvecklar förmåga att illustrera och skriva kortare texter.		
Eleven utvecklar förmåga att producera olika texter.		
Eleven utvecklar förståelse för att en text har olika mottagare.		
Eleven utvecklar förmåga att strukturera en berättelse.		
Eleven utvecklar förmåga att producera berättande och instruerande texter		
Eleven utvecklar förmåga att skriva för hand och digitalt		
Delområde: Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik		
Eleven utvecklar kunskap om rättstavning och grundläggande strukturerna i skriftspråket		
Eleven utvecklar kännedom om olika barnboksförfattare och illustratörer.		
Eleven känner till berättelsens grundelement.		
Eleven utvecklar förståelse för att det är skillnad mellan tal- och skriftspråk.		
Eleven utvecklar förmåga att lära sig.		
Eleven utvecklar kunskap om nordisk litteratur.		
Eleven utvecklar intresse för läsning.		
Eleven utvecklar förmåga att hitta information i olika källor och utvecklar förståelse för källkritik.		

Matematik

Lärandemål matematik:	Kryssa i målet berörs under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för och självförtroende i matematik		
Eleven utvecklar intresse för och självförtroende i matematik.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Matematiskt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för kunskap om matematiska begrepp och symboler.		
Eleven utvecklar förståelse för principerna för de grundläggande räkneoperationerna.		
Eleven utvecklar grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt använder olika huvudräkningsstrategier.		
Eleven utvecklar förmåga att presentera sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel.		
Eleven utvecklar förmåga att bedöma hur ändamålsenlig en lösning är och resultatets rimlighet.		
Eleven utvecklar förståelse att se samband mellan räknesätten.		
Delområde: Tal och räkneoperationer		
Eleven utvecklar förståelse för talbegreppet och principen för positionssystemet.		
Eleven utvecklar förståelse för och förmåga att omvandla och använda bråk.		
Eleven utvecklar förmåga att använda huvudräkningsstrategier i alla räknesätt.		
Eleven utvecklar förmåga att använda sig av algoritmer i addition, subtraktion och multiplikation.		
Delområde: Geometri och mätning		
Eleven utvecklar förmåga att observera och beskriva geometriska egenskaper hos kroppar och figurer.		
Eleven utvecklar förståelse för förstoring och förminskning.		
Eleven utvecklar förmåga att uppskatta storleken av ett mätobjekt, välja lämpliga mätredskap och lämplig enhet samt bedöma mätresultatets rimlighet.		
Eleven utvecklar förmåga att räkna omkrets av olika figurer.		

Eleven utvecklar förmåga att göra måttomvandlingar i olika enheter.		
Delområde: Informationsbehandling, statistik och sannolikhet		
Eleven utvecklar förståelse för och förmåga att tolka tabeller och diagram.		
Eleven utvecklar förmåga att skapa stegvisa instruktioner och följa dem		
Eleven utvecklar kunskap om en visuell programmeringsmiljö.		

Omgivningskunskap

Lärandemål i omgivningskunskap	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse och nyfikenhet för de olika delområdena inom ämnet.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.		
Delområde: Metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar förmåga att se sitt eget lärande.		
Eleven utvecklar förmåga att undersöka och observera sin närmiljö.		
Eleven utvecklar förmåga att ställa relevanta frågor och ta del av gemensamma reflektioner.		
Eleven utvecklar förståelse för omgivningskunskapens arbetsprocesser.		
Eleven utvecklar förmåga att presentera och delge resultat.		
Eleven utvecklar förmåga att använda digitala verktyg för att söka information och dokumentera observationer.		
Eleven utvecklar begreppsförståelse inom omgivningskunskap.		
Eleven utvecklar förståelse för mätinstrument och redskap.		
Eleven utvecklar förmåga att planera, genomföra och utvärdera undersökningar.		
Eleven utvecklar förmåga att söka information samt förståelse för källors tillförlitlighet och goda nätvanor.		
Eleven utvecklar kunskap om växtodling och växternas tillväxt.		
Delområde: Säkerhet och samhälle		
Eleven utvecklar förståelse för regler och anvisningar.		

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning åk 1–4

Eleven utvecklar förståelse för mobbning samt dess innebörd och följder.		
Eleven utvecklar kunskap om trafik och trafiksäkerhet.		
Eleven utvecklar förståelse för barns rättigheter, trygga relationer och integritet.		
Eleven utvecklar förståelse för demokrati och barnkonventionen.		
Eleven utvecklar förståelse för ansvar och säkerhetsaspekter i alla aktiviteter i sin närmiljö.		
Eleven utvecklar förståelse för eld och brand samt grunderna i första hjälp.		
Eleven utvecklar kunskap inom geografi och förståelse för kartor.		
Delområde: Kropp och hälsa		
Eleven utvecklar grundläggande kunskap om människans kroppsdelar och viktigaste organ.		
Eleven utvecklar förståelse för vikten av sunda levnadsvanor.		
Eleven utvecklar förståelse för människans uppbyggnad och livsfunktioner.		
Eleven utvecklar förståelse för vad som påverkar den psykiska och fysiska hälsan.		
Delområde: Natur och miljö		
Eleven utvecklar förståelse för de grundläggande förutsättningarna för liv.		
Eleven utvecklar kunskap om tamdjur och odlingsväxter.		
Eleven utvecklar grundläggande artkännedom.		
Eleven utvecklar förståelse för jorden och rymden.		
Eleven utvecklar förståelse för väderfenomen.		
Eleven utvecklar kunskap om organismer i närmiljön.		
Eleven utvecklar förståelse för allemansrätten.		
Eleven utvecklar förståelse för jordens uppbyggnad och sambandet mellan solen, jorden och tid.		
Delområde: Naturvetenskapligt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för huvudprinciperna för vattnets kretslopp.		
Eleven utvecklar förståelse för vattnets egenskaper.		
Eleven utvecklar förståelse för luftens sammansättning och fotosyntesen.		
Delområde: Hållbar utveckling		
Eleven utvecklar förståelse för hållbart agerande i närmiljön.		
Eleven utvecklar samarbetsförmåga och respekt.		
Eleven utvecklar förståelse för det egna ansvaret inom en hållbar utveckling		

Religions- och livsåskådningskunskap

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för religions- och livsåskådningskunskap samt förståelse för sin egen bakgrund.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.		
Delområde: Religioner och övriga livsåskådningar		
Eleven utvecklar förståelse för centrala begrepp och symboler inom religioner och livsåskådningar.		
Eleven bekantar sig med berättelser ur religiösa skrifter.		
Eleven utvecklar kunskap om och förståelse för centrala personer och händelser inom behandlade religioner och livsåskådningar.		
Eleven utvecklar förståelse för centrala tankegångar och levnadsregler inom behandlade religioner och livsåskådningar.		
Eleven utvecklar förståelse för centrala ord, begrepp och symboler inom religioner och livsåskådningar.		
Eleven utvecklar religiös multilitteracitet.		
Delområde: Religion och livsåskådning i samhället		
Eleven utvecklar förståelse för sambandet mellan religion och tradition.		
Eleven utvecklar kunskap om platser för religionsutövning.		
Eleven utvecklar förståelse för högtider och seder inom behandlade religioner.		
Eleven utvecklar förståelse för platser och byggnader.		
Eleven utvecklar förståelse för den historiska bakgrunden till religioner, livsåskådningar och traditioner på Åland och i Norden.		
Delområde: Individ och livsfrågor		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera känslor och olika åsikter.		
Eleven utvecklar argumentationsförmåga.		
Eleven utvecklar förståelse för handling och konsekvens samt etik i vardagen.		
Eleven utvecklar förståelse för människovärdet, rättvisa och barnets rättigheter.		

Eleven utvecklar förmåga att diskutera och motivera sina åsikter.		
Eleven utvecklar förståelse för handling och konsekvens samt etik i vardagen.		

Idrott

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för idrott och rörelse samt självförtroende som motionsutövare.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera lärande och utveckling och arbetsprocess.		
Eleven utvecklar sensomotoriska färdigheter.		
Eleven utvecklar förståelse för sambandet mellan hälsa, motion och hygien.		
Delområde: Rörelse och idrott		
Eleven deltar aktivt och prövar olika lekar, rörelse- och idrottsformer.		
Eleven utvecklar sensomotoriska färdigheter.		
Eleven stärker de grundläggande motoriska färdigheterna.		
Eleven utvecklar förmåga hantera olika redskap.		
Eleven utvecklar färdighet att hantera boll.		
Eleven tränar grundläggande simfärdighet.		
Eleven utvecklar grundläggande teknik i racket- och bollsporter och öga-handkoordination.		
Eleven utvecklar förmåga till rörelse till musik.		
Eleven utvecklar förmåga och teknik inom kast, löpning och hopp.		
Eleven utvecklar förmåga att använda en karta för att orientera sig.		
Eleven utvecklar simfärdighet och förståelse för livräddning.		
Eleven utvecklar färdigheter inom skridskoåkning och skidning.		
Delområde: Socialt, psykiskt och fysiskt välmående		
Eleven utvecklar förmåga att reglera sina känslouttryck i sociala situationer och utvecklar respekt.		
Eleven utvecklar förståelse för gemensamt överenskomna regler.		
Eleven utvecklar förståelse för sambandet mellan rörelse, hälsa, hygien och välmående.		

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning åk 1–4

Eleven utvecklar förståelse för säkerhet inom idrottsutövning.		
Eleven utvecklar förmåga att samarbeta och reglera sina handlingar och känslouttryck.		
Eleven följer regler och deltar enligt principen för rent spel.		

Bildkonst

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar nyfikenhet och kreativitet i skapandeprocesser.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.		
Delområde: Egen bildframställning		
Eleven utvecklar förmåga att arbeta med olika material och tekniker.		
Eleven utvecklar förmåga till långsiktigt bildskapande.		
Eleven utvecklar kunskaper om primärfärgerna och sekundärfärgerna.		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig genom att skapa bilder.		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig i bild och visuell form.		
Eleven utvecklar förståelse för skapandeprocessen.		
Eleven utvecklar kunskap om olika tekniker att skapa bilder.		
Eleven utvecklar kunskap kring redskap och material.		
Eleven utvecklar förståelse för ljus, skugga och proportioner i bildframställning.		
Eleven utvecklar förmåga att använda korrekta begrepp inom färglära.		
Delområde: Bildkonst i samhället		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sina åsikter om bildkonst.		
Eleven utvecklar förmåga att upptäcka konst i sin närmiljö.		
Eleven utvecklar grundläggande förståelse för begrepp inom bildkonsten.		
Eleven utvecklar förmåga att iaktta konst och estetiska uttryck i närmiljön.		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera bilder.		
Eleven utvecklar förståelse för symboler och bilder som kommunikationsmedel.		

Delområde: Konsthistoria och kultur		
Eleven utvecklar grundläggande förståelse för bildskapande inom barnkultur.		
Eleven utvecklar kännedom om några nordiska konstnärer.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för hållbarhet inom bildkonst.		
Eleven utvecklar förståelse för att konstupplevelser kan påverka individens mående.		
Eleven utvecklar förståelse för miljömedvetenhet inom bildkonst.		

Engelska

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för det engelska språket samt utvecklar vilja och mod att använda språket.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Förmåga att kommunicera		
Eleven utvecklar förmåga att kommunicera.		
Eleven utvecklar förståelse för uttalsmönster.		
Delområde: Förmåga att toka texter		
Eleven utvecklar hörförståelse och förmåga att förstå olika typer av texter.		
Eleven utvecklar förmåga att läsa och tolka olika typer av texter.		
Delområde: Förmåga att producera texter		
Eleven utvecklar förmåga att producera text.		
Eleven utvecklar ett basordförråd.		
Delområde: Kulturellt språkbruk		
Eleven utvecklar förståelse för kulturellt språkbruk.		
Delområde: Färdigheter för språkstudier		
Eleven utvecklar förståelse för grundläggande grammatik		

Historia

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för historia.		

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning åk 1–4

Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Källkritiskt och analytiskt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för grundläggande ämnesspecifika begrepp.		
Eleven utvecklar förmåga att läsa historiska texter.		
Eleven utvecklar kunskap om och förståelse för att källor har olika tillförlitlighet.		
Historisk empati		
Eleven utvecklar förståelse för att människors levnadsvillkor förändrats under historiens gång		
Orsaker och följder		
Eleven utvecklar förståelse för orsakssammanhang.		
Eleven utvecklar förståelse för och uppfattning om dåtid och nutid.		
Samhälle och kultur		
Eleven utvecklar förmåga att benämna och beskriva de behandlade tidsåldrarna.		

Övrigt

Ämne	Lärandemål	Kommentar om hur man jobbat med målet

FÖRSLAG

Mall för redogörelse över periodens arbete

**UNDERLAG FÖR REDOVISNING AV PERIODENS ARBETE INOM
HEMUNDERVISNING GÄLLANDE MOTSVARANDE ÅRSKURSERNA
5-6**

Dnr: ÅLR2021/9940

Datum: 15.6.2022

Utbildnings- och kulturavdelningen

Innehåll

1	Bakgrund.....	2
2	Redovisning ämnesvis.....	2
	Svenska åk 5-6	2
	Matematik åk 5-6.....	3
	Biologi åk 5-6	5
	Geografi åk 5-6	5
	Fysik och kemi åk 5-6	6
	Historia åk 5-6.....	7
	Samhällskunskap åk 5-6	8
	Religions- och livsåskådningskunskap åk 5-6.....	9
	Hälsokunskap åk 5-6	10
	Idrott åk 5-6.....	10
	Musik.....	11
	Slöjd åk 5-6.....	12
	Bildkonst åk 5-6	13
	Engelska åk 5-6.....	14
	Övrigt (till exempel från andra årskurser än den aktuella)	14

1 Bakgrund

Inför varje prövningstillfälle ska vårdnadshavaren i god tid inlämna en redovisning på periodens arbete. I redovisningen kan ingå alster, portfolio, filmer eller annat material som visar på barnets kunskaper och lärande. I tabellen med lärandemål kryssar man i de mål som berörts under perioden och skriver en kommentar hur, här kan man även hänvisa till de alster och arbeten man bifogar. Utöver de ämnesvisa delarna kan man även beskriva områden som man jobbat med som kan kopplas till andra årskursers innehåll i läroplanen.

2 Redovisning ämnesvis

Följande läroämnen finns inom årskurserna 1–4 i den åländska grundskolan. Markera de ämnen som ni arbetat med under perioden.

	Svenska
	Matematik
	Biologi
	Geografi
	Fysik och kemi
	Hälsokunskap
	Historia
	Samhällskunskap
	Religions- och livsåskådningskunskap
	Idrott
	Bildkonst
	Musik
	Slöjd
	Engelska
	Övrigt

Svenska åk 5-6

Lärandemål svenska:	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse och självförtroende för alla delområden i läroämnet svenska.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.		
Delområde: Att lyssna och tala		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig muntligt, uttrycka åsikter och delta i samtal		

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar förmåga att uttrycka åsikter och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer.		
Eleven utvecklar förmåga att återberätta händelseförlopp ur t.ex. text, pjäs, film.		
Eleven utvecklar kunskap om kommunikation och retorik.		
Delområde: Att läsa och tolka texter		
Eleven vidareutvecklar läsfärdigheten och strategier för läsförståelse.		
Eleven utvecklar förståelse för särdrag och skillnader i olika texttyper.		
Eleven utvecklar förmåga att dela med sig av sina läsoplevelser.		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera sina läsoplevelser.		
Delområde: Att skriva		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter i text.		
Eleven utvecklar förmåga att producera olika texttyper.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att skriva för hand och digitalt.		
Eleven utvecklar förståelse för textproduktionsprocesser och kan utvärdera sina egna texter, ta emot och ge konstruktiv respons.		
Delområde: Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik		
Eleven utvecklar förståelse för grundläggande kunskap om grammatik och förstår vikten av språkets uppbyggnad.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för språkliga strukturer och rättstavning.		
Eleven utvecklar litteraturkunskap.		
Eleven utvecklar ordförråd och språkbruk.		
Eleven utvecklar bibliotekskunskap.		
Eleven utvecklar förmåga att göra källhänvisningar och känner till upphovsrättsliga normer.		
Eleven utvecklar förmåga att hitta information och utvecklar förståelse för källkritik.		

Matematik åk 5-6

Lärandemål matematik:	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
------------------------------	--	--

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar intresse och motivation för och självförtroende i matematik.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Matematiskt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för och förmåga att använda matematiska begrepp och symboler.		
Eleven utvecklar förmåga att presentera sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel.		
Eleven utvecklar förmåga att bedöma hur ändamålsenlig en lösning är och resultatets rimlighet.		
Eleven utvecklar förmåga att förstå samband.		
Delområde: Tal och räkneoperationer		
Eleven utvecklar förståelse för positionssystemet.		
Eleven utvecklar förståelse för bråk och negativa heltal.		
Eleven utvecklar förmåga att använda de olika räknesätten både i huvudräkning och skriftligt.		
Eleven utvecklar förmåga att använda passande räknestrategier i problemlösningar.		
Eleven utvecklar förståelse för räknesättens ordningsföljd.		
Eleven utvecklar förståelse för samband mellan bråk, decimaltal och procent.		
Delområde: Geometri och mätning		
Eleven vidareutvecklar kunskaper om geometriska kroppar och figurer och deras egenskaper.		
Eleven utvecklar förståelse för skala och spegelsymmetri.		
Eleven utvecklar förmåga att uppskatta storleken av ett mätobjekt, välja lämpliga mätredskap och lämplig enhet samt bedöma mätresultatens rimlighet.		
Eleven utvecklar förmåga att göra måttomvandlingar.		
Eleven utvecklar förmåga att beräkna area och volym i vardagliga situationer.		
Delområde: Informationsbehandling, statistik och sannolikhet		
Eleven utvecklar förmåga att utarbeta och tolka tabeller och diagram.		
Eleven utvecklar kunskap om en programmeringsmiljö.		

Biologi åk 5-6

Lärandemål i biologi	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för biologi och miljöfrågor.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar förmåga att dokumentera och presentera undersökningar.		
Eleven utvecklar begreppsförståelse inom biologi.		
Eleven utvecklar färdighet i informationsökning och evidensbaserat tänkande.		
Delområde: Natur och miljö		
Eleven utvecklar förmåga att röra sig i naturen och den byggda miljön.		
Eleven utvecklar kunskap om matens kretslopp.		
Eleven utvecklar sin artkännedom.		
Delområde: Kropp och hälsa		
Eleven utvecklar förståelse för människans uppbyggnad och livsfunktioner.		
Eleven utvecklar förståelse för vad puberteten innebär.		
Eleven utvecklar förståelse för människans fortplantning.		
Delområde: Hållbar utveckling		
Eleven utvecklar miljömedvetenhet och kunskap om påverkningsmöjligheter.		

Geografi åk 5-6

Lärandemål i geografi	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för geografi och natur.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar grundläggande kunskap om kartor och geomedier.		
Eleven utvecklar geografisk namnkunskap.		
Eleven utvecklar begreppsförståelse inom geografi.		
Eleven utvecklar förmåga att sammanställa och presentera information ur olika geografiska källor.		

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar färdighet att tolka geografiska källor och evidensbaserat tänkande.		
Delområde: Naturgeografi		
Eleven utvecklar kunskap om naturgeografiska områden i världen.		
Eleven utvecklar förståelse för klimatförhållanden på jordklotet.		
Eleven utvecklar förståelse för jordklotets rörelser.		
Delområde: Kulturgeografi		
Eleven utvecklar förståelse för natur- och kulturlandskap.		
Eleven utvecklar förmåga att koppla aktuella geografiska nyheter till närsamhället.		
Delområde: Hållbar utveckling		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för hållbarhet.		
Eleven utvecklar förståelse för organisationers arbete för hållbarhet.		

Fysik och kemi åk 5-6

Lärandemål i fysik och kemi	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar ett intresse för fysik och kemi.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar förståelse för undersökningar och experiment samt trygghet i arbetet.		
Eleven utvecklar förståelse för och förmåga till planering, dokumentation och utvärdering.		
Eleven utvecklar förmåga att hitta information ur olika källor med koppling till fysik och kemi.		
Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika begrepp.		
Delområde: Naturvetenskapligt tänkande i vardagen		
Eleven utvecklar förståelse för ämnens uppbyggnad och egenskaper.		
Eleven utvecklar förståelse för eldens betydelse och säkerhetsaspekter.		
Eleven utvecklar förståelse för elektricitet i vardagen.		
Eleven utvecklar förståelse för kraft och rörelse.		
Eleven utvecklar förståelse för ljusets och ljudets egenskaper och betydelse.		
Eleven utvecklar förståelse för energins omvandlande och bevarande.		

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Delområde: Hållbar utveckling		
Eleven utvecklar kunskap om energianvändning.		
Eleven utvecklar kunskap om materialens kretslopp.		
Eleven utvecklar förståelse för kemikalier i vardagen och deras påverkan på hälsa och miljö.		

Historia åk 5-6

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för historia.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Källkritiskt och analytiskt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika begrepp.		
Eleven utvecklar förmåga att läsa och förstå historiska texter.		
Eleven utvecklar medvetenhet om att historisk information kan tolkas på olika sätt och förändras med tiden.		
Eleven utvecklar förmåga att hitta och känna igen olika historiska källor samt källkritiskt tänkande.		
Delområde: Historisk empati		
Eleven utvecklar förståelse för motiv bakom människans handlingar.		
Eleven utvecklar förståelse för människors levnadsförhållanden och världsbild under medeltiden och nya tiden.		
Delområde: Orsak och följder		
Eleven utvecklar kunskap om och förståelse för olika orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser.		
Eleven utvecklar förmåga att identifiera förändringar i närsamhällets historia.		
Eleven utvecklar förståelse för hur förändringar i samhället påverkat olika människor på olika sätt.		
Delområde: Samhälle och kultur		
Eleven utvecklar förståelse för att historien delas in i olika epoker och kan använda relaterade historiska begrepp.		
Eleven utvecklar förståelse för historiska kontinuiteter.		

Samhällskunskap åk 5-6

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för det omgivande samhället och för samhällskunskap som vetenskap.		
Eleven utvecklar etisk omdömesförmåga i olika samhällsrelaterade frågor.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Familjen och närsamhället		
Eleven utvecklar förståelse för frågor som berör social hållbarhet.		
Eleven utvecklar kunskap om trafikregler och -säkerhet.		
Delområde: Ett demokratiskt samhälle		
Eleven utvecklar en grundläggande demokratisk kompetens och förmåga att diskutera olika åsikter konstruktivt.		
Eleven utvecklar förståelse för betydelsen av de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen.		
Eleven utvecklar förståelse för betydelsen av jämlikhet och jämställdhet i ett mångkulturellt samhälle.		
Eleven utvecklar förståelse för hur samhället är uppbyggt och skillnaden mellan stat och kommun.		
Eleven utvecklar förståelse för Ålands självstyrelse.		
Delområde: Ekonomi och konsumtion		
Eleven utvecklar förståelse för betydelsen av arbete och entreprenörskap i närmiljön.		
Eleven utvecklar förståelse för det grundläggande ekonomiska kretsloppet.		
Eleven utvecklar förståelse för privatekonomi.		
Delområde: Informationsamhället		
Eleven utvecklar förmåga att analysera medias roll och betydelse i samhället.		
Eleven utvecklar förståelse för att olika aktörers syften påverkar hur information vinklas.		
Eleven utvecklar förståelse för vikten av netetikett och kan använda media på ett säkert och samhällsmedvetet sätt.		
Eleven utvecklar förmåga att tolka statistik och framställningar samt källkritiskt tänkande.		
Delområde: Lag och rätt		

Eleven utvecklar förståelse för grunderna för rättssystemet.		
--	--	--

Religions- och livsåskådningskunskap åk 5-6

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för religions- och livsåskådningskunskap samt förståelse för sin egen bakgrund.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.		
Delområde: Religioner och övriga livsåskådningar		
Eleven utvecklar förståelse för centrala begrepp och symboler inom religioner och livsåskådningar.		
Eleven bekantar sig med berättelser ur religiösa skrifter.		
Eleven utvecklar kunskap om och förståelse för centrala personer och händelser inom behandlade religioner och livsåskådningar.		
Eleven utvecklar förståelse för centrala tankegångar och levnadsregler inom behandlade religioner och livsåskådningar.		
Eleven utvecklar förståelse för centrala ord, begrepp och symboler inom religioner och livsåskådningar.		
Eleven utvecklar religiös multilitteracitet.		
Delområde: Religion och livsåskådning i samhället		
Eleven utvecklar förståelse för sambandet mellan religion och tradition.		
Eleven utvecklar kunskap om platser för religionsutövning.		
Eleven utvecklar förståelse för högtider och seder inom behandlade religioner.		
Eleven utvecklar förståelse för platser och byggnader.		
Eleven utvecklar förståelse för den historiska bakgrunden till religioner, livsåskådningar och traditioner på Åland och i Norden.		
Delområde: Individ och livsfrågor		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera känslor och olika åsikter.		
Eleven utvecklar argumentationsförmåga.		
Eleven utvecklar förståelse för handling och konsekvens samt etik i vardagen.		

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar förståelse för människovärdet, rättvisa och barnets rättigheter.		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera och motivera sina åsikter.		
Eleven utvecklar förståelse för handling och konsekvens samt etik i vardagen.		

Hälsokunskap åk 5-6

Lärandemål i hälsokunskap	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för hälsokunskap.		
Eleven utvecklar förmåga att iaktta och utvärdera sina egna vanor och val.		
Eleven utvecklar självkännet, självbild och självförtroende.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Fysiskt, psykiskt och socialt välmående		
Eleven utvecklar förståelse för vad som påverkar den fysiska, psykiska och sociala hälsan.		
Eleven utvecklar begreppsförståelse inom hälsokunskap.		
Delområde: Uppväxt och utveckling		
Eleven utvecklar förståelse för hur puberteten påverkar både fysiskt och psykiskt.		
Eleven utvecklar grundläggande förståelse för personlig integritet, sexualkunskap och trakasserier.		
Eleven utvecklar grundläggande förståelse för och kunskap om normer och värderingar och jämlikhet.		
Delområde: Hållbar livsstil		
Eleven utvecklar förmåga att använda digitala verktyg för att söka information samt bedöma källornas tillförlitlighet.		
Eleven utvecklar förståelse för säkerhet i nödsituationer och grunderna i första hjälp.		

Idrott åk 5-6

Lärandemål i idrott	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar intresse och självförtroende för idrott och rörelse.		
Eleven utvecklar en positiv inställning till idrott och sin egen kropp.		
Eleven utvecklar förståelse för sambandet mellan hälsa, motion och hygien.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera lärande och utveckling.		
Delområde: Rörelse och idrott		
Eleven deltar aktivt i olika idrottsgrenar och rörelseformer enligt bästa förmåga.		
Eleven stärker sin balans- och rörelseförmåga.		
Eleven utvecklar förmåga att hantera olika redskap.		
Eleven utvecklar teknik i racket- och bollsporter och öga-handkoordination.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att röra sig till musik.		
Eleven utvecklar förmåga och teknik inom olika friidrottsgrenar.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att använda en karta för att orientera sig.		
Eleven utvecklar vattenvana och simkunnighet		
Eleven utvecklar styrka och kondition och kan se sina egna framsteg.		
Eleven utvecklar färdigheter inom skridskoåkning och skidning.		
Delområde: Socialt, psykiskt och fysiskt välmående		
Eleven utvecklar förståelse för säkerhetsaspekter inom idrottsutövning.		
Eleven utvecklar förmåga att samarbeta och reglera sina handlingar och känslouttryck.		
Eleven följer regler och deltar enligt principen för rent spel.		

Musik

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset och nyfikenheten för musik, musicerande och musikskapande.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.		
Delområde: Musicerande och musikskapande		
Eleven medverkar konstruktivt i en musicerande grupp och i musikaliska sammanhang.		

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar förmåga att använda sin röst och att sjunga.		
Eleven utvecklar färdigheter att spela och musicera i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument.		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig genom rörelser.		
Eleven utvecklar förmåga att improvisera och komponera.		
Delområde: Musicklära och instrumentkännedom		
Eleven utvecklar förmåga att använda notationssätt och musikbegrepp.		
Eleven utvecklar intresse för och grundläggande kunskaper om instrument i olika sammanhang.		
Delområde: Musik i samhället		
Eleven utvecklar förståelse för och kunskaper om kända musiker och kompositörer ur ett nutida och historiskt perspektiv.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förmåga att lyssna och diskutera det hörda.		
Eleven utvecklar förståelse för upphovsrätt och delning och nedladdning av musik.		

Slöjd åk 5-6

Lärandemål i slöjd	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse och nyfikenhet för slöjdarbete.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.		
Delområde: Arbetsprocessen		
Eleven utvecklar förståelse för skapandeprocessen.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera och dokumentera process och resultat.		
Eleven utvecklar kreativitet och problemlösningsförmåga.		
Delområde: Tekniker och material		
Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.		
Eleven utvecklar förståelse för material och deras användningsområden.		

Förslag underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar förståelse för redskap och deras användningsområden.		
Eleven utvecklar färdighet inom olika tekniker.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för ansvarsfull användning av material och redskap samt målinriktat arbete.		
Eleven utvecklar förståelse för säkerhet.		
Eleven utvecklar förståelse för återanvändningsmöjligheter.		

Bildkonst åk 5-6

Lärandemål i bildkonst	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för och förmåga till kreativt skapande.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.		
Delområde: Egen bildframställning		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig i bild och visuell form.		
Eleven utvecklar förståelse för skapandeprocessen.		
Eleven utvecklar kunskap om olika tekniker att skapa bilder.		
Eleven utvecklar kunskap kring redskap och material.		
Eleven utvecklar förståelse för ljus, skugga och proportioner i bildframställning.		
Eleven utvecklar förmåga att använda korrekta begrepp inom färglära.		
Delområde: Bildkonst i samhället		
Eleven utvecklar förmåga att iaktta konst och estetiska uttryck i närmiljön.		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera bilder.		
Eleven utvecklar förståelse för symboler och bilder som kommunikationsmedel.		
Delområde: Konsthistoria och kultur		
Eleven utvecklar kännedom om några nordiska konstnärer		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för att konstupplevelser kan påverka individens mående.		
Eleven utvecklar förståelse för miljömedvetenhet inom bildkonst.		

Engelska åk 5-6

Lärandemål i engelska	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för det engelska språket samt utvecklar vilja och mod att använda språket.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Förmåga att kommunicera		
Eleven utvecklar förmåga att delta aktivt i vardagliga kommunikationssituationer.		
Eleven utvecklar förståelse för uttalsmönster.		
Delområde: Förmåga att tolka texter		
Eleven utvecklar hörförståelse och förmåga att förstå och tolka olika typer av texter.		
Eleven utvecklar förmåga att läsa och tolka olika typer av texter.		
Delområde: Förmåga att producera texter		
Eleven utvecklar förmåga att producera text.		
Eleven utvecklar ordförråd och förmåga att använda strukturer.		
Delområde: Kulturellt språkbruk		
Eleven utvecklar förståelse för artighetsfraser och kulturellt språkbruk.		
Eleven utvecklar förståelse för språk och kultur.		
Delområde: Färdigheter för språkstudier		
Eleven utvecklar språklig slutledningsförmåga.		
Eleven utvecklar förståelse för språkliga regelbundenheter och strukturer.		

Övrigt (till exempel från andra årskurser än den aktuella)

Ämne	Lärandemål	Kommentar om hur man jobbat med målet

Förslag Mall för kommunens redogörelse

**UNDERLAG FÖR KOMMUNENS UTLÅTANDE KRING
PRÖVNINGSTILLFÄLLE FÖR HEMUNDERVISADE GÄLLANDE
MOTSVARANDE ÅRSKURSERNA 1-4**

Dnr: ÅLR2021/9940

Datum: 15.6.2022

Utbildnings- och kulturavdelningen

Innehåll

1	Bakgrund.....	2
2	Uppgifter om tillsynstillfället	2
3	Sammanfattning om prövningstillfället (vilka metoder användes, övergripande uppfattning om kunskapsutvecklingen, något som saknades m.m.)	3
4	Redovisning ämnesvis.....	3
	Svenska åk 1-4	4
	Matematik åk 1-4.....	5
	Omgivningskunskap åk 1-4	6
	Religions- och livsåskådningskunskap åk 1-4.....	8
	Idrott åk 1-4.....	9
	Bildkonst åk 1-4	10
	Engelska åk 1-4	12
	Historia.....	12
	Övrigt	13

1 Bakgrund

I enlighet med 29 § del III i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola har kommunen ett tillsynsansvar över hemundervisade barn som är bosatta i kommunen. Då ett barn fullgör sin läroplikt genom hemundervisning ska barnets utveckling och framsteg i förhållande till läroplanen prövas av kommunen en gång per termin. Efter tillsynen sammanställer kommunen en skriftlig redogörelse över barnets framsteg vilken ges till vårdnadshavarna. Vårdnadshavarna ska i god tid innan tillsynen lämna in en redogörelse för periodens arbete. Tillsynen tar fasta på barnets framsteg genom diskussioner med barnet, skriftliga och muntliga prov, praktiska prov, studier och portfolier som beskriver studieresultatet.

I enlighet med LBG kan kommunen fatta ett beslut om att avbryta hemundervisningen och kräva att barnet uppfyller läroplikten i grundskolan eller i en ersättande grundskola. Beslutet kan fattas om barnets kunskaper visar allvarliga brister eller om vårdnadshavaren brister i sin skyldighet att ansvara över fullgörandet av barnets läroplikt.

Om vårdnadshavare brister i skyldigheten att ansvara över fullgörandet av barnets läroplikt genom att inte uppfylla kravet på övergripande plan eller redovisning för periodens arbete eller om barnets framsteg vid tillsynen är väsentligt lägre än vad som rimligen kan förväntas så ska kommunen meddela vårdnadshavarna detta så att de kan åtgärda bristerna under kommande termin. Om förbättring inte sker kan ett beslut om avbrytande fattas.

Grunder för beslut om avbrytande

- Barnets utveckling och lärande under ett läsår uppvisar allvarliga brister och kommunen anser att barnets läroplikt inte fullgörs genom hemundervisningen
- Vårdnadshavaren uppfyller inte sin skyldighet att ansvara för att barnet fullgör sin läroplikt

Ett beslut om avbrytande av hemundervisning ska fattas skriftligen av grundskolechefen eller utbildningschefen. Ärendet bereds av skolföreståndaren eller skolans rektor. Innan beslutet fattas ska barnet och dennes vårdnadshavare samt eventuellt andra sakkunniga höras.

2 Uppgifter om tillsynstillfället

Elevens namn: _____ Ålder: _____

Vårdnadshavare: _____

Bosättningsort: _____

Datum och tid för tillsynstillfället: _____

Plats för tillsynstillfället: _____

Närvarande: _____

- 3 Sammanfattning om provningstillfället (vilka metoder användes, övergripande uppfattning om kunskapsutvecklingen, något som saknades m.m.)

4 Redovisning ämnesvis

Kryssa i vilka läroämnen som har prövats under tillfället samt kommentera om kunskapsutvecklingen uppnår de målsättningar som läroplanen anger. Om brister finns kommenteras det under varje ämne.

Kryssa i om ämnet prövades	Läroämne	Godkänd eller icke godkänd)
	Svenska	
	Matematik	
	Omgivningskunskap	
	Religions- och livsåskådningskunskap	
	Idrott	
	Bildkonst	
	Musik	
	Slöjd	
	Engelska	
	Historia	
	Övrigt	

Svenska åk 1-4

Lärandemål svenska:	Kryssa i om målet berörts under perioden	Tillsynspersonens kommentar
Eleven utvecklar intresse för och självförtroende i svenska.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.		
Delområde: Att lyssna och tala		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig muntligt, uttrycka åsikter och delta i samtal		
Eleven utvecklar förmåga att delta i olika kommunikationssituationer.		
Eleven utvecklar förmåga att följa muntliga instruktioner.		
Eleven utvecklar språk, fantasi och kommunikations- och samarbetsförmåga.		
Eleven utvecklar förmåga att återberätta händelseförlopp ur t.ex. text, pjäs, film.		
Eleven utvecklar förståelse för vad det innebär att vara en god lyssnare		
Eleven utvecklar förmåga att hålla en muntlig presentation med olika hjälpmedel		
Delområde: Att läsa och tolka texter		
Eleven känner till samband mellan bokstav och ljud, stavelser och fonologi.		
Eleven utvecklar läsförmåga och läsfärdighet samt olika strategier läsförståelse		
Eleven utvecklar intresse för läsning av olika texter.		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera sina läsoplevelser.		
Eleven utvecklar förmåga att återberätta innehåll i en text.		
Eleven utvecklar kunskap om olika texttyper.		
Delområde: Att skriva		
Eleven utvecklar förmåga att forma bokstäver och använda tangentbord.		
Eleven utvecklar förmåga att illustrera och skriva kortare texter.		
Eleven utvecklar förmåga att producera olika texter.		
Eleven utvecklar förståelse för att en text har olika mottagare.		
Eleven utvecklar förmåga att strukturera en berättelse.		

Underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar förmåga att producera berättande och instruerande texter		
Eleven utvecklar förmåga att skriva för hand och digitalt		
Delområde: Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik		
Eleven utvecklar kunskap om rättstavning och grundläggande strukturerna i skriftspråket		
Eleven utvecklar kännedom om olika barnboks författare och illustratörer.		
Eleven känner till berättelsens grundelement.		
Eleven utvecklar förståelse för att det är skillnad mellan tal- och skriftspråk.		
Eleven utvecklar förmåga att lära sig.		
Eleven utvecklar kunskap om nordisk litteratur.		
Eleven utvecklar intresse för läsning.		
Eleven utvecklar förmåga att hitta information i olika källor och utvecklar förståelse för källkritik.		

Matematik åk 1-4

Lärandemål matematik:	Kryssa i om målet berörts under perioden	Tillsynspersonens kommentar
Eleven utvecklar intresse för och självförtroende i matematik		
Eleven utvecklar intresse för och självförtroende i matematik.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Matematiskt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för kunskap om matematiska begrepp och symboler.		
Eleven utvecklar förståelse för principerna för de grundläggande räkneoperationerna.		
Eleven utvecklar grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt använder olika huvudräkningsstrategier.		
Eleven utvecklar förmåga att presentera sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel.		

Underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar förmåga att bedöma hur ändamålsenlig en lösning är och resultatets rimlighet.		
Eleven utvecklar förståelse att se samband mellan räknesätten.		
<i>Delområde: Tal och räkneoperationer</i>		
Eleven utvecklar förståelse för talbegreppet och principen för positionssystemet.		
Eleven utvecklar förståelse för och förmåga att omvandla och använda bråk.		
Eleven utvecklar förmåga att använda huvudräkningsstrategier i alla räknesätt.		
Eleven utvecklar förmåga att använda sig av algoritmer i addition, subtraktion och multiplikation.		
<i>Delområde: Geometri och mätning</i>		
Eleven utvecklar förmåga att observera och beskriva geometriska egenskaper hos kroppar och figurer.		
Eleven utvecklar förståelse för förstoring och förminskning.		
Eleven utvecklar förmåga att uppskatta storleken av ett mätobjekt, välja lämpliga mätredskap och lämplig enhet samt bedöma mätresultatets rimlighet.		
Eleven utvecklar förmåga att räkna omkrets av olika figurer.		
Eleven utvecklar förmåga att göra måttomvandlingar i olika enheter.		
<i>Delområde: Informationsbehandling, statistik och sannolikhet</i>		
Eleven utvecklar förståelse för och förmåga att tolka tabeller och diagram.		
Eleven utvecklar förmåga att skapa stegvisa instruktioner och följa dem		
Eleven utvecklar kunskap om en visuell programmeringsmiljö.		

Omgivningskunskap åk 1-4

Lärandemål i omgivningskunskap	Kryssa i om målet berörts under perioden	Tillsynspersonens kommentar
Eleven utvecklar intresse och nyfikenhet för de olika delområdena inom ämnet.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.		

Underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Delområde: Metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar förmåga att se sitt eget lärande.		
Eleven utvecklar förmåga att undersöka och observera sin närmiljö.		
Eleven utvecklar förmåga att ställa relevanta frågor och ta del av gemensamma reflektioner.		
Eleven utvecklar förståelse för omgivningskunskapens arbetsprocesser.		
Eleven utvecklar förmåga att presentera och delge resultat.		
Eleven utvecklar förmåga att använda digitala verktyg för att söka information och dokumentera observationer.		
Eleven utvecklar begreppsförståelse inom omgivningskunskap.		
Eleven utvecklar förståelse för mätinstrument och redskap.		
Eleven utvecklar förmåga att planera, genomföra och utvärdera undersökningar.		
Eleven utvecklar förmåga att söka information samt förståelse för källors tillförlitlighet och goda nätvanor.		
Eleven utvecklar kunskap om växtodling och växternas tillväxt.		
Delområde: Säkerhet och samhälle		
Eleven utvecklar förståelse för regler och anvisningar.		
Eleven utvecklar förståelse för mobbning samt dess innebörd och följder.		
Eleven utvecklar kunskap om trafik och trafiksäkerhet.		
Eleven utvecklar förståelse för barns rättigheter, trygga relationer och integritet.		
Eleven utvecklar förståelse för demokrati och barnkonventionen.		
Eleven utvecklar förståelse för ansvar och säkerhetsaspekter i alla aktiviteter i sin närmiljö.		
Eleven utvecklar förståelse för eld och brand samt grunderna i första hjälp.		
Eleven utvecklar kunskap inom geografi och förståelse för kartor.		
Delområde: Kropp och hälsa		
Eleven utvecklar grundläggande kunskap om människans kroppsdelar och viktigaste organ.		
Eleven utvecklar förståelse för vikten av sunda levnadsvanor.		
Eleven utvecklar förståelse för människans uppbyggnad och livsfunktioner.		
Eleven utvecklar förståelse för vad som påverkar den psykiska och fysiska hälsan.		
Delområde: Natur och miljö		

Underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar förståelse för de grundläggande förutsättningarna för liv.		
Eleven utvecklar kunskap om tamdjur och odlingsväxter.		
Eleven utvecklar grundläggande artkännedom.		
Eleven utvecklar förståelse för jorden och rymden.		
Eleven utvecklar förståelse för väderfenomen.		
Eleven utvecklar kunskap om organismer i närmiljön.		
Eleven utvecklar förståelse för allemansrätten.		
Eleven utvecklar förståelse för jordens uppbyggnad och sambandet mellan solen, jorden och tid.		
Delområde: Naturvetenskapligt tänkade		
Eleven utvecklar förståelse för huvudprinciperna för vattnets kretslopp.		
Eleven utvecklar förståelse för vattnets egenskaper.		
Eleven utvecklar förståelse för luftens sammansättning och fotosyntesen.		
Delområde: Hållbar utveckling		
Eleven utvecklar förståelse för hållbart agerande i närmiljön.		
Eleven utvecklar samarbetsförmåga och respekt.		
Eleven utvecklar förståelse för det egna ansvaret inom en hållbar utveckling		

Religions- och livsåskådningskunskap åk 1-4

Lärandemål i religion- och livsåskådningskunskap	Kryssa i målet berörts under perioden	Tillsynspersonens kommentar
Eleven utvecklar intresse för religions- och livsåskådningskunskap samt förståelse för sin egen bakgrund.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.		
Delområde: Religioner och övriga livsåskådningar		
Eleven utvecklar förståelse för centrala begrepp och symboler inom religioner och livsåskådningar.		
Eleven bekantar sig med berättelser ur religiösa skrifter.		

Underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar kunskap om och förståelse för centrala personer och händelser inom behandlade religioner och livsåskådningar.		
Eleven utvecklar förståelse för centrala tankegångar och levnadsregler inom behandlade religioner och livsåskådningar.		
Eleven utvecklar förståelse för centrala ord, begrepp och symboler inom religioner och livsåskådningar.		
Eleven utvecklar religiös multilitteracitet.		
Delområde: Religion och livsåskådning i samhället		
Eleven utvecklar förståelse för sambandet mellan religion och tradition.		
Eleven utvecklar kunskap om platser för religionsutövning.		
Eleven utvecklar förståelse för högtider och seder inom behandlade religioner.		
Eleven utvecklar förståelse för platser och byggnader.		
Eleven utvecklar förståelse för den historiska bakgrunden till religioner, livsåskådningar och traditioner på Åland och i Norden.		
Delområde: Individ och livsfrågor		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera känslor och olika åsikter.		
Eleven utvecklar argumentationsförmåga.		
Eleven utvecklar förståelse för handling och konsekvens samt etik i vardagen.		
Eleven utvecklar förståelse för människovärdet, rättvisa och barnets rättigheter.		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera och motivera sina åsikter.		
Eleven utvecklar förståelse för handling och konsekvens samt etik i vardagen.		

Idrott åk 1-4

Lärandemål i idrott	Kryssa i om målet berörts under perioden	Tillsynspersonens kommentar
Eleven utvecklar intresse för idrott och rörelse samt självförtroende som motionsutövare.		

Underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Eleven utvecklar förmåga att utvärdera lärande och utveckling och arbetsprocess.		
Eleven utvecklar sensomotoriska färdigheter.		
Eleven utvecklar förståelse för sambandet mellan hälsa, motion och hygien.		
Delområde: Rörelse och idrott		
Eleven deltar aktivt och prövar olika lekar, rörelse- och idrottsformer.		
Eleven utvecklar sensomotoriska färdigheter.		
Eleven stärker de grundläggande motoriska färdigheterna.		
Eleven utvecklar förmåga hantera olika redskap.		
Eleven utvecklar färdighet att hantera boll.		
Eleven tränar grundläggande simfärdighet.		
Eleven utvecklar grundläggande teknik i racket- och bollsporter och öga-handkoordination.		
Eleven utvecklar förmåga till rörelse till musik.		
Eleven utvecklar förmåga och teknik inom kast, löpning och hopp.		
Eleven utvecklar förmåga att använda en karta för att orientera sig.		
Eleven utvecklar simfärdighet och förståelse för livräddning.		
Eleven utvecklar färdigheter inom skridskoåkning och skidning.		
Delområde: Socialt, psykiskt och fysiskt välmående		
Eleven utvecklar förmåga att reglera sina känslouttryck i sociala situationer och utvecklar respekt.		
Eleven utvecklar förståelse för gemensamt överenskomna regler.		
Eleven utvecklar förståelse för sambandet mellan rörelse, hälsa, hygien och välmående.		
Eleven utvecklar förståelse för säkerhet inom idrottsutövning.		
Eleven utvecklar förmåga att samarbeta och reglera sina handlingar och känslouttryck.		
Eleven följer regler och deltar enligt principen för rent spel.		

Bildkonst åk 1-4

Lärandemål i bildkonst	Kryssa i om målet	Tillsynspersonens kommentar
------------------------	-------------------	-----------------------------

Underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

	berörts under perioden	
Eleven utvecklar nyfikenhet och kreativitet i skapandeprocesser.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.		
Delområde: Egen bildframställning		
Eleven utvecklar förmåga att arbeta med olika material och tekniker.		
Eleven utvecklar förmåga till långsiktigt bildskapande.		
Eleven utvecklar kunskaper om primärfärgerna och sekundärfärgerna.		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig genom att skapa bilder.		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig i bild och visuell form.		
Eleven utvecklar förståelse för skapandeprocessen.		
Eleven utvecklar kunskap om olika tekniker att skapa bilder.		
Eleven utvecklar kunskap kring redskap och material.		
Eleven utvecklar förståelse för ljus, skugga och proportioner i bildframställning.		
Eleven utvecklar förmåga att använda korrekta begrepp inom färglära.		
Delområde: Bildkonst i samhället		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sina åsikter om bildkonst.		
Eleven utvecklar förmåga att upptäcka konst i sin närmiljö.		
Eleven utvecklar grundläggande förståelse för begrepp inom bildkonsten.		
Eleven utvecklar förmåga att iakttä konst och estetiska uttryck i närmiljön.		
Eleven utvecklar förmåga att diskutera bilder.		
Eleven utvecklar förståelse för symboler och bilder som kommunikationsmedel.		
Delområde: Konsthistoria och kultur		
Eleven utvecklar grundläggande förståelse för bildskapande inom barnkultur.		
Eleven utvecklar kännedom om några nordiska konstnärer.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för hållbarhet inom bildkonst.		
Eleven utvecklar förståelse för att konstupplevelser kan påverka individens mående.		
Eleven utvecklar förståelse för miljömedvetenhet inom bildkonst.		

Engelska åk 1-4

Lärandemål	Kryssa i ommålet berörts under perioden	Tillsynspersonens kommentar
Eleven utvecklar intresse för det engelska språket samt utvecklar vilja och mod att använda språket.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Förmåga att kommunicera		
Eleven utvecklar förmåga att kommunicera.		
Eleven utvecklar förståelse för uttalsmönster.		
Delområde: Förmåga att toka texter		
Eleven utvecklar hörförståelse och förmåga att förstå olika typer av texter.		
Eleven utvecklar förmåga att läsa och tolka olika typer av texter.		
Delområde: Förmåga att producera texter		
Eleven utvecklar förmåga att producera text.		
Eleven utvecklar ett basordförråd.		
Delområde: Kulturellt språkbruk		
Eleven utvecklar förståelse för kulturellt språkbruk.		
Delområde: Färdigheter för språkstudier		
Eleven utvecklar förståelse för grundläggande grammatik		

Historia

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Tillsynspersonens kommentar
Eleven utvecklar intresse för historia.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Källkritiskt och analytiskt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för grundläggande ämnesspecifika begrepp.		
Eleven utvecklar förmåga att läsa historiska texter.		
Eleven utvecklar kunskap om och förståelse för att källor har olika tillförlitlighet.		
Historisk empati		
Eleven utvecklar förståelse för att människors levnadsvillkor förändrats under historiens gång		

Underlag för redovisning av arbete inom hemundervisning

Orsaker och följder		
Eleven utvecklar förståelse för orsakssammanhang.		
Eleven utvecklar förståelse för och uppfattning om dåtid och nutid.		
Samhälle och kultur		
Eleven utvecklar förmåga att benämna och beskriva de behandlade tidsåldrarna.		

Övrigt

Ämne		Lärandemål	Tillsynspersonens kommentar

FÖRSLAG

FÖRSLAG

Mall för redogörelse över periodens arbete

**UNDERLAG FÖR REDOVISNING FÖR PERIODENS ARBETE
GÄLLANDE MOTSVARANDE ÅRSKURSERNA 7-9**

Dnr: ÅLR2021/9940

Datum: 15.6.2022

Utbildnings- och kulturavdelningen

Innehåll

1	Bakgrund.....	2
2	Redovisning ämnesvis.....	2
	Svenska åk 7-9	2
	Matematik åk 7-9.....	3
	Biologi åk 7-9	5
	Geografi åk 7-9	6
	Fysik 7-9	7
	Kemi 7-9	8
	Historia åk 7-9.....	9
	Samhällskunskap åk 7-9	10
	Religions- och livsåskådningskunskap åk 7-9	11
	Hälsokunskap åk 7-9	12
	Idrott åk 7-9.....	13
	Musik åk 7-9	14
	Slöjd åk 7-9.....	15
	Bildkonst åk 7-9	16
	Hem- och konsumentkunskap åk 7-9.....	17
	Engelska åk 7-9.....	17
	Elevhandledning åk 7-9.....	18
	Övrigt (till exempel från andra årskurser än den aktuella)	19

1 Bakgrund

Inför varje provningstillfälle ska vårdnadshavaren i god tid inlämna en redovisning på periodens arbete. I redovisningen kan ingå alster, portfolio, filmer eller annat material som visar på barnets kunskaper och lärande. I tabellen med lärandemål kryssar man i de mål som berörts under perioden och skriver en kommentar hur, här kan man även hänvisa till de alster och arbeten man bifogar. Utöver de ämnesvisa delarna kan man även beskriva områden som man jobbat med som kan kopplas till andra årskursers innehåll i läroplanen.

2 Redovisning ämnesvis

Följande läroämnen finns inom årskurserna 7-9 i den åländska grundskolan. Markera de ämnen som ni arbetat med under perioden.

	Svenska
	Matematik
	Biologi
	Geografi
	Fysik
	Kemi
	Hälsokunskap
	Historia
	Samhällskunskap
	Religions- och livsåskådningskunskap
	Idrott
	Bildkonst
	Musik
	Slöjd
	Engelska
	Övrigt

Svenska åk 7-9

Lärandemål svenska:	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset och självförtroendet för alla delområden i läroämnet svenska.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Att lyssna och tala		

Eleven utvecklar förmåga att kommunicera ändamålsenligt och respektfullt för att nå fram med sitt budskap.		
Eleven utvecklar förmåga att motivera sina åsikter och samarbeta.		
Eleven utvecklar förmåga att använda retoriska grepp, sin röst och kroppsspråk.		
Eleven utvecklar förmåga att hålla muntliga anföranden med hjälp av digitala verktyg och andra hjälpmedel.		
Eleven vidareutvecklar förmågan lyssna och vara en god åhörare.		
Delområde: Att läsa och tolka texter		
Eleven vidareutvecklar läsglädjen och läsfärdigheten samt strategier för läsförståelse.		
Eleven utvecklar förmåga att analysera och tolka olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter samt använda analytiska begrepp.		
Eleven utvecklar kunskap om olika genrer och kan känna igen och förstå skillnaderna på olika texttyper.		
Delområde: Att skriva		
Eleven utvecklar förmåga att producera olika typer av texter och välja det uttrycks sätt som lämpar sig bäst för situationen.		
Eleven vidareutvecklar digital skrivfärdighet.		
Eleven utvecklar förståelse för skriftspråkets konventioner och behärskar skriftspråket.		
Delområde: Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik		
Eleven utvecklar förmåga att göra källhänvisningar i sin egen text och följa upphovsrättsliga normer.		
Eleven utvecklar förmåga att söka, värdera och använda information ur olika källor.		
Eleven utvecklar litteraturkunskap och förståelse för dess betydelse, både i sitt eget liv och i en mångkulturell omvärld.		
Eleven utvecklar förmåga att skilja mellan tal- och skriftspråk och medvetenhet om skillnaderna mellan dessa.		
Eleven utvecklar förståelse för skriftspråkets struktur och grammatik.		
Eleven utvecklar förmåga att använda ett varierat språkbruk och förstår vikten av ett brett ordförråd.		

Matematik åk 7-9

Lärandemål matematik:	Kryssa i om målet berörts	Kommentar om hur man jobbat med målet
------------------------------	----------------------------------	--

	under perioden	
Eleven vidareutvecklar intresset och motivationen för och självförtroende i matematik.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Matematiskt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för och kunskap om matematiska begrepp och symboler.		
Eleven utvecklar förmåga att hitta och förstå samband och lagbundenheter.		
Eleven utvecklar förmåga att se rimligheten i sina lösningar.		
Eleven utvecklar förmåga att tolka text och strukturera sitt räknande.		
Eleven utvecklar förmåga att se kopplingar mellan matematiskt tänkande och vardagssituationer.		
Eleven utvecklar förståelse för talföljder och mönster.		
Delområde: Tal och räkneoperationer		
Eleven utvecklar förmåga att använda de fyra räknesätten.		
Eleven utvecklar förmåga att räkna med kvadratrötter.		
Eleven utvecklar förmåga att tillämpa och förenkla algebraiska uttryck.		
Eleven utvecklar förmåga att lösa ekvationer av olika slag.		
Eleven utvecklar förmåga att lösa ekvationssystem.		
Eleven utvecklar förmåga att skapa och tolka grafer.		
Eleven utvecklar förståelse för och förmåga att använda koordinatsystem		
Eleven utvecklar förmåga att lösa problem med hjälp av bråk, procent och proportionalitet.		
Eleven utvecklar förmåga att räkna tiopotenser med positiv och negativ exponent i de fyra räknesätten.		
Delområde: Geometri och mätning		
Eleven vidareutvecklar kunskapen om geometriska figurer och kroppar.		
Eleven utvecklar förmåga att använda formler för att lösa matematiska problem.		
Eleven vidareutvecklar kunskapen om vinklar och samband mellan dessa.		
Eleven utvecklar förståelse för likformiga figurer och skala.		
Eleven utvecklar förståelse för utvecklar förmåga att utföra enhetsomvandlingar.		

Delområde: Informationsbehandling, statistik och sannolikhet		
Eleven utvecklar förmåga att tolka tabeller och diagram.		
Eleven utvecklar kunskap om kalkylprogram och kodspråk.		

Biologi åk 7-9

Lärandemål i biologi	Kryssa i ommålet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset för biologi och miljöfrågor.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Metoder och arbetsätt		
Eleven utvecklar naturvetenskapligt tänkande och förmåga att förstå samband mellan orsak och verkan.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.		
Eleven utvecklar färdighet att planera och utföra biologisk undersökning.		
Eleven utvecklar evidensbaserat tänkande.		
Eleven utvecklar färdighet att diskutera naturvetenskapliga uppfattningar och slutsatser.		
Delområde: Natur och miljö		
Eleven utvecklar naturvetenskapligt tänkande och förmåga att förstå samband mellan orsak och verkan.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.		
Eleven utvecklar färdighet att planera och utföra biologisk undersökning.		
Eleven utvecklar evidensbaserat tänkande.		
Eleven utvecklar färdighet att diskutera naturvetenskapliga uppfattningar och slutsatser.		
Eleven utvecklar naturvetenskapligt tänkande och förmåga att förstå samband mellan orsak och verkan.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.		
Eleven utvecklar färdighet att planera och utföra biologisk undersökning.		
Delområde: Kropp och hälsa		
Eleven utvecklar förståelse för kroppens uppbyggnad, organ och funktioner.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för människans fortplantning samt könsorganens anatomi.		

Eleven utvecklar förståelse för grundprinciperna för genetik och genteknologi.		
Eleven utvecklar förståelse för virus, bakterier och immunsystemet.		
Delområde: Hållbar utveckling		
Eleven utvecklar förmåga att göra etiskt motiverade val.		
Eleven utvecklar förståelse för hållbar utveckling.		
Eleven utvecklar förståelse för miljöförändringars påverkan på ekosystem och den biologiska mångfalden.		
Eleven utvecklar förståelse för betydelsen av ekosystemtjänster.		

Geografi åk 7-9

Lärandemål i geografi	Kryssa i ommålet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset för geografi och natur.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar naturvetenskapligt tänkande och förmåga att förstå samband mellan orsak och verkan.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.		
Eleven utvecklar helhetsuppfattning av världskartan.		
Eleven utvecklar geomediala färdigheter i vardagen och förmåga att läsa och tolka kartor och andra geografiska källor.		
Eleven utvecklar evidensbaserat tänkande.		
Eleven utvecklar förståelse för vikten av att följa aktuella händelser i sin närmiljö, i Finland och i hela världen.		
Delområde: Naturgeografi		
Eleven utvecklar förståelse för jordens endogena och exogena processer.		
Eleven utvecklar förmåga att identifiera, beskriva och jämföra naturtyper och zoner i världen.		
Eleven utvecklar förståelse för istidens påverkan på det åländska naturlandskapet.		
Eleven utvecklar förståelse för väderfenomens uppkomst och inverkan.		
Delområde: Kulturgeografi		

Eleven utvecklar förståelse för kulturlandskap och det påverkar samhället.		
Delområde: Hållbar utveckling		
Eleven utvecklar förståelse för betydelsen av en hållbar användning av naturresurser.		
Eleven utvecklar förståelse för faktorer till fattigdom och ohälsa i världen.		

Fysik 7-9

Lärandemål i fysik	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset för fysik.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Fysikens metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar förmåga att formulera frågor kring granskade fenomen och att använda dem som utgångspunkt för undersökningar.		
Eleven utvecklar förmåga att genomföra experimentella undersökningar.		
Eleven utvecklar förmåga att ställa upp en hypotes, planera, dokumentera och tolka resultat.		
Eleven utvecklar förmåga att använda korrekta begrepp för att förklara fysikaliska fenomen.		
Eleven utvecklar evidensbaserat tänkande.		
Delområde: Fysiken i vardagen		
Eleven utvecklar förståelse för tekniska tillämpningar i vardagen.		
Delområde: Naturvetenskapligt tänkande		
Elektricitet och magnetism		
Eleven utvecklar förståelse för spänning, strömstyrka och resistans.		
Eleven utvecklar kunskap om kopplingsscheman.		
Eleven utvecklar förståelse för magnetismens betydelse.		
Eleven utvecklar kunskap om energiproduktion, distribution och förbrukning.		
Eleven utvecklar förståelse för spänning, strömstyrka och resistans.		
Kraft rörelse och energi		
Eleven utvecklar teoretiska kunskaper om krafter och rörelser.		
Eleven utvecklar förståelse för tryck i olika sammanhang och situationer.		
Eleven utvecklar förståelse för olikformig och likformig rörelse.		

Eleven utvecklar förståelse för principerna för enkla maskiner.		
Eleven utvecklar förståelse för lagen om energins bevarande.		
Atom- och kärnfysik		
Eleven utvecklar förståelse för aggregationstillstånd och fasomvandlingar.		
Värme		
Eleven utvecklar kunskap om temperatur, temperaturskalor, värmeutvidgning och densitet.		
Optik		
Eleven utvecklar förståelse för ljusets egenskaper.		
Eleven utvecklar förståelse för ljusets reflektion och brytning.		
Akustik		
Eleven utvecklar förståelse för ljudets egenskaper.		
Astronomi		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för universum.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för samband mellan fysik och hållbarhet.		

Kemi 7-9

Lärandemål i kemi	Kryssa i ommålet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset för kemi.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Kemins metoder och arbetssätt		
Eleven vidareutvecklar förmågan att formulera frågor kring de företeelser som granskas och förståelsen för företeelsen.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att genomföra laborationer och arbeta säkert och systematiskt.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att ställa upp en hypotes, planera, dokumentera och tolka resultat.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för korrekta begrepp förmågan att förklara kemiska företeelser.		
Eleven utvecklar förståelse för källkritik och evidensbaserat tänkande.		
Delområde: Kemi i vardagen		
Eleven utvecklar förmåga att uppfatta hur kemi tillämpas i vardagen.		
Eleven utvecklar förmåga att tolka varudeklarationer.		
Syror och baser		

Eleven utvecklar förståelse för sura och basiska ämnen.		
Salter		
Eleven utvecklar förståelse för salters uppbyggnad, egenskaper och användning.		
Organisk kemi		
Eleven utvecklar förståelse för grundämnet kol och dess föreningar.		
Elektrokemi		
Eleven utvecklar förståelse för elektrokemins betydelse i vardagen.		
Eld och brand		
Eleven utvecklar förståelse för eldens betydelse och säkerhetsaspekter		
Delområde: Naturvetenskapligt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för atomen, grundämnena och periodiska systemet.		
Eleven utvecklar förståelse för kemiska reaktioner.		
Eleven utvecklar förmåga att klassificera, separera och jämföra olika typer av föreningar.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för säker användning av kemikalier.		
Eleven utvecklar förmåga att göra medvetna val genom att tillämpa sina kunskaper i kemi.		

Historia åk 7-9

Lärandemål	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset för historia som vetenskap och identitetsskapande läroämne.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Källkritiskt och analytiskt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att läsa historiska texter och reflekterar över dem.		
Eleven utvecklar förmåga att förstå olika typer av historiskt källmaterial.		
Eleven utvecklar förmåga att använda källkritisk metod.		
Eleven utvecklar förståelse för att historisk information kan tolkas på olika sätt.		
Delområde: Historisk empati		

Eleven utvecklar förståelse för faktorer som har påverkat människans aktivitet och beslut i olika historiska situationer.		
Delområde: Orsak och följder		
Eleven utvecklar förmåga att bedöma olika orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser.		
Eleven utvecklar förmåga att analysera historisk förändring och kontinuitet.		
Delområde: Samhälle och kultur		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för tidsperspektiv och kronologi.		
Eleven utvecklar förmåga att kunna reflektera kring framtiden och förståelse för hur val bidrar till hållbar utveckling.		

Samhällskunskap åk 7-9

Lärandemål	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset för det omgivande samhället och för samhällskunskap som vetenskap.		
Eleven vidareutvecklar etisk omdömesförmåga i olika frågor.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Familjen och närsamhället		
Eleven utvecklar förståelse för olika familjesammansättningar.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för frågor som berör social hållbarhet.		
Eleven utvecklar förståelse för Ålands självstyrelse.		
Delområde: Ett demokratiskt samhälle		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sina åsikter.		
Eleven utvecklar förståelse för politiska ideologier.		
Eleven utvecklar förståelse för principerna för samhälleligt beslutsfattande och demokratiska förfaringssätt på olika nivåer.		
Eleven utvecklar förståelse för och kunskap om det finländska styrelseskicket.		
Eleven utvecklar förståelse för EU och internationella samarbeten.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet.		

Eleven utvecklar förståelse för olika samhällsgrupper, sammanslutningar och minoritetsgrupper.		
Delområde: Ekonomi och konsumtion		
Eleven utvecklar förståelse för privatekonomi och företagsamhet.		
Eleven utvecklar förståelse för offentlig ekonomi och välfärdssamhället.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för det samhällsekonomiska kretsloppet.		
Delområde: Informationsamhället		
Eleven utvecklar förmåga att söka information och att bedöma källornas tillförlitlighet.		
Eleven utvecklar förmåga att använda källkritisk metod.		
Eleven utvecklar förståelse för media som påverkare.		
Delområde: Lag och rätt		
Eleven utvecklar förståelse för rättsstatliga principer i ett globalt perspektiv.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för och kunskapen om det finländska rättssystemet och hur det fungerar.		

Religions- och livsåskådningskunskap åk 7-9

Lärandemål	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset för religions- och livsåskådningskunskap samt förståelsen för religiösa och sekulära övertygelser.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande.		
Delområde: Religioner och övriga livsåskådningar		
Eleven vidareutvecklar kunskapen om den religion eller livsåskådning som studeras.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för ämnesspecifika begrepp.		
Delområde: Religion och livsåskådning i samhället		
Eleven utvecklar förståelse för sambandet mellan religion/livsåskådning och kultur och den religiösa mångfalden.		

Eleven utvecklar kunskap om symboler och förmåga att identifiera religiösa teman i kultur och samhälle.		
Eleven utvecklar förmåga att konstruktivt delta i diskussioner samt förståelse för religiöst och vetenskapligt språk.		
Delområde: Individ och livsfrågor		
Eleven utvecklar förståelse för etiska frågeställningar och vikten av mänskliga rättigheter.		
Eleven utvecklar förståelse för religioners och livsåskådningars inverkan på människors val.		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sina åsikter och värderingar samt motivera dem.		
Eleven utvecklar förståelse för val och handlingars konsekvenser ur olika hållbarhetsperspektiv.		

Hälsokunskap åk 7-9

Lärandemål i hälsokunskap	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset för hälsokunskap.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att iaktta och utvärdera sina egna vanor och val.		
Eleven utvecklar självkännet och förståelse för kroppens och sinnets signaler.		
Eleven utvecklar emotionella och kommunikativa färdigheter samt förmåga att hantera konflikt- och krissituationer.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Fysiskt, psykiskt och socialt välmående		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för fysisk, psykisk och social hälsa och faktorer som påverkar dessa.		
Eleven vidareutvecklar kunskaper om ämnesspecifika ord och begrepp.		
Eleven utvecklar förmåga att agera ändamålsenligt i situationer som anknyter till hälsa, säkerhet och sjukdomar.		
Eleven utvecklar förståelse för frågor kring individualitet, gemenskap och jämlikhet samt utvecklar den kommunikativa kompetensen.		
Delområde: Uppväxt och utveckling		
Eleven utvecklar förståelse för hur puberteten påverkar både fysiskt och psykiskt.		

Eleven utvecklar förståelse för normer, värderingar och jämlikhet kopplat till HBTQIA+-frågor ur ett historiskt, lokalt och globalt perspektiv.		
Eleven utvecklar förståelse för sexualitet och sexuell hälsa ur olika perspektiv.		
Eleven utvecklar förståelse för personlig integritet och samtycke och utveckla kunskaper om sexuella rättigheter och sexualbrott.		
Delområde: Hållbar livsstil		
Eleven utvecklar förmåga att söka och använda information om hälsa och sjukdomar som källkritiskt tänkande.		
Eleven utvecklar förmåga att iaktta samhällets, omgivningens, kulturens och informations och kommunikationsteknologins betydelse för hälsa och välbefinnande.		
Eleven utvecklar kunskap om individens rättigheter, ansvar och möjligheter att påverka i frågor som gäller hälsa och trygghet i den egna lärmiljön och den närmaste omgivningen.		
Eleven utvecklar förståelse för konsekvenser av rusmedel och beroende och lagstiftning kring detta.		
Eleven utvecklar förmåga att iaktta och kritiskt granska normer och värderingar kopplade till kropp, hälsa och livsstil.		
Eleven utvecklar förståelse för och kunskap om säkerhet i olika nödsituationer och första hjälp.		

Idrott åk 7-9

Lärandemål i idrott	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset och självförtroende för idrott och rörelse.		
Eleven utvecklar självkänsla och självförtroende.		
Eleven utvecklar förståelse för motion, hälsa och välbefinnande.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera lärande och utveckling.		
Delområde: Rörelse och idrott		
Eleven deltar aktivt i olika gymnastikformer och tränar enligt bästa förmåga.		
Eleven stärker sin balans- och rörelseförmåga.		
Eleven utvecklar förmåga att hantera olika redskap.		
Eleven utvecklar teknik och förståelse för spelregler i racket- och bollsporter.		

Eleven vidareutvecklar förmågan att röra sig till musik.		
Eleven utvecklar förmåga och teknik inom olika friidrottsgrenar.		
Elever vidareutvecklar förmågan att använda en karta för att orientera sig.		
Eleven utvecklar vattenvana och simkunnighet.		
Eleven utvecklar styrka och kondition och kan se sina egna framsteg.		
Eleven utvecklar färdigheter inom skridskoåkning och skidning.		
Delområde: Socialt, psykiskt och fysiskt välmående		
Eleven utvecklar förståelse för ansvar och säkerhetsaspekter inom idrottsutövning.		
Eleven utvecklar förmåga att samarbeta och reglera sina handlingar och känslouttryck i idrottssammanhang.		
Eleven deltar i aktiviteterna enligt principen om rent spel och bär ansvar om gemensamma aktiviteter.		

Musik åk 7-9

Lärandemål	Kryssa i ommålet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset och nyfikenheten för musik, musicerande och musikskapande.		
Eleven utvecklar förståelse för musikens påverkan för välbefinnande.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.		
Delområde: Musicerande och musikskapande		
Eleven medverkar konstruktivt i en musicerande grupp och i musicerande sammanhang.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att använda sin röst och att sjunga.		
Eleven vidareutvecklar färdigheterna att spela och musicera i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument.		
Eleven utvecklar förmåga att på mångsidiga sätt uttrycka sig och röra sig till musik.		
Eleven utvecklar ett kreativt förhållande till musik och improviserar, arrangerar och komponerar samt arbetar tvärkonstnärligt.		

Eleven utvecklar förmåga att spela in musik och att använda musikteknologi på ett kreativt sätt för att skapa musik.		
Delområde: Musicklära och instrumentkännedom		
Eleven utvecklar förmåga att använda notationssätt och musikbegrepp.		
Eleven utvecklar intresse för och kunskaper om instrument i olika sammanhang.		
Delområde: Musik i samhället		
Eleven utvecklar förståelse för och kunskaper om musikhistoria och musikens betydelse i olika tider och epoker.		
Eleven utvecklar förståelse för musik som konststart och för hur musik används för att kommunicera och påverka i olika kulturer.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förmåga att lyssna och diskutera det hörda.		
Eleven utvecklar förståelse för en trygg musik- och ljudmiljö.		
Eleven utvecklar förståelse för upphovsrätt och delning och nedladdning av musik.		

Slöjd åk 7-9

Lärandemål i slöjd	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset och förståelsen för praktiska färdigheters betydelse i vardagen.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.		
Delområde: Arbetsprocessen		
Eleven utvecklar förståelse för slöjdprocessen.		
Eleven utvecklar förmåga att använda sig av digitala verktyg.		
Eleven utvecklar kreativitet, problemlösningsförmåga och entreprenörskap.		
Delområde: Tekniker och material		
Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika begrepp, tecken och symboler.		
Eleven utvecklar mångsidiga kunskaper inom olika slöjdtekniker.		

Eleven utvecklar förståelse för redskap, material och tekniker.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för säkerhetsaspekter i slöjdprocessen.		
Eleven utvecklar medvetenhet kring hållbarhet i anslutning till slöjdprocessen.		
Eleven utvecklar förståelse för återanvändning och källsortering.		

Bildkonst åk 7-9

Lärandemål i bildkonst	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven vidareutvecklar intresset för bildkonst och kreativt skapande.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.		
Delområde: Egen bildframställning		
Eleven utvecklar förmåga att se bildskapande som en process.		
Eleven utvecklar förmåga att ändamålsenligt använda material, tekniker och uttrycksätt.		
Eleven utvecklar förmåga att skapa välkomponerade bilder.		
Eleven utvecklar kunskap inom digital bildbehandling och visuell kommunikation.		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig visuellt.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.		
Delområde: Bildkonst i samhället		
Eleven vidareutvecklar förmågan att diskutera iakttagelser av konst.		
Eleven utvecklar förmåga att analysera bilder.		
Eleven utvecklar kunskap om arkitektur och formgivning.		
Eleven utvecklar förståelse för bilders tillförlitlighet.		
Delområde: Konsthistoria och kultur		
Eleven utvecklar förståelse för konsthistoria.		
Eleven utvecklar förmåga att tillämpa kunskap om konst i olika tider och kulturer för att skapa egna bilder.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för återvinningskonst.		

Hem- och konsumentkunskap åk 7-9

Lärandemål i hem- och konsumentkunskap	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Eleven utvecklar intresse för olika delområden i läroämnet.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar förmåga att planera tidsanvändning och arbetets gång.		
Eleven utvecklar förmåga att välja och säkert använda ändamålsenliga material och redskap.		
Eleven utvecklar förmåga att lyssna samt diskutera och argumentera på ett konstruktivt sätt.		
Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika begrepp, tecken och symboler.		
Eleven utvecklar förmåga att arbeta hygieniskt och säkert.		
Delområde: Matkunskap och matkultur		
Eleven utvecklar färdigheter och förståelse för arbetsprocessen inom matlagning och bakning.		
Eleven utvecklar kreativitet och känsla för estetik.		
Eleven utvecklar förståelse för betydelsen av näringslära och näringsrekommendationer.		
Eleven utvecklar färdigheter och förståelse för arbetsprocessen inom matlagning och bakning.		
Delområde: Att leva och bo tillsammans		
Eleven utvecklar praktiska färdigheter som behövs i hushållet.		
Eleven utvecklar förståelse för jämställdhet i hemmet och för kulturella variationer, traditioner och värderingar.		
Delområde: Konsumentkunskap och hållbar livsstil		
Eleven utvecklar förståelse för olika perspektiv på hållbarhet samt kostnads- och miljömedvetna val i vardagen.		
Eleven utvecklar förståelse för rättigheter och skyldigheter som konsument och för begrepp som rör hushållsekonomi.		
Eleven utvecklar förmåga att söka och bedöma hushållsrelaterad information.		

Engelska åk 7-9

Lärandemål i engelska	Kryssa i om målet	Kommentar om hur man jobbat med målet
-----------------------	-------------------	---------------------------------------

	berörts under perioden	
Eleven vidareutvecklar intresset och självförtroende för alla delområden i läroämnet engelska.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Förmåga att kommunicera		
Eleven utvecklar förmåga att delta aktivt i kommunikationssituationer.		
Eleven utvecklar förmåga att använda olika kompensationsstrategier.		
Eleven utvecklar ordförråd och förståelse för idiom.		
Eleven utvecklar förståelse för uttalsmönster.		
Delområde: Förmåga att tolka texter		
Eleven utvecklar hörförståelse och förmåga att förstå och tolka olika typer av texter.		
Eleven utvecklar förmåga att läsa och tolka olika typer av texter.		
Delområde: Förmåga att producera texter		
Eleven utvecklar förmåga att producera olika typer av skriven text.		
Eleven utvecklar ordförråd och förmåga att använda olika strukturer.		
Delområde: Kulturellt språkbruk		
Eleven utvecklar förståelse för engelskan i världen.		
Eleven utvecklar förståelse för språk och kultur.		
Delområde: Färdigheter för språkstudier		
Eleven utvecklar förståelse för regelbundenheter och uppbyggnad i engelska språket samt språkvetenskapliga begrepp.		

Elevhandledning åk 7-9

Lärandemål i elevhandledning	Kryssa i om målet berörts under perioden	Kommentar om hur man jobbat med målet
Delområde: Lärande och studier		
Eleven utvecklar en helhetsförståelse för skolans verksamhet och sin roll i gemenskapen.		

Eleven utvecklar studiefärdighet och förmåga att lära sig samt att ta ansvar för sina val och handlingar.		
Eleven lär sig ställa upp mål och utvärdera dem.		
Eleven utvecklar förmåga att bedöma ändamålsenlig information och förståelse för källkritik.		
Delområde: Självkännedom och vägledning		
Eleven utvecklar färdighet att utvärdera och använda sig av sina förmågor och styrkor samt får insikt i vad hen behöver lära sig.		
Eleven utvecklar medvetenhet om vilka faktorer som påverkar egna val.		
Delområde: Fortsatta studier		
Eleven utvecklar kunskaper om utbildningssystemet på Åland, i fasta Finland och Sverige.		
Eleven utvecklar färdigheter att använda sig av informations-, rådgivnings- och handledningstjänster via olika kanaler.		
Delområde: Yrken och arbetslivsorientering (PRAO)		
Eleven utvecklar förståelse för vikten av arbete.		
Eleven utvecklar förståelse för vilken betydelse olika läroämnen har för framtida val.		
Eleven utvecklar förståelse för vad som krävs i olika arbetsuppgifter och yrken.		

Övrigt (till exempel från andra årskurser än den aktuella)

Ämne	Lärandemål	Kommentar av tillsynsperson

FÖRSLAG

Mall för kommunens redogörelse

**UNDERLAG FÖR KOMMUNENS REDOGÖRELSE AV
PRÖVNINGSTILLFÄLLEN GÄLLANDE MOTSVARANDE
ÅRSKURSERNA 7-9**

Dnr: ÅLR2021/9940

Datum: 15.6.2022

Utbildnings- och kulturavdelningen

Innehåll

1	Bakgrund.....	2
2	Redovisning ämnesvis.....	2
	Svenska åk 7-9	3
	Matematik åk 7-9.....	4
	Biologi åk 7-9	6
	Geografi åk 7-9	7
	Fysik 7-9	8
	Kemi 7-9	9
	Historia åk 7-9.....	10
	Samhällskunskap åk 7-9	11
	Religions- och livsåskådningskunskap åk 7-9	12
	Hälsokunskap åk 7-9	13
	Idrott åk 7-9.....	14
	Musik åk 7-9	15
	Slöjd åk 7-9.....	16
	Bildkonst åk 7-9	17
	Hem- och konsumentkunskap åk 7-9.....	17
	Engelska åk 7-9.....	18
	Elevhandledning åk 7-9	19
	Övrigt (till exempel från andra årskurser än den aktuella)	20

1 Bakgrund

I enlighet med 29 § del III i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola har kommunen ett tillsynsansvar över hemundervisade barn som är bosatta i kommunen. Då ett barn fullgör sin läroplikt genom hemundervisning ska barnets utveckling och framsteg i förhållande till läroplanen prövas av kommunen en gång per termin. Efter tillsynen sammanställer kommunen en skriftlig redogörelse över barnets framsteg vilken ges till vårdnadshavarna. Vårdnadshavarna ska i god tid innan tillsynen lämna in en redogörelse för periodens arbete. Tillsynen tar fasta på barnets framsteg genom diskussioner med barnet, skriftliga och muntliga prov, praktiska prov, studier och portfolier som beskriver studieresultaten.

2 Uppgifter om tillsynstillfället

Elevens namn: _____ Ålder: _____

Vårdnadshavare: _____

Bosättningsort: _____

Datum och tid för tillsynstillfället: _____

Plats för tillsynstillfället: _____

Närvarande: _____

Bifogad redogörelse av vårdnadshavare: ja nej _____

3 Sammanfattning om prövningstillfället (vilka metoder användes, övergripande uppfattning om kunskapsutvecklingen, något som saknades m.m.)

4 Redovisning ämnesvis

Kryssa i vilka läroämnen som har prövats under tillfället samt kommentera om kunskapsutvecklingen uppnår de målsättningar som läroplanen anger. Om brister finns kommenteras det under varje ämne.

Kryssa i om ämnet prövades	Läroämne	Godkänd eller icke godkänd)
	Svenska	
	Matematik	
	Biologi	
	Geografi	
	Fysik	
	Kemi	
	Hälsokunskap	
	Historia	
	Samhällskunskap	
	Religions- och livsåskådningskunskap	
	Idrott	
	Bildkonst	
	Musik	
	Slöjd	
	Hem- och konsumentkunskap	
	Engelska	
	Elevhandledning	
	Övrigt	

Svenska åk 7-9

Lärandemål svenska:	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset och självförtroendet för alla delområden i läroämnet svenska.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Att lyssna och tala		
Eleven utvecklar förmåga att kommunicera ändamålsenligt och respektfullt för att nå fram med sitt budskap.		
Eleven utvecklar förmåga att motivera sina åsikter och samarbeta.		
Eleven utvecklar förmåga att använda retoriska grepp, sin röst och kroppsspråk.		

Eleven utvecklar förmåga att hålla muntliga anföranden med hjälp av digitala verktyg och andra hjälpmedel.		
Eleven vidareutvecklar förmågan lyssna och vara en god åhörare.		
Delområde: Att läsa och tolka texter		
Eleven vidareutvecklar läsglädjen och läsfärdigheten samt strategier för läsförståelse.		
Eleven utvecklar förmåga att analysera och tolka olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter samt använda analytiska begrepp.		
Eleven utvecklar kunskap om olika genrer och kan känna igen och förstå skillnaderna på olika texttyper.		
Delområde: Att skriva		
Eleven utvecklar förmåga att producera olika typer av texter och välja det uttrycks sätt som lämpar sig bäst för situationen.		
Eleven vidareutvecklar digital skrivfärdighet.		
Eleven utvecklar förståelse för skriftspråkets konventioner och behärskar skriftspråket.		
Delområde: Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik		
Eleven utvecklar förmåga att göra källhänvisningar i sin egen text och följa upphovsrättsliga normer.		
Eleven utvecklar förmåga att söka, värdera och använda information ur olika källor.		
Eleven utvecklar litteraturkunskap och förståelse för dess betydelse, både i sitt eget liv och i en mångkulturell omvärld.		
Eleven utvecklar förmåga att skilja mellan tal- och skriftspråk och medvetenhet om skillnaderna mellan dessa.		
Eleven utvecklar förståelse för skriftspråkets struktur och grammatik.		
Eleven utvecklar förmåga att använda ett varierat språkbruk och förstår vikten av ett brett ordförråd.		

Matematik åk 7-9

Lärandemål matematik:	Kryssa i målet berörs under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset och motivationen för och självförtroende i matematik.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Matematiskt tänkande		

Eleven utvecklar förståelse för och kunskap om matematiska begrepp och symboler.		
Eleven utvecklar förmåga att hitta och förstå samband och lagbundenheter.		
Eleven utvecklar förmåga att se rimligheten i sina lösningar.		
Eleven utvecklar förmåga att tolka text och strukturera sitt räknande.		
Eleven utvecklar förmåga att se kopplingar mellan matematiskt tänkande och vardagssituationer.		
Eleven utvecklar förståelse för talföljder och mönster.		
Delområde: Tal och räkneoperationer		
Eleven utvecklar förmåga att använda de fyra räknesätten.		
Eleven utvecklar förmåga att räkna med kvadratrötter.		
Eleven utvecklar förmåga att tillämpa och förenkla algebraiska uttryck.		
Eleven utvecklar förmåga att lösa ekvationer av olika slag.		
Eleven utvecklar förmåga att lösa ekvationssystem.		
Eleven utvecklar förmåga att skapa och tolka grafer.		
Eleven utvecklar förståelse för och förmåga att använda koordinatsystem		
Eleven utvecklar förmåga att lösa problem med hjälp av bråk, procent och proportionalitet.		
Eleven utvecklar förmåga att räkna tiopotenser med positiv och negativ exponent i de fyra räknesätten.		
Delområde: Geometri och mätning		
Eleven vidareutvecklar kunskapen om geometriska figurer och kroppar.		
Eleven utvecklar förmåga att använda formler för att lösa matematiska problem.		
Eleven vidareutvecklar kunskapen om vinklar och samband mellan dessa.		
Eleven utvecklar förståelse för likformiga figurer och skala.		
Eleven utvecklar förståelse för utvecklar förmåga att utföra enhetsomvandlingar.		
Delområde: Informationsbehandling, statistik och sannolikhet		
Eleven utvecklar förmåga att tolka tabeller och diagram.		
Eleven utvecklar kunskap om kalkylprogram och kodspråk.		

Biologi åk 7-9

Lärandemål i biologi	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset för biologi och miljöfrågor.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Metoder och arbetsätt		
Eleven utvecklar naturvetenskapligt tänkande och förmåga att förstå samband mellan orsak och verkan.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.		
Eleven utvecklar färdighet att planera och utföra biologisk undersökning.		
Eleven utvecklar evidensbaserat tänkande.		
Eleven utvecklar färdighet att diskutera naturvetenskapliga uppfattningar och slutsatser.		
Delområde: Natur och miljö		
Eleven utvecklar naturvetenskapligt tänkande och förmåga att förstå samband mellan orsak och verkan.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.		
Eleven utvecklar färdighet att planera och utföra biologisk undersökning.		
Eleven utvecklar evidensbaserat tänkande.		
Eleven utvecklar färdighet att diskutera naturvetenskapliga uppfattningar och slutsatser.		
Eleven utvecklar naturvetenskapligt tänkande och förmåga att förstå samband mellan orsak och verkan.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.		
Eleven utvecklar färdighet att planera och utföra biologisk undersökning.		
Delområde: Kropp och hälsa		
Eleven utvecklar förståelse för kroppens uppbyggnad, organ och funktioner.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för människans fortplantning samt könsorganens anatomi.		
Eleven utvecklar förståelse för grundprinciperna för genetik och genteknologi.		
Eleven utvecklar förståelse för virus, bakterier och immunsystemet.		
Delområde: Hållbar utveckling		
Eleven utvecklar förmåga att göra etiskt motiverade val.		
Eleven utvecklar förståelse för hållbar utveckling.		

Eleven utvecklar förståelse för miljöförändringars påverkan på ekosystem och den biologiska mångfalden.		
Eleven utvecklar förståelse för betydelsen av ekosystemtjänster.		

Geografi åk 7-9

Lärandemål i geografi	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset för geografi och natur.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar naturvetenskapligt tänkande och förmåga att förstå samband mellan orsak och verkan.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.		
Eleven utvecklar helhetsuppfattning av världskartan.		
Eleven utvecklar geomediala färdigheter i vardagen och förmåga att läsa och tolka kartor och andra geografiska källor.		
Eleven utvecklar evidensbaserat tänkande.		
Eleven utvecklar förståelse för vikten av att följa aktuella händelser i sin närmiljö, i Finland och i hela världen.		
Delområde: Naturgeografi		
Eleven utvecklar förståelse för jordens endogena och exogena processer.		
Eleven utvecklar förmåga att identifiera, beskriva och jämföra naturtyper och zoner i världen.		
Eleven utvecklar förståelse för istidens påverkan på det åländska naturlandskapet.		
Eleven utvecklar förståelse för väderfenomens uppkomst och inverkan.		
Delområde: Kulturgeografi		
Eleven utvecklar förståelse för kulturlandskap och det påverkar samhället.		
Delområde: Hållbar utveckling		
Eleven utvecklar förståelse för betydelsen av en hållbar användning av naturresurser.		
Eleven utvecklar förståelse för faktorer till fattigdom och ohälsa i världen.		

Fysik 7-9

Lärandemål i fysik	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset för fysik.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Fysikens metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar förmåga att formulera frågor kring granskade fenomen och att använda dem som utgångspunkt för undersökningar.		
Eleven utvecklar förmåga att genomföra experimentella undersökningar.		
Eleven utvecklar förmåga att ställa upp en hypotes, planera, dokumentera och tolka resultat.		
Eleven utvecklar förmåga att använda korrekta begrepp för att förklara fysikaliska fenomen.		
Eleven utvecklar evidensbaserat tänkande.		
Delområde: Fysiken i vardagen		
Eleven utvecklar förståelse för tekniska tillämpningar i vardagen.		
Delområde: Naturvetenskapligt tänkande		
Elektricitet och magnetism		
Eleven utvecklar förståelse för spänning, strömstyrka och resistans.		
Eleven utvecklar kunskap om kopplingscheman.		
Eleven utvecklar förståelse för magnetismens betydelse.		
Eleven utvecklar kunskap om energiproduktion, distribution och förbrukning.		
Eleven utvecklar förståelse för spänning, strömstyrka och resistans.		
Kraft rörelse och energi		
Eleven utvecklar teoretiska kunskaper om krafter och rörelser.		
Eleven utvecklar förståelse för tryck i olika sammanhang och situationer.		
Eleven utvecklar förståelse för olikformig och likformig rörelse.		
Eleven utvecklar förståelse för principerna för enkla maskiner.		
Eleven utvecklar förståelse för lagen om energins bevarande.		
Atom- och kärnfysik		
Eleven utvecklar förståelse för aggregationstillstånd och fasomvandlingar.		
Värme		

Eleven utvecklar kunskap om temperatur, temperaturskalor, värmeutvidgning och densitet.		
Optik		
Eleven utvecklar förståelse för ljusets egenskaper.		
Eleven utvecklar förståelse för ljusets reflektion och brytning.		
Akustik		
Eleven utvecklar förståelse för ljudets egenskaper.		
Astronomi		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för universum.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för samband mellan fysik och hållbarhet.		

Kemi 7-9

Lärandemål i kemi	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset för kemi.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Kemins metoder och arbetsätt		
Eleven vidareutvecklar förmågan att formulera frågor kring de företeelser som granskas och förståelsen för företeelsen.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att genomföra laborationer och arbeta säkert och systematiskt.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att ställa upp en hypotes, planera, dokumentera och tolka resultat.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för korrekta begrepp förmågan att förklara kemiska företeelser.		
Eleven utvecklar förståelse för källkritik och evidensbaserat tänkande.		
Delområde: Kemi i vardagen		
Eleven utvecklar förmåga att uppfatta hur kemi tillämpas i vardagen.		
Eleven utvecklar förmåga att tolka varudeklarationer.		
Syror och baser		
Eleven utvecklar förståelse för sura och basiska ämnen.		
Salter		
Eleven utvecklar förståelse för salters uppbyggnad, egenskaper och användning.		
Organisk kemi		
Eleven utvecklar förståelse för grundämnet kol och dess föreningar.		
Elektrokemi		

Eleven utvecklar förståelse för elektrokemins betydelse i vardagen.		
Eld och brand		
Eleven utvecklar förståelse för eldens betydelse och säkerhetsaspekter		
Delområde: Naturvetenskapligt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för atomen, grundämnen och periodiska systemet.		
Eleven utvecklar förståelse för kemiska reaktioner.		
Eleven utvecklar förmåga att klassificera, separera och jämföra olika typer av föreningar.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för säker användning av kemikalier.		
Eleven utvecklar förmåga att göra medvetna val genom att tillämpa sina kunskaper i kemi.		

Historia åk 7-9

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset för historia som vetenskap och identitetsskapande läroämne.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Källkritiskt och analytiskt tänkande		
Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att läsa historiska texter och reflekterar över dem.		
Eleven utvecklar förmåga att förstå olika typer av historiskt källmaterial.		
Eleven utvecklar förmåga att använda källkritisk metod.		
Eleven utvecklar förståelse för att historisk information kan tolkas på olika sätt.		
Delområde: Historisk empati		
Eleven utvecklar förståelse för faktorer som har påverkat människans aktivitet och beslut i olika historiska situationer.		
Delområde: Orsak och följder		
Eleven utvecklar förmåga att bedöma olika orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser.		

Eleven utvecklar förmåga att analysera historisk förändring och kontinuitet.		
Delområde: Samhälle och kultur		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för tidsperspektiv och kronologi.		
Eleven utvecklar förmåga att kunna reflektera kring framtiden och förståelse för hur val bidrar till hållbar utveckling.		

Samhällskunskap åk 7-9

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset för det omgivande samhället och för samhällskunskap som vetenskap.		
Eleven vidareutvecklar etisk omdömesförmåga i olika frågor.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Familjen och närsamhället		
Eleven utvecklar förståelse för olika familjesammansättningar.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för frågor som berör social hållbarhet.		
Eleven utvecklar förståelse för Ålands självstyrelse.		
Delområde: Ett demokratiskt samhälle		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sina åsikter.		
Eleven utvecklar förståelse för politiska ideologier.		
Eleven utvecklar förståelse för principerna för samhälleligt beslutsfattande och demokratiska förfaringsätt på olika nivåer.		
Eleven utvecklar förståelse för och kunskap om det finländska styrelseskicket.		
Eleven utvecklar förståelse för EU och internationella samarbeten.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet.		
Eleven utvecklar förståelse för olika samhällsgrupper, sammanslutningar och minoritetsgrupper.		
Delområde: Ekonomi och konsumtion		
Eleven utvecklar förståelse för privatekonomi och företagsamhet.		
Eleven utvecklar förståelse för offentlig ekonomi och välfärdssamhället.		

Eleven vidareutvecklar förståelsen för det samhällsekonomiska kretsloppet.		
Delområde: Informationssamhället		
Eleven utvecklar förmåga att söka information och att bedöma källornas tillförlitlighet.		
Eleven utvecklar förmåga att använda källkritisk metod.		
Eleven utvecklar förståelse för media som påverkare.		
Delområde: Lag och rätt		
Eleven utvecklar förståelse för rättsstatliga principer i ett globalt perspektiv.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för och kunskapen om det finländska rättssystemet och hur det fungerar.		

Religions- och livsåskådningskunskap åk 7-9

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset för religions- och livsåskådningskunskap samt förståelsen för religiösa och sekulära övertygelser.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande.		
Delområde: Religioner och övriga livsåskådningar		
Eleven vidareutvecklar kunskapen om den religion eller livsåskådning som studeras.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för ämnesspecifika begrepp.		
Delområde: Religion och livsåskådning i samhället		
Eleven utvecklar förståelse för sambandet mellan religion/livsåskådning och kultur och den religiösa mångfalden.		
Eleven utvecklar kunskap om symboler och förmåga att identifiera religiösa teman i kultur och samhälle.		
Eleven utvecklar förmåga att konstruktivt delta i diskussioner samt förståelse för religiöst och vetenskapligt språk.		
Delområde: Individ och livsfrågor		
Eleven utvecklar förståelse för etiska frågeställningar och vikten av mänskliga rättigheter.		

Eleven utvecklar förståelse för religioners och livsåskådningars inverkan på människors val.		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sina åsikter och värderingar samt motivera dem.		
Eleven utvecklar förståelse för val och handlingars konsekvenser ur olika hållbarhetsperspektiv.		

Hälsokunskap åk 7-9

Lärandemål i hälsokunskap	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset för hälsokunskap.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att iaktta och utvärdera sina egna vanor och val.		
Eleven utvecklar självkännedom och förståelse för kroppens och sinnets signaler.		
Eleven utvecklar emotionella och kommunikativa färdigheter samt förmåga att hantera konflikt- och krissituationer.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Fysiskt, psykiskt och socialt välmående		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för fysisk, psykisk och social hälsa och faktorer som påverkar dessa.		
Eleven vidareutvecklar kunskaper om ämnesspecifika ord och begrepp.		
Eleven utvecklar förmåga att agera ändamålsenligt i situationer som anknyter till hälsa, säkerhet och sjukdomar.		
Eleven utvecklar förståelse för frågor kring individualitet, gemenskap och jämlikhet samt utvecklar den kommunikativa kompetensen.		
Delområde: Uppväxt och utveckling		
Eleven utvecklar förståelse för hur puberteten påverkar både fysiskt och psykiskt.		
Eleven utvecklar förståelse för normer, värderingar och jämlikhet kopplat till HBTQIA+-frågor ur ett historiskt, lokalt och globalt perspektiv.		
Eleven utvecklar förståelse för sexualitet och sexuell hälsa ur olika perspektiv.		
Eleven utvecklar förståelse för personlig integritet och samtycke och utveckla kunskaper om sexuella rättigheter och sexualbrott.		
Delområde: Hållbar livsstil		

Eleven utvecklar förmåga att söka och använda information om hälsa och sjukdomar som källkritiskt tänkande.		
Eleven utvecklar förmåga att iaktta samhällets, omgivningens, kulturens och informations och kommunikationsteknologins betydelse för hälsa och välbefinnande.		
Eleven utvecklar kunskap om individens rättigheter, ansvar och möjligheter att påverka i frågor som gäller hälsa och trygghet i den egna lärmiljön och den närmaste omgivningen.		
Eleven utvecklar förståelse för konsekvenser av rusmedel och beroende och lagstiftning kring detta.		
Eleven utvecklar förmåga att iaktta och kritiskt granska normer och värderingar kopplade till kropp, hälsa och livsstil.		
Eleven utvecklar förståelse för och kunskap om säkerhet i olika nödsituationer och första hjälp.		

Idrott åk 7-9

Lärandemål i idrott	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset och självförtroende för idrott och rörelse.		
Eleven utvecklar självkänsla och självförtroende.		
Eleven utvecklar förståelse för motion, hälsa och välbefinnande.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera lärande och utveckling.		
Delområde: Rörelse och idrott		
Eleven deltar aktivt i olika gymnastikformer och tränar enligt bästa förmåga.		
Eleven stärker sin balans- och rörelseförmåga.		
Eleven utvecklar förmåga att hantera olika redskap.		
Eleven utvecklar teknik och förståelse för spelregler i racket- och bollsporter.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att röra sig till musik.		
Eleven utvecklar förmåga och teknik inom olika friidrottsgrenar.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att använda en karta för att orientera sig.		
Eleven utvecklar vattenvana och simkunnighet.		
Eleven utvecklar styrka och kondition och kan se sina egna framsteg.		

Eleven utvecklar färdigheter inom skridskoåkning och skidning.		
Delområde: Socialt, psykiskt och fysiskt välmående		
Eleven utvecklar förståelse för ansvar och säkerhetsaspekter inom idrottsutövning.		
Eleven utvecklar förmåga att samarbeta och reglera sina handlingar och känslouttryck i idrottssammanhang.		
Eleven deltar i aktiviteterna enligt principen om rent spel och bär ansvar om gemensamma aktiviteter.		

Musik åk 7-9

Lärandemål	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset och nyfikenheten för musik, musicerande och musikskapande.		
Eleven utvecklar förståelse för musikens påverkan för välbefinnande.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.		
Delområde: Musicerande och musikskapande		
Eleven medverkar konstruktivt i en musicerande grupp och i musicerande sammanhang.		
Eleven vidareutvecklar förmågan att använda sin röst och att sjunga.		
Eleven vidareutvecklar färdigheterna att spela och musicera i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument.		
Eleven utvecklar förmåga att på mångsidiga sätt uttrycka sig och röra sig till musik.		
Eleven utvecklar ett kreativt förhållande till musik och improviserar, arrangerar och komponerar samt arbetar tvärkonstnärligt.		
Eleven utvecklar förmåga att spela in musik och att använda musikteknologi på ett kreativt sätt för att skapa musik.		
Delområde: Musicklära och instrumentkännedom		
Eleven utvecklar förmåga att använda notationssätt och musikbegrepp.		
Eleven utvecklar intresse för och kunskaper om instrument i olika sammanhang.		
Delområde: Musik i samhället		

Eleven utvecklar förståelse för och kunskaper om musikhistoria och musikens betydelse i olika tider och epoker.		
Eleven utvecklar förståelse för musik som konst och för hur musik används för att kommunicera och påverka i olika kulturer.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förmåga att lyssna och diskutera det hörda.		
Eleven utvecklar förståelse för en trygg musik- och ljudmiljö.		
Eleven utvecklar förståelse för upphovsrätt och delning och nedladdning av musik.		

Slöjd åk 7-9

Lärandemål i slöjd	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset och förståelsen för praktiska färdigheters betydelse i vardagen.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.		
Delområde: Arbetsprocessen		
Eleven utvecklar förståelse för slöjdprocessen.		
Eleven utvecklar förmåga att använda sig av digitala verktyg.		
Eleven utvecklar kreativitet, problemlösningsförmåga och entreprenörskap.		
Delområde: Tekniker och material		
Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika begrepp, tecken och symboler.		
Eleven utvecklar mångsidiga kunskaper inom olika slöjdtekniker.		
Eleven utvecklar förståelse för redskap, material och tekniker.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för säkerhetsaspekter i slöjdprocessen.		
Eleven utvecklar medvetenhet kring hållbarhet i anslutning till slöjdprocessen.		
Eleven utvecklar förståelse för återanvändning och källsortering.		

Bildkonst åk 7-9

Lärandemål i bildkonst	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset för bildkonst och kreativt skapande.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.		
Delområde: Egen bildframställning		
Eleven utvecklar förmåga att se bildskapande som en process.		
Eleven utvecklar förmåga att ändamålsenligt använda material, tekniker och uttryckssätt.		
Eleven utvecklar förmåga att skapa välkomponerade bilder.		
Eleven utvecklar kunskap inom digital bildbehandling och visuell kommunikation.		
Eleven utvecklar förmåga att uttrycka sig visuellt.		
Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.		
Delområde: Bildkonst i samhället		
Eleven vidareutvecklar förmågan att diskutera iakttagelser av konst.		
Eleven utvecklar förmåga att analysera bilder.		
Eleven utvecklar kunskap om arkitektur och formgivning.		
Eleven utvecklar förståelse för bilders tillförlitlighet.		
Delområde: Konsthistoria och kultur		
Eleven utvecklar förståelse för konsthistoria.		
Eleven utvecklar förmåga att tillämpa kunskap om konst i olika tider och kulturer för att skapa egna bilder.		
Delområde: Hållbarhet		
Eleven utvecklar förståelse för återvinningskonst.		

Hem- och konsumentkunskap åk 7-9

Lärandemål i hem- och konsumentkunskap	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven utvecklar intresse för olika delområden i läroämnet.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Metoder och arbetssätt		
Eleven utvecklar förmåga att planera tidsanvändning och arbetets gång.		

Eleven utvecklar förmåga att välja och säkert använda ändamålsenliga material och redskap.		
Eleven utvecklar förmåga att lyssna samt diskutera och argumentera på ett konstruktivt sätt.		
Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika begrepp, tecken och symboler.		
Eleven utvecklar förmåga att arbeta hygieniskt och säkert.		
Delområde: Matkunskap och matkultur		
Eleven utvecklar färdigheter och förståelse för arbetsprocessen inom matlagning och bakning.		
Eleven utvecklar kreativitet och känsla för estetik.		
Eleven utvecklar förståelse för betydelsen av näringslära och näringsrekommendationer.		
Eleven utvecklar färdigheter och förståelse för arbetsprocessen inom matlagning och bakning.		
Delområde: Att leva och bo tillsammans		
Eleven utvecklar praktiska färdigheter som behövs i hushållet.		
Eleven utvecklar förståelse för jämställdhet i hemmet och för kulturella variationer, traditioner och värderingar.		
Delområde: Konsumentkunskap och hållbar livsstil		
Eleven utvecklar förståelse för olika perspektiv på hållbarhet samt kostnads- och miljömedvetna val i vardagen.		
Eleven utvecklar förståelse för rättigheter och skyldigheter som konsument och för begrepp som rör hushållsekonomi.		
Eleven utvecklar förmåga att söka och bedöma hushållsrelaterad information.		

Engelska åk 7-9

Lärandemål i engelska	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Eleven vidareutvecklar intresset och självförtroende för alla delområden i läroämnet engelska.		
Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.		
Delområde: Förmåga att kommunicera		
Eleven utvecklar förmåga att delta aktivt i kommunikationssituationer.		
Eleven utvecklar förmåga att använda olika kompensationsstrategier.		

Eleven utvecklar ordförråd och förståelse för idiom.		
Eleven utvecklar förståelse för uttalsmönster.		
Delområde: Förmåga att tolka texter		
Eleven utvecklar hörförståelse och förmåga att förstå och tolka olika typer av texter.		
Eleven utvecklar förmåga att läsa och tolka olika typer av texter.		
Delområde: Förmåga att producera texter		
Eleven utvecklar förmåga att producera olika typer av skriven text.		
Eleven utvecklar ordförråd och förmåga att använda olika strukturer.		
Delområde: Kulturellt språkbruk		
Eleven utvecklar förståelse för engelskan i världen.		
Eleven utvecklar förståelse för språk och kultur.		
Delområde: Färdigheter för språkstudier		
Eleven utvecklar förståelse för regelbundenheter och uppbyggnad i engelska språket samt språkvetenskapliga begrepp.		

Elevhandledning åk 7-9

Lärandemål i elevhandledning	Kryssa i målet berörts under perioden	Kommentar av tillsynsperson
Delområde: Lärande och studier		
Eleven utvecklar en helhetsförståelse för skolans verksamhet och sin roll i gemenskapen.		
Eleven utvecklar studiefärdighet och förmåga att lära sig samt att ta ansvar för sina val och handlingar.		
Eleven lär sig ställa upp mål och utvärdera dem.		
Eleven utvecklar förmåga att bedöma ändamålsenlig information och förståelse för källkritik.		
Delområde: Självkännedom och vägledning		
Eleven utvecklar färdighet att utvärdera och använda sig av sina förmågor och styrkor samt får insikt i vad hen behöver lära sig.		
Eleven utvecklar medvetenhet om vilka faktorer som påverkar egna val.		

Delområde: Fortsatta studier		
Eleven utvecklar kunskaper om utbildningssystemet på Åland, i fasta Finland och Sverige.		
Eleven utvecklar färdigheter att använda sig av informations-, rådgivnings- och handledningstjänster via olika kanaler.		
Delområde: Yrken och arbetslivsorientering (PRAO)		
Eleven utvecklar förståelse för vikten av arbete.		
Eleven utvecklar förståelse för vilken betydelse olika läroämnen har för framtida val.		
Eleven utvecklar förståelse för vad som krävs i olika arbetsuppgifter och yrken.		

Övrigt (till exempel från andra årskurser än den aktuella)

Ämne	Lärandemål	Kommentar av tillsynsperson

ÅHUFs reservation mot slutrapporten gällande

Hemundervisning på Åland

Kartläggning av åtgärder för att förbättra
förutsättningarna för hemundervisade barns
rätt till likvärdig undervisning på Åland

Dnr ÅLR 2021/9940

ÅHUF – Ålands hemundervisarförening r.f. • www.ahuf.ax

Detta är en reservation mot arbetsgruppens slutrapport ”*Hemundervisning på Åland - Kartläggning av åtgärder för att förbättra förutsättningarna för hemundervisades barns rätt till likvärdig undervisning på Åland*” från ÅHUFs representanter i gruppen: Jonas Himmelstrand och Maria Persson.

Varför en reservation?

Undertecknade representanter för ÅHUF – Ålands hemundervisarförening r.f. – i arbetsgruppen reserverar sig mot gruppens slutrapport. Vi anser att diskrepansen i slutrapporten gentemot gruppens faktiska arbete är så stor att det enligt vår uppfattning inte är möjligt att korrigera genom att påpeka många enskilda felaktigheter. Vi har bidragit med en stor mängd material och referenser som till stor del saknas i slutrapporten. Slutrapporten ger helt enkelt ingen balanserad bild av gruppens samlade arbete. Därmed reserverar vi oss mot slutrapporten i sin helhet.

Detta innebär också att denna reservation kanske blir längre än brukligt, även om vi fokuserat på de mest avgörande frågorna. Vår reservation är genomgående skriven som kommentarer till slutrapportens rubriker.

ÅHUF ser stora möjligheter till ömsesidigt goda lösningar till de utmaningar som behöver kartläggas och mötas. Vi är positiva till att föra dialog med Landskapsregeringen, kommuner och tillsynspersoner om alla i frågan aktuella frågeställningar.

ÅHUFs kommentar till ”Inledning och uppdrag”

Punkten ”Utreda behovet av lagändring”

Problem fanns redan i definitionen av gruppens uppdrag. Där står ”Utreda behovet av lagändring”. Det sägs dock inget om *vilken* lagändring, vilken avsändare eller vilken bakgrund till det upplevda behovet av lagändring. Vi frågade om innebörden på arbetsgruppens första möte och fick ett otillräckligt svar. Efter några möten förstod vi att punkten sannolikt bland annat gällde ett ansökningsförfarande istället för anmälan om hemundervisning. Detta är ett förslag som radikalt skulle ändra förutsättningarna för hemundervisning på Åland och hade behövt uttryckligen nämnas redan i uppdraget.

Konsekvenserna av ett ansökningsförfarandet innebär i praktiken att hemundervisning blir ett moment 22 för nyinflyttning av hemundervisande familjer till Åland – osäkerhetsfaktorerna blir för många. Det är därmed en fråga alldeles för stor att rymmas inom arbetsgruppens uppdrag. Frågan utvecklas under punkten *Ett moment 22 för svenska ”skolflyktingar”* nedan.

Arbetsgruppens viktigaste fråga försvann

Det som vi under ytan uppfattade som arbetsgruppens viktigaste och egentliga fråga om hemundervisning handlade om den övergripande planen, redogörelsen för periodens arbete och inte minst tillsynen. Frustrationen hos vissa tillsynspersoner runt tillsynen var sannolikt ett viktigt bidrag för arbetsgruppens tillkomst. Även hemundervisare var frustrerade över tillsynen.

Om denna ömsesidiga frustration kring tillsynen uttryckligen uttalats i uppdraget för arbetsgruppen hade fokus kunnat läggas på denna fråga. Bägge parter såg här att det saknades tydliga, överenskomna riktlinjer kring hur tillsynen ska genomföras. ÅHUF ser det då som rimligt att gå till botten med detta, och ett fåtal andra oklarheter, innan en diskussion kring ändring av befintlig lagstiftning överhuvudtaget kommer upp på agendan. Att utan djupare gemensam ansträngning försöka åtgärda upplevda problem genom lagstiftning är ett slöseri med tid, energi och pengar för alla parter.

ÅHUFs kommentar till ”Arbetsgruppens sammansättning”

Vi har i arbetsgruppen saknat deltagande av tillsynspersoner med mer positiva upplevelser av hemundervisning. Vi vet att det finns många sådana på Åland, men av någon anledning har urvalet i gruppen blivit en övervikt av skolrepresentanter med en mer frustrerad syn på hemundervisning. Vi säger inte att man inte kan ha haft goda skäl för sin kritik, men vi menar att en bättre balans hade gynnat gruppens arbete.

ÅHUFs kommentar till ”Bakgrund”

Här förklaras inte den avgörande skillnaden mellan skola och hemundervisning, vilket är nödvändigt för att överhuvudtaget diskutera vissa senare kommande frågor.

Det är inte möjligt att utreda något man inte förstår och vi vill här återge vad ÅHUFs representanter förmedlade redan på arbetsgruppens första mötestillfälle.

Flera oenigheter i gruppens arbete har sin grund i en okunskap om hemundervisning från skolans och landskapsregeringens representanter. Låt oss illustrera några av de avgörande skillnaderna.

Hemundervisning är en annan form av lärande än skola. Skola är ännu en annan form av lärande, men *hemundervisning är inte en form av skola*. Skola och hemundervisning är två olika former av lärande, former som bägge ger goda resultat (1) och kan nå läroplanens mål, men på i vissa avseenden radikalt olika sätt.

I arbetsgruppen åskådliggjorde vi detta med följande liknelse:

Föreställ er en situation för 100 år sedan där ett land transporterade allt, såväl gods som människor, från punkt A till punkt B via järnväg. Järnvägsmyndigheten ansvarade för transportererna. En dag kom en pilot inflygande med ett flygplan och påstod att även flygplan transporterade gods och människor från punkt A till punkt B. Järnvägsmyndigheten ansåg att detta var intressant men måste regleras, och regeringen tillsatte en grupp med sex järnvägsansvariga, en jurist och två flygexperter för att skapa regler för flygtrafiken. Då intresse för flygets särskilda förutsättningar saknades uttryckte flygexperterna redan tidigt en oro för att villkoren skulle bli att flygplanen måste gå på räls, drivas med kol och framföras av lokförare.

Man kan förstås tillägga att såväl tåg som flyg har sina individuella unika fördelar, och bägge ger bäst bidrag till samhället om de ges sina egna optimala förutsättningar.

På samma sätt kan skolundervisning bara förstås utifrån sina särskilda förutsättningar och hemundervisning bara utifrån sina, från skola vitt skilda, förutsättningar. Eftersom skolundervisning i praktiken varit allena rådande på lärandeområdet i mer än 100 års tid, är det lätt att tro att lärande enbart kan ske utifrån skolmetodik. Men enligt både forskning och beprövad erfarenhet är så inte fallet. Under punkt (1) i referenslistan finns ett urval från tunga vetenskapliga tidskrifter.

Låt oss överföra metaforen ovan till lärandets verklighet. Skola har sina särskilda utgångspunkter: att elever har olika individuella förutsättningar, att det är många elever per pedagog, och att det därför är svårt med en individuell relation till varje elev. Skolan hanterar dessa utgångspunkter genom läroplan, arbetsplan, schema – alltså en struktur som skapar nödvändig ordning i lärandet. Detta är något som Finland och Åland excellerar i till gagn för alla som går i skolan.

Förutom att varje elev är unik så har lärandeformen hemundervisning helt andra förutsättningar: typiskt 1–3 barn per vuxen, vilket möjliggör ett fullt ut individualiserat lärande, och en studiemotivation och en studiedisciplin baserad på den nära personliga relationen barn-vårdnadshavare.

Där skola kräver en god struktur och planering för bästa lärande, är det i hemundervisning viktigare med hemmets nära relationer och den hunger för lärande och nyfikenhet

som finns naturligt hos människor, och som frodas genom dessa nära relationer. I hemmets individuella lärande blir struktur och planering mindre viktigt och kan i överdrift även hämma elevens motivation att lära. På samma sätt skulle hemundervisningens framgångsrika arbetssätt i hemmet skapa mer eller mindre kaos i skolmiljö.

ÅHUFs kommentar till ”2. Hemundervisning på Åland & i omvärlden”

Här nämns några länder som kräver lärarlegitimation eller en viss utbildningsnivå. Tilläggas bör att det inte finns något stöd i forskningen att detta skulle vara avgörande för framgångsrik hemundervisning.

ÅHUFs kommentar till ”3. Nuvarande juridiska förutsättningar”

Här lyfter slutrapporten frågan om hur man klargör vilka läropliktiga som är fast bosatta på Åland och därmed berättigade att hemundervisa. ÅHUF har alltid stöttat tanken att man ska vara fast bosatt på Åland för att få hemundervisa. I diskussionen om detta i gruppen sades dock att detta handlade om *att vara mantalsskriven på Åland*, vilket inte kan vara svårt för en kommun att avgöra. Vidare är det enligt befintlig lag om hemort olagligt att mantalsskriva sig på annan plats än där man faktiskt bor. Att uppdaga detta torde inte vara skolans uppgift och när lagbrottet uppdagas försvinner automatiskt rätten att hemundervisa enligt åländsk lagstiftning. Vi kan därmed inte se att detta skulle vara ett problem som har med hemundervisning att göra, och därmed användas som argument för ett ansökningsförfarande.

ÅHUFs kommentar till ”4a. Anmälningförfarande eller ansökan”

Enligt arbetsgruppens rapport har Landskapsregeringen föreslagit ansökan istället för en anmälan för hemundervisning, något som skulle kräva en lagändring. Som vi ska visa här inkluderar punkten en politisk dimension om huruvida hemundervisning överhuvudtaget ska vara möjligt för svenskar som vill flytta till Åland för att hemundervisa. Vi avvisar förslaget om ett ansökningsförfarande.

Ansökningsförfarande är till nackdel för alla

Vi kan inte se någon fördel med ett ansökningsförfarande vare sig för myndigheter eller hemundervisare. Däremot ser vi åtskilliga nackdelar i form av en kostnadskrävande byråkrati för skolor, samt tids- och energikrävande byråkrati för familjer. Men framförallt vill vi visa att ansökan inför ett moment 22 för familjer som överväger att flytta till Åland. Låt oss här fokusera på varför ansökan är en verkningslös åtgärd.

En skriftlig ansökan kan aldrig bedöma förmågan att hemundervisa

Det går inte att avgöra en familjs kompetens beträffande hemundervisning genom en skriftlig ansökan. Det finns familjer som kommer att kunna hemundervisa utmärkt trots en tafflig plan. I teorin är det även möjligt att tänka sig vårdnadshavare som kan skriva en klanderfri plan men saknar förmåga att skapa förutsättningar för lärande i hemmet. Vi skriver ”i teorin” eftersom vi har svårt att se att det skulle förekomma i praktiken.

Det är inte heller möjligt att göra någon ”bedömning” av en hemundervisande familj genom deras ansökan. Det går inte att objektivt utvärdera en familj om de kan hemundervisa eller inte utifrån att ta del av ett dokument. Särskilt inte mot bakgrund av den bristande förståelse av hemundervisning som ännu ibland förekommer i tillsynen.

Utförlig planering är inte en nödvändig framgångsfaktor i hemundervisning

Förslaget om ett ansökningsförfarande bygger på den tidigare nämnda felaktiga premissen att hemundervisning är en form av skola där planering och struktur skulle vara viktigt. Men hemundervisning är inte en form av skola, utan en form av lärande vars viktigaste framgångsparameter är ett emotionellt närande hem med närvarande vårdnadshavare, en vårdnadshavare som gjort valet att hemundervisa och är medveten om att detta nu är deras ansvar.

Kommer ens någon att skriva en dålig ansökan?

Mot bakgrund av de höga ekonomiska och känslomässiga insatser som en familj på väg att flytta till Åland för att hemundervisa står inför, kommer man självklart inte att göra någon miss i sin ansökan. Man kommer genom dagens många virtuella nätverk att lära sig exakt hur en sådan plan ska se ut för att gå igenom. De som har det gott ställt ekonomiskt kan ge uppdraget till en jurist. Det blir en övning i att hitta rätt text, vilket inte säger något om förmågan att hemundervisa.

Redogörelsen och tillsynen är det enda testet på förmåga att hemundervisa

Det verkliga testet på om vårdnadshavarna kan hemundervisa kommer i redogörelsen några månader senare med därpå följande verifiering i tillsynen. Den kan inte komma tidigare.

Ett moment 22 för svenska ”skolflyktingar”

I kombination med det rimliga kravet att vara mantalsskriven på Åland för att få hemundervisa blir detta ett moment 22 för familjen som överväger att flytta från exempelvis Sverige för att få hemundervisa på Åland. För att kunna ansöka måste man bo på Åland. En familj måste alltså flytta hit, hitta bostad, söka jobb, allt i ett stort livsavgörande projekt, utan att veta om man får hemundervisa. Övriga i arbetsgruppen menade

här att alla med en god plan ju kommer att få hemundervisa. Men sannolikt kommer ingen inflyttad att lämna in en undermålig plan. Ingen kommer att flytta till Åland i syfte att hemundervisa och sedan fördärva det kostsamma projektet med en dålig plan. Däremot vet vi att en känsla av oro kommer att bestå hos många oavsett hur bra plan man skriver. Ansökningsförfarandet skapar alltså en stor kostnadsdrivande byråkratisk apparat för Ålands kommuner utan att nödvändigtvis ge någon information alls om huruvida vårdnadshavarna kan skapa goda förutsättningar för hemundervisning eller ej.

Genom detta moment 22 riskerar ett ansökningsförfarande att i praktiken stänga gränsen för inflyttande hemundervisande familjer och att försvåra för redan bosatta.

Ansökningsintervju – ett potentiellt godtycke

Skulle ansökningsförfarandet dessutom inkludera ett personligt möte med familjen för att avgöra ansökan slår moment 22 till fullständigt. Detta riskerar i vissa fall att bli ett totalt godtycke baserat på vad tillsynspersoner tycker om familjen. På Åland idag finns inte kunskapen att avgöra detta. Frågan är om det överhuvudtaget är någon som rättssäkert kan avgöra detta. Sannolikt vet inte ens vårdnadshavarna innan de provat. I arbetsgruppen har vi dessutom fått intrycket att ingen vill ta på sig ett sådant ansvar på grund av osäkerheten i uppdraget.

Ansökan garanterar inte att eleven klarar första året

Ett ansökningsförfarande innebär alltså ingen försäkran om att eleven klarar första årets tillsynstillfällen. Å andra sidan kan man säga att det är ytterst osannolikt att vårdnadshavare som valt hemundervisning skulle kunna förhindra lärande under första skolåret; lärande sker naturligt när de nära relationerna inom familjen fungerar. Skulle en familj inte klara detta är det enligt amerikanska studier en familj som sannolikt redan väckt barnskyddets intresse. Problemet ligger, i de fallen, sålunda inte i hemundervisningen som sådan utan i andra sociala faktorer.

Ett ansökningsförfarande kan bli en svårhanterad konfliktfråga

Vi har redan sett hur tillsynen blivit en konfliktfråga där olika tolkningar av lagen gjorda av skolans representanter och/eller vårdnadshavare har lett till konflikter. Ett ansökningsförfarande kommer att införa ännu en potentiell konflikt, med hög ekonomisk insats i byråkrati, och en kanske ännu högre insats i konflikter med familjer som flyttat till Åland för att hemundervisa och får avslag på sin ansökan efter sin flytt. Vårdnadshavarna får alltså inte ens en chans att visa vad de kan.

Mot bakgrund av detta avvisar ÅHUF bestämt ett ansökningsförfarande.

ÅHUFs kommentar till ”4b. Barnets läropliktsenliga rätt till de kunskaper och färdigheter som läroplanen anger

Här diskuteras en oro om huruvida barnet får de kunskaper de har rätt till enligt läroplanen. Vi frågade vid ett tillfälle i arbetsgruppen hur stor andel av hemundervisade barn på Åland som lyckades väl i sitt lärande under nuvarande regler. Vi fick inget svar, men det samlade intrycket i många samtal med skolor, vårdnadshavare och allmänhet är ändå att lärandet fungerar synnerligen väl för de allra flesta hemundervisade barn, vilket åtskillig internationell forskning på området bekräftar. Vi förstår därför inte riktigt vad oron generellt handlar om.

Hemundervisning kan ge något som skola inte kan ge

Något som inte alls refereras i slutrapporten är ÅHUFs inlägg i arbetsgruppen om hur hemundervisade barn gjort sig synliga på Åland långt över sin andel bland Ålands unga. Såväl forskning som beprövad erfarenhet ger vid handen att det beror att hemundervisade barn ofta får ett försprång i entreprenörsförmåga, artistiska uttryck och verbal förmåga. Det verkar således som att hemundervisade barn får något värdefullt som skola inte kan ge och läroplanen inte kan garantera. Här är bara några exempel:

Ålands många framgångsrika hemundervisare:

- En av Ålands mer kända kulturpersonligheter är anställd av LR och är en hemundervisande pappa.
- En mycket uppskattad inspiratör på åländska skolor, anställd av LR, är en ung man hemundervisad på Åland.
- Två etablerade skådespelare inflyttade från Sverige – helt hemundervisade på Åland.
- En elev som vunnit inträde på ett finskt musikgymnasium, är hemundervisad på Åland. Han kom in på skolan enbart på ett intyg om läropliktsens fullgörande.
- Flera hemundervisade ungdomar har deltagit i olika teateruppsättningar under senare år.
- En hemundervisad ungdom vann musiktävlingen Deluxe år 2017.
- Minst tre musikgrupper med majoritet hemundervisade ungdomar har vunnit pris i musiktävlingen Unga Band: Hemoglobin, Drakryttarna från Höckböle, & Pixie Dust.
- Mer än en uppsatstävling för niondeklassare har vunnits av hemundervisare.

Det finns inget märkligt i detta, hemundervisning är oomtvistligt en plantskola för kreativitet, tvärvetenskapligt tänkande och personlig autenticitet. Forskning och beprövad erfarenhet visar på djup kunskap, hög social mognad och god ledarförmåga.

Vidare bör påpekas att inflyttade hemundervisande vårdnadshavare återfinns på skattekoppen, i anställningar på åländska företag och verksamheter som exempelvis Crosskey, på ÅHS, hos landskapsregeringen, och så vidare.

Linjärt årskursvis lärande och progression i hemundervisning

Eftersom hemundervisning fungerar enligt såväl forskning som beprövad erfarenhet och barnens bästa är ett centralt värde enligt barnkonventionen så förefaller det viktigt att inte med lagens hjälp så att säga ”skära hjärtat” ur hemundervisningen. Istället behöver hemundervisningens framgångsfaktorer bevaras. Elevens inneboende motivation är hjärtat i hemundervisning. Därför ligger det inte i hemundervisningens natur att följa läroplanen årskursvis linjärt.

Progression i lärandet

Progression ser annorlunda ut i hemundervisning. I skola måste exempelvis alla lära sig läsning vid en viss nivå för att fortsatt undervisning i klassrumsmiljö ska kunna bedrivas. Inom hemundervisning finns inte detta behov i samma utsträckning, tack vare att andra former än text för kunskapsinhämtning kan tillhandahållas genom vårdnadshavarens höga grad av personlig närvaro och det individuellt anpassade lärandet.

Det finns även forskning som visar att progressionen i specifikt läsning och matematik ser annorlunda ut i självstyrt lärande, ämnen som därmed ges friare ramar. (2)

Rätten till handledning

I slutrapporten sägs: ”De övriga medlemmarna i arbetsgruppen [ej ÅHUF] ansåg att rätten till den personliga handledningen är svår att uppnå inom hemundervisning”. På vilket sätt, varför och i vilken omfattning det skulle vara svårt framlades inte. Vi förstår värdet av personlig handledning i skola men hemundervisning utgörs helt av personlig handledning, det är en av dess framgångsfaktorer. Ett påstående om att personlig handledning typiskt skulle utföras bättre av en för eleven helt okänd person än elevens närmaste anknytningspersoner visar på okunskap kring hemundervisningens framgångsfaktorer och kräver belägg.

ÅHUFs kommentar till ”4c. Kommunens tillsyn och förutsättningarna för en likvärdig prövning av hemundervisades kunskaper

Tillsynstillfället

Vi har framfört uppfattningen att en standardiserad redogörelse byggd på läroplanen enligt 4d) skulle underlätta tillsynen. Redogörelsen för periodens arbete blir på detta sätt dokumentet som, baserat på läroplanen, visar lärandet som skett under en termin.

Tillsynstillfällets syfte blir då att verifiera redogörelsens korrekthet. Därmed läggs ansvaret på vårdnadshavarna att hitta sätt för eleven att redovisa sitt lärande. Detta ger vårdnadshavarna möjlighet att hitta alternativ till de prov och tester som är norm i skolmiljö, men som sällan fungerar i hemundervisning och som varit en konfliktpunkt vid vissa tillsynstillfällen.

När det gäller tillsynspersonernas rapport behöver rapporten tydligt klargöra om kunskapsutvecklingen var godkänd eller ej. Oklara rapporter skapar onödig oro hos barn och vårdnadshavare mot bakgrund av att lagen kräver allvarliga brister i lärandet för eventuellt avslutande av hemundervisning. Oro hos vårdnadshavare på grund av oklara rapporter ligger inte i barnets intresse.

Bemötandet vid tillsynen

Mot bakgrund av att hemundervisning är en relationsbaserad verksamhet blir naturligtvis tillsynstillfället särskilt viktigt. Det blir inte mindre viktigt av att detta i många fall blir en sjuårings första möte med begreppet skola. Samtidigt ger tillsynen goda möjligheter för den utsedda tillsynspersonen att utveckla en god relation till eleven genom skoltiden och att se elevens utveckling i både lärande och mognad. Det åländska hemundervisarkollektivet har under åren upplevt många tillsynspersoner på Åland som haft stor förståelse för vikten av ett gott bemötandet vid tillsynen.

I skolan träffar eleverna sina ”tillsynspersoner”, det vill säga sina lärare, varje skoldag och har på så sätt en långvarig relation med dem. Vid prov och förhör är det alltså en välkänd person de talar med. Vid hemundervisning blir detta radikalt annorlunda. En sjuåring förväntas prestera en gång i terminen inför en vilt främmande människa. Om tillsynspersonerna vinnlägger sig om ett gott bemötande och lägger grunden för en god relation kan detta utvecklas i positiva cirklar. Flera av oss har erfarenhet av barn som ser fram emot att träffa sin tillsynsperson och få berätta allt de lärt sig, vilket naturligtvis är ett idealfall. Man kan säga att vårdnadshavarna har ett ansvar att bädda för detta. *Men vårdnadshavarna kan inte ensamma träna barnet att prestera inför en vilt främmande person, i synnerhet under de första tillsynstillfällena.* Särskilt i yngre åldrar kan bemötandet från tillsynspersonen bli avgörande för det hemundervisade barnets lärande. Ett oengagerat och opersonligt bemötande kan lätt skapa låsningar. Tyvärr förefaller bemötandet oftare ha brustit vid tillsynen efter den nya lagen vilket sannolikt skapat en del onödiga konflikter.

I arbetsgruppen kunde skolans representanter berätta om besvärliga vårdnadshavare som ställt i deras tycke orimliga krav, som inte förstått att rätta sig efter skolans sätt att genomföra insynen, och som uppträtt hotfullt och hotat med rättsprocesser. Det har även berättats om lärare som sjukskrivit sig och som haft sömnproblem. ÅHUF är

de första att beklaga detta, det ska ingen tillsynsperson behöva uppleva. *Men vad som behövs här är en diskussion för att klargöra hur lagen ska tolkas gällande bemötandet vid tillsynstillfällena.* Vi vill dock framhålla att eventuella hotfulla vårdnadshavare inte är ett problem kopplat till undervisningsformen hemundervisning. Dylika olägenheter lär även finnas inom skolväsendet.

ÅHUF har även hört vittnesmål från vårdnadshavare som vi framfört i arbetsgruppen. Hemundervisande vårdnadshavare har berättat om tillsynspersoner som tolkat den nya lagen som ”...att det är vi som bestämmer”, tillsynspersoner som hade okänsliga sätt att tala med barnen, som ställde personliga frågor till barnen som inte hörde till lärandet, som hade uttalat negativa åsikter om hemundervisning, och om svenskar som flyttat till Åland. Sannolikt finns även hemundervisade vårdnadshavare med sömnproblem orsakade av tillsynen. Vi kan inte belägga vad som faktiskt sagts vare sig från tillsynspersoner eller vårdnadshavare men att frustrationer förekommit från bägge sidor runt tolkningen av lagen är klart.

Undertecknade har även haft samtal med utbildningschefer utanför ramen för arbetsgruppens arbete för att försöka förstå vad som hänt. Vi har då förstätt att den stora ökningen av hemundervisade barn i vissa kommuner inneburit en brist på tillsynspersoner. Därmed har kanske inte alla tillsynstillfällen haft idealiska förutsättningar.

ÅHUFs kommentar till ”4d. Förtydligande riktlinjer för plan för hela läroplikten och den terminsvisa redogörelsen inför provningstillfälle”

Här har förekommit ett gott givande och tagande från alla i arbetsgruppen, upplever vi. Skolans representanter har berättat om frustrationerna med övergripande planer i en mening, vildvuxna redogörelser och därmed besvärliga tillsynstillfällen. Vi har förstätt detta och insett att här kan förbättringar göras utan att störa hemundervisningens ”hjärta”. Vi har därmed föreslagit en mall för den övergripande planen samt en mall för redogörelsen, båda baserade på läroplanen. Detta innebär att plan och redogörelse får ett standardiserat utförande, lätt att relatera till som tillsynsperson från skolan, och något som med tiden blir ett tydligt instrument för hemundervisande vårdnadshavare.

Orsaken till att ÅHUF inte föreslår ett kortare tidsspänn för den övergripande planen är enkel. Det skulle innebära en i nuläget onödig lagändring. Vi menar att en lagändring idag är för tidigt påkommen – lagen är ny. Låt den nya lagen vila en tid och att vi försöker hitta lösningar i tolkningen av den. Dessutom tror vi att de brister som tidigare har funnits har uppkommit på grund av avsaknad av riktlinjer och återkoppling. Med införandet av mallar som tydligt visar vad plan och redogörelse förväntas innehålla så kommer de problemen sannolikt försvinna.

ÅHUFs kommentar till ”4e Stöd för lärande och skolgång”

Slutrapporten nämnde inte den forskningsrapport som ger stöd för tanken att hemundervisning ibland är ett önskvärt alternativ för barn i behov av en anpassad läroplan (3). Vi föreslår att en särskild grupp med relevant kompetens utreder denna fråga. ÅHUF anser att det är fel att det i lagstiftning tas bort en möjlighet som kan ha en avgörande positiv betydelse för vissa barn enligt forskning och beprövad erfarenhet.

ÅHUFs kommentar till ”4f Fortsatta studier och särskild examen”

I denna fråga hade vi en avvikande uppfattning från slutrapporten. Vi ser ingen stor efterfrågan på särskild examen och vi förstår att det rent administrativt kan vara jobbigt för skolorna att anordna det. Om man ska anordna det så ser vi en möjlighet att efterlikna det svenska systemet som ser ut så här:

”Det är läraren som utformar prövningen i detalj, men det måste vara möjligt för den som gör prövningen att nå alla betygssteg som används i den aktuella skolformen. Den prövandes kunskaper ska bedömas i förhållande till alla delar av kunskapskraven för ämnet eller kursen. En prövning får inte vara en komplettering där bara vissa delar av kunskapskraven prövas.

Prövningen kan exempelvis innehålla: inlämningsuppgifter, skriftliga och muntliga prov, laborationer, praktiska moment & aktiviteter som genomförs tillsammans med andra prövande eller med elever som läser den aktuella kursen.” (4)

På Åland skulle detta exempelvis kunna organiseras så att ämnena delas upp på de olika högstadieskolorna så att de alla blir ”experter” på sina ämnen.

Om den särskilda examen ska tas bort är det viktigt att i lag säkra rätten till att söka till Åländskt gymnasium enligt prövning i betygskvoten baserat på intyget över fullgjord läroplikt. Det kan inte få bli så att särskild examen tas bort och det sedan visar sig att gymnasieantagningen ändras till något sämre. Då har man lagstiftat bort viktiga rättigheter för våra barn utan konsekvensanalys.

ÅHUFs kommentar till ”6 sammanfattning”

Under punkten ”Förslag på åtgärder som kräver lagändringar” avvisar vi samtliga förslag på lagändringar i enlighet med tidigare resonemang. Vi menar generellt att det är för tidigt att ändra en alldeles ny lag ifråga om de specifika områden vi nämnt i denna reservation. Det finns ännu åtskilligt att göra i tillämpningen av den nya lagen och det lärande om rimliga tolkningar som där kommer att ske. En lagändring kräver en fördjupad kunskap som vi menar ännu saknas idag.

ÅHUFs slutord

Åland är en liten oas i Norden som många svenska hemundervisare tagit till sitt hjärta av fler skäl än bara möjligheten att hemundervisa. I det åländska samhällets litenhet och närhet ser vi stor potential till utveckling. Hemundervisning är sannolikt den snabbast växande läroformen i västvärlden. Här finns möjligheter till lärande och utveckling på många plan. Vi ser fram emot ett fortsatt gott samarbete med Landskapsregeringen, kommuner, skolor och tillsynspersoner med att kartlägga och diskutera de utmaningar som en ökande hemundervisning på Åland för med sig. Vi emotser även en fortsatt diskussion byggd på fakta, ömsesidig respekt och ett konstruktivt förhållningssätt.

Geta 21 juni 2022

Jonas Himmelstrand

Ordförande i ÅHUF – Ålands hemundervisarförening r.f.

Lemland 21 juni 2022

Maria Persson

Styrelseledamot i ÅHUF – Ålands hemundervisarförening r.f

Referenser

(1) Peabody Journal of Education är vetenskaplig pedagogisk tidskrift som gjort tre helnummer om hemundervisning:

[Peabody Journal of Education, Volume 94, no. 3, 2019](#)

[Peabody Journal of Education, Volume 88, no. 3, 2013](#)

[Peabody Journal of Education, Volume 75, no. 1/2, 2000](#)

En populär sammanfattning av forskningen om hemundervisning finns i

[Home Schooling: From the Extreme to the Mainstream](#), the Fraser Institute 2007

En sammanfattning av internationella konventioners syn på hemundervisning:

[Berlin-deklarationen 2012](#)

FNs kritik mot Tysklands förbud mot hemundervisning:

[Mission to Germany 2006](#),

av FNs dåvarande särskilde rapportör om rätten till undervisning, Vernor Muñoz

Två vetenskapliga artiklar som visar på god social utveckling vid hemundervisning
[Home Schooling and the Question of Socialization, 2000](#)
[Home Schooling and the Question of Socialization revisited, 2013](#)
bägge av professor Richard G. Medlin, Stetson University, Florida

How do unschoolers turn out? (unschooler ≈ självstyrt lärande)
<https://www.kqed.org/mindshift/37091/how-do-unschoolers-turn-out>

(2) En studie om hur och när hemundervisade barn lär sig läsa:
[Children Teach Themselves to Read](#)
[- 'The unschoolers' account of how children learn to read,](#)
av professor Peter Gray, Boston College, publicerad i Psychology today.

En studie som visar att matematik under vissa förhållningar bättre lärs ut senare:
[When Less Is More: The Case for Teaching Less Math in School](#)
av professor Peter Gray, Boston College, publicerad i Psychology today.

(3) En vetenskaplig artikel om hemundervisning för barn med särskilda behov
[Journal of Research in Special Educational Needs - Vol. 22 - Number 1 - 2012 - 66-75](#)

(4) Svenska skolverket om särskild prövning
<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/provning-for-betyg>